

baudelaire

955

baudelaire
florile răului

baudelaire

Lei 5

editura minerva

«Dar, fie în aspectele ei tradiționale, fie în analogii posibile și chiar împrumuturi, nou-tatea absolută a poeziei lui Baudelaire stă în factorii ei inanalizabili, și anume în puterea de somație cu care oprește în loc pe cititor și de însămintare a liricii universale pe o perioadă neîncheiată încă. Nici idealul de glorie, la care se încălzea el însuși, după cum se vede din corespondența lui, nu se suprapunea peste întreaga cuprindere istorico-literară a influenței sale. Căci Baudelaire se visa emul al lui Byron și Hugo, fără să știe, deși conștient de geniul propriu și de ratificarea viitorului, că urmările operei sale vor depăși în timp, dacă nu și în spațiu, influența atît a unuia cit și a celuilalt.»

VLADIMIR STREINU

1855

FLEURS DU MAL

Par

CHARLES BAUDELAIRE

« Les Fleurs du mal » sont les plus remarquables poèmes
de ce grand poète, et ont été recueillis dans
un volume qui est devenu le plus précieux
des ouvrages de la poésie moderne.
C'est un livre de poche, mais qui ne se
peut pas lire sans être en possession
d'un bon exemplaire de la première
édition, et qui est en vente chez tous les libraires.

PARIS

POULET-MALASSIS ET DE BROISE

LIBRAIRES-ÉDITEURS

4, rue de l'École

1857

charles baudelaire

florile răului

EDIȚIE ALCĂTUITĂ DE GEO DUMITRESCU

INTRODUCERE DE VLADIMIR STREINU

TABEL CRONOLOGIC DE MIRCEA BRAGA

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1978

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Ilustrația copertei : *Victor Mașek* cu un desen de *Baudelaire*.
Coperta a IV-a : portret din 1844 de *Emile de Roy*.

INTRODUCERE

I

Fenomenul Baudelaire

La 31 august 1867, în vîrstă de numai patruzeci și șase de ani, dar arătînd nefiresc de albit și calcinat chiar pentru un septuagenar, imobilizat de peste un an de paralizia unei jumătăți a trupului, lovit la scurt timp și de afazie pînă la a nu mai putea decît să scrișnească înjurătura prescurtată „*Crénom*“ (*Sacré nom de Dieu*), murea într-un spital parizian Charles Baudelaire. De pe urma lui rămîneau o legendă biografică grea și o operă literară ca și necunoscută, deși tipărită.

Legenda enormă îi acoperise cu totul valoarea operei. Conduita suspectă de școlar pubescent îi adusese mai întîi eliminarea din liceul Louis le Grand ; părinții înșiși, mama și tatăl vitreg, colonelul Aupick, alarmați de tinerețea lui dezordonată, după măsuri chiar militare, ca arestarea recrutului nesupus, îl trimiseseră în Indii cu gîndul ca această aventură maritimă dirijată să-l vindece poate de gustul pentru situațiile reprobabile și extraordinare ; scăpase însă de sub privegherea căpitanului căruia îi fusese încredințat, furișîndu-se din insula Bourbon (Réunion) pe un alt vapor, cu care revenise la viața ostentativă de acasă, spre uimirea tuturor ; ceruse la majorat partea cuvenită legal din moștenirea de la tatăl său, înjumătățînd-o în doi ani cu instalarea somptuoasă în Hotelul Pimondan din insula Saint-Louis, cu îmbrăcămintea costisitor și variat excentrică (neagră sau albastră, nasturi metalici, umeri lați, cravată roșie, mănuși roz), cu petreceri prelungite

în tovărășii feminine de culoare sau de cea mai depravată condiție și cu experimentarea pînă la istovire a narcoticelor; familia îl pusese bineînțeles sub tutelă judiciară, ca să-i cruțe ce mai era de cruțat din patrimoniu, ca și din sănătatea foarte zdruncinată, dar nevoia de bani subsecventă îl azvîrlise în publicistică și în neagră boemă, din care nu i se mai ridicase decît legenda biografică de ins dezorbitat; dintre versurile sale, recitase de nenumărate ori la cerere, în fumul gros al cafenelelor, mai cu seamă *Une Charogne* și *Le Vin de l'assassin*, știindu-se de la un timp că ele făceau parte dintr-un volum care avea să se cheme *Les Lesbiennes*, apoi *Les Limbes*, și în cele din urmă botezate, zice-se, de azi obscurul contemporan Hippolyte Babou, *Les Fleurs du mal*; în sfîrșit, volumul așteptat apăruse, și procesul în justiție, care i se intenta, aducîndu-i condamnarea pentru a fi vătămat morala publică, îl prefăcea în sperietoare funestă, incarnație a viciului și a satanismului. Spaima provocărilor lui, unele de-a dreptul naive, ca a-și vopsi părul în verde, altele amuzant sinistre, ca a declara delicioși creierii de copil prăjiți, adăugate la efectul procesului, îi acoperise geniul cu totul. Pînă în anul morții și un bun timp chiar după moarte, opinia comună îi face concesia de a-l socoti cel mult o ipostază mai alarmantă a romanticului macabru Petrus Borel.

Sub această legendă mocnea însă o glorie unică. El era la această dată criticul plastic, muzical și literar din *Curiosités esthétiques* și *L'Art romantique* (titluri editoriale postume), al căror cuprins, tipărit mai întîi de autor prin revistele vremii sau în broșuri, pusese în circulație noi concepte ale gîndirii estetice și valorificării critice de artiști contemporani, cum nu mai întreprinsese nimeni. Ideea de „modernitate” și „imaginație”, prin care Baudelaire depășise estetica romantismului, ca și aplicațiile lui eseistice, privind pictori (Delacroix, Guys), muzicieni (Wagner) și scriitori (Hugo, Gautier, Flaubert), întemeiază altă estetică și altă critică. Abia în zilele noastre avea să se vadă că nu Sainte-Beuve, nu Taine și nici, cu atît mai puțin, Brunetiére, fusese esteticianul și criticul secolului al XIX-lea francez, ci „publicistul”

Baudelaire. „Diferitele studii, spontane sau ocazionale, ale lui Baudelaire despre frumoasele arte, despre literatură și muzică trebuie considerate în primul rând drept creații tot atât de geniale ca *Les Fleurs du mal* și *Le Spleen de Paris*. Ele conțin o adevărată doctrină estetică, filozofică și mistică“, avea să afirme, după o sută de ani, Y.-G. Le Dantec, editorul din 1954 (prima „*Pléiade*“), întrunind toate sufragiile.

Poetul „florilor maladive“ și al „poemelor în proză“, condamnat și condamnat, zăcuse în epocă nerecunoscut ca și esteticianul și criticul. Tipărite în timpul vieții lui, primele două ediții din *Les Fleurs du mal* (1857 și 1861), ediția întâi din *Les Epaves* (1866) și *Petits poèmes en prose* (sau *Spleen de Paris*), acestea risipite prin reviste, departe de a-l fi revelat ca poet, îi agravasera legenda biografică, sub care murea în 1867. Totuși poetul avea să cunoască o resurgență mai apropiată decît criticul, deși tot postumă.

Mai întîi nu i-au lipsit cîțiva contemporani iluștri, care au căutat să-l sprijine în tragica lui aventură: Hugo, Flaubert, Gautier, Leconte de Lisle, Barbey d'Aurevilly și chiar prudentul peste măsură Sainte-Beuve. Acestuia din urmă, criticul cel mai acreditat al vremii, mai nimeni nu-i va trece cu vederea teama de a nu-și periclita poziția socială susținînd deschis un poet atât de bizar. Dar tot atât de adevărat este că intervenise totuși, oricît de precaut, după apariția celei de a doua ediții din *Les Fleurs du mal* (1861). Fraza des citată de atunci: „Acest chioșc ciudat, construit din mici bucăți de lemn colorate (*en marqueterie*), de o originalitate concertată și compozită, care atrage de cîtva timp privirile asupra capului extrem al Kamciatkăi romantice, așa numesc eu *Nebunia Baudelaire*“, conținea și prietenie neacoperită de abilitatea stilistică.

Ceea ce i se poate obiecta azi e mai puțin reținerea tactică și mai mult incompleta, dacă nu chiar greșita intuiție critică. Sainte-Beuve văzuse în adevăr doar rece „marchetărie“ de umbrar estival acolo unde climatul nordic, viscolit, ar fi spulberat într-o clipă un asemenea adăpost de plăceri ușoare. Iar în al

doilea rînd, cu mult mai obiecționabil, el considera opera poetului numai ca o „Kamciatkă romantică“, punct terminus al unui continent cunoscut, în timp ce doar Alaska altei geografii morale ar fi putut indica exact uriașul și încă neexploratul continent modern, pe care îl prefigura. A vedea o petrecere amatoristă de meșteșugărie artistică în locul încheștării unor multiple și devastatoare antinomii morale, ca și a răsturna realitatea unui început de *terra ignota* într-un sfîrșit de pămînturi vechi, punea astfel pe critic în singura situație dificilă.

Mai sagaci se dovediseră alți prieteni. Théophile Gautier, Barbey d'Aurevilly și chiar impersonalul Leconte de Lisle îi sondaseră mai adînc noul lirism. În eseuri devenite celebre, fiecare dintre aceștia îi revelase patosul antinomic, vampirismul și caritatea, sau perversiunea și fecioria ca primul, arhitectura secretă a operei și influența sa viitoare ca al doilea, viziunea dantescă (intuiție de mare viitor) ca al treilea. Fără să fie critici profesionali și poate tocmai de aceea, ei puseseră în vedere din epocă drama lirică nemaiîncercată de nici un alt poet anterior. Și, fapt remarcabil, afirmațiile lor coincideau exact cu ceea ce însuși Baudelaire gîndea despre sine.

Într-o scrisoare plină de deznădejde că i se refuza tipărirea ediției a treia, el își dezvăluise în adevăr natura duplicată, irepresibil divergentă față de sine, mărturisindu-și astfel sfișierea intimă din care răsăriseră *Les Fleurs du mal*: „...în această carte atroce mi-am pus toată *inima*, toată *duioșia*, întreaga mea *religie* (travestită), întreaga mea *ură*“, dar „este adevărat că voi scrie contrariul, că voi jura pe toți zeii că e o carte de pur *meșteșug* («*d'art pur*»), de *măimuțăreală*, de *jonglerie*, și voi minți ca un șarlatan («*arracheur de dents*»)“. Compunerea din atrocitate și *duioșie*, din *ură* și *evlavie*, ca și mișcarea concomitentă la spovedania dezmințită de cinism estetic, la autenticitate arzătoare și rece artificiu, indica în acest strigăt epistolar sorgintea tuturor antinomiilor morale care îl devastaseră. În poezia *L'Heautontimorumenos*, strofa penultimă îi rezuma încă mai clar multipla crucificare :

„Je suis la plaie et le couteau !
Je suis le soufflet et la joue !
Je suis les membres et la roue,
Et la victime et le bourreau !”

Versuri ca acestea și poeme întregi, ca *A un Madone* sau *A celle qui est trop gaie*, își replică dramatic pe spațiul propriu, răsturnându-și afirmația lirică inițială. Conflictul poetului cu familia și societatea filistină, deși real și cultivat de el cu ostentație mai totdeauna histrionică, putînd justifica împovărată legenda biografică, devine dintr-o dată secundar față de conflictualitatea naturii lui. Răspîntie pe care se încaieră vînturi opuse, *Les Fleurs du mal* ridicase cortina de pe cel mai contradictor spectacol spiritual. Clasicitatea formei și erupția sufletului modern, împărțit între chemările unei divinități pierdute și acelea ale unui satanism răzbunător, între sentimentul limitelor ontologice și sentimentul infinitului, între erotismul virginal, cu accente dantești de *Vita Nuova*, și deviația erotică, între inocență și sadism, între gingășie și sarcasm, între emoție și mistificație, între necesitatea ordinei arhitecturale și deopotrivă a subversiunii materialelor de construcție, se sfidau reciproc, apucîndu-se de piept. Ca să poată fi cuprinsă deodată, multipla dispută baudelaire-iană abia începe în *opoziția dintre raționalitate și aventură*.

Față de dramatismul ei, jocul romantic de-a antiteza, îndeosebi hugolian, apare doar ca procedeu exterior, scos dintr-o recuzită tehnică. Se înțelege că elementele de compunere ale acestui grandios spectacol liric nu erau, disociate și în sine, cu totul noi. Ele sînt evident raportabile la o tradiție mai veche sau mai recentă. Astfel, *raționalitatea* geniului baudelaire-ian sta desigur în legătura genetică cu structura spiritului francez, iar *aventura* poate fi în parte preluare a conduitei stîngii revoluționare a romantismului. Jean Prévost, în *Baudelaire, essai sur l'inspiration et la création poétique*, indica relațiile poetului nou cu mai toată poezia franceză de la Ronsard și Racine pînă la Gautier și Banville. Însăși confruntarea dintre ordinea deli-

berată și impulsivitatea de a-i spulbera în felurite chipuri limitele nu este de neasociat cu tipologia antinomică a operei lui Edgar Poe, care îl „plagiase... cu anticipație“, după o vorbă a sa.

Critica de „izvoare“ a mers în această direcție pînă la identificarea chiar a unor metafore sau versuri în alți scriitori. Se știe azi, de exemplu, că sonetul *Correspondances*, căruia simbolismul își datorează cel puțin numele de curent poetic și noutatea sinesteziei senzațiilor, a putut folosi sugestii din *Kreisleriana* lui Hoffmann și *Al Aaraaf* al lui Poe (v. *Notes et éclaircissements* și *Etude biographique* ale ediției Jacques Crépet). Și astfel de cercetări se mai întreprind încă. Cea mai recentă este *Baudelaire et Pierre Dupont. La source d'inspiration de L'Invitation au voyage* de Daniel Grojnowski (v. *Europe*, Avril-Mai, 1967, număr comemorativ).

Dar, fie în aspectele ei tradiționale, fie în analogii posibile și chiar împrumuturi, noutatea absolută a poeziei lui Baudelaire stă în factorii ei inanalizabili, și anume în puterea de somație cu care oprește în loc pe cititor și de însămințare a liricii universale pe o perioadă nîncheiată încă. Nici idealul de glorie, la care se încălzea el însuși, după cum se vede din corespondența lui, nu se suprapunea peste întreaga cuprindere istorico-literară a influenței sale. Căci Baudelaire se visa emul al lui Byron și Hugo, fără să știe, deși conștient de geniul propriu și de ratificarea viitorului, că urmările operei sale vor depăși în timp, dacă nu și în spațiu, influența atît a unuia cît și a celui-lalt.

Exceptînd pe Barbey d'Aureville, care îi deslușise într-un fel marele destin, nici un alt contemporan nu-și dăduse seama de proporțiile fenomenului Baudelaire. Numai niște tineri ai generației imediat următoare, pe numele lor Stéphane Mallarmé, Paul Verlaine și Villiers de L'Isle-Adam încep, neluați în seamă, să-i glorifice opera și acțiunea, poetul fiind în curînd pentru Rimbaud-negatorul „*un vrai Dieu*“, în timp ce tînărul poet englez Algernon Charles Swinburne, care va reprezenta, prefățîndu-i universalitatea, prima radiație extrafranceză a geniului baudelaire-ian, i se declarase discipol din 1862 (*The Spectator*, 6 sept.).

. Baudelaire în literatura română

Opera lui Baudelaire pătrunde în literatura română destul de timpuriu și deopotrivă destul de întârziat. Primul contact se produce cu câteva luni înainte de moartea lui, mai exact acum o sută de ani și cinci luni¹; urmează în tot acest timp alternări în zigzag de traduceri, imitații și asimilări, cele mai fecunde și totodată mai controversabile fiind bineînțelese asimilările; iar ultimul contact e semnalabil chiar în zilele noastre prin traduceri datorite tinerilor poeți contemporani. Procesul, în durata lui, se întregeste însă paradoxal, deci firesc pentru spiritul baudelaire-ian; de două ori paradoxal, o dată pentru că asimilarea geniului poetic nou, care va naște la noi doi mari poeți, precede perioada de traduceri masive, dacă nu complete, și a doua oară fiindcă literatura noastră cunoaște mai întâi, spre deosebire de alte literaturi, pe criticul de poezie, pe traducător și apoi pe poet.

Astfel, primul om de la noi care se oprește asupra numelui său și îi consemnează publicistic una dintre lucrări este Titu Maiorescu. La începutul anului 1867, când criticul român ia cunoștință de noul critic francez, necunoscut ca atare nici la el acasă, unde îl copleșea încă doar faima de personaj malefic și aventuros, Baudelaire era de câțiva ani traducătorul operei lui Edgar Allan Poe. Poveștile „*of grotesque and arabesque*” ale acestuia, după o trudă care acoperise peste cincisprezece ani, deveniseră în traducerea franceză a lui Baudelaire *Histoires extraordinaires*. În această traducere citește Maiorescu pe Edgar Poe, și criticul concepe pentru scriitorul american una din cele mai durabile admirații ale sale, astfel că după un timp el își va nota în caietul de *Insemnări zilnice* numele „preferaților” săi: „Poe și Schopenhauer”. Dar el citește totodată și prefața traducătorului francez.

1. Menționăm că această prefață (reluată de noi) a fost scrisă în 1968 pentru ediția bilingvă: Charles Baudelaire *Florile răului*, apărută la „E.P.L.U.”, 1968.

Despre prefață știm azi că ea conține ideile de estetică a poeziei lirice pe care Edgar Poe le experimentase în *Philosophy of composition*, tradusă de asemenea de Baudelaire sub titlul *Génèse d'un poème*. Iar prefațatorul, cum singur spusese altundeva, se descoperise pe sine în poetul american, care îi formulase cu douăzeci de ani mai înainte propriile-i gânduri. Și sentimentul acestei identități de gândire îl dusesse pînă la a-i reproduce ideile în prefață fără semnele citării sau menționarea numelui; mai mult decît atît, scriind studiul despre Théophile Gautier, Baudelaire cere voie să se citeze pe sine și citează unele afirmații din prefață, care sînt însă reproduceri nearătate din Poe. Unii cercetători ca P. Valéry se vor mira îndeajuns, chiar ținîndu-l de rău pentru aceasta. Dar fapt este că niciodată nu s-a văzut ca doi mari poeți, cum e cazul Poe—Baudelaire, să creadă, cu aceeași putere de a merge la ultima consecință, în raționalitatea inspirației, în inerența originalității poezilor și în componenta de ciudățenie a oricărei frumuseți artistice. Încît se poate pe drept reține că ideile estetice din prefața traducerilor lui Baudelaire, peste realitatea precedenței lui Poe, aparțineau amîndurora tot atît de organic.

Oricum ar fi, Maiorescu, preluînd el însuși din Baudelaire cîteva idei estetice ale lui Poe, ca să-și susțină afirmarea lor în *O cercetare critică asupra poeziei române în 1867* (partea a doua, *Condiția ideală a poeziei*), trimite pe cititor la traducerea franceză a *Povestirilor extraordinare*: e întîia dată cînd se citează la noi o lucrare a lui Baudelaire. Din admirație față de scriitorul american, Maiorescu îndeamnă de asemenea după un timp pe Eminescu și pe Caragiale să traducă din el, dar după textul francez, cîte o povestire sau două; și Eminescu traduce astfel *Morella*, iar Caragiale *Le Masque de la mort rouge* și *La bouteille d'Amontillado*. Numele lui Baudelaire, critic și traducător, a fost prin urmare cunoscut de cei trei mari clasici ai literaturii noastre mai înainte de a-i cunoaște numele de poet. Și nici nu avem dovezi că vreunul dintre ei s-ar fi oprit în vreun fel asupra poetului, de care fie că nu auziseră, fie că difereau prea mult ca să-l rețină.

Dar tot un „junimist“ va deschide și seria de traduceri din poeziile lui. Inițiatorul este V. Pogor : el publică în *Convorbiri literare* (nr. 3 din 1870) *Țiganii călători* și *Don Juan în Inferne*, trecînd apoi la alte preocupări decît aceea de traducător al noului poet. Exemplul nu-i este urmat nici de revista în care îl dăduse, nici de altele. Abia peste cinci ani, un neidentificat P.E. semnează timid *Tristețea lunii* în efemera *Revista Junimii* (nr. 1 din 1875), pentru ca după cîteva luni Ciru Oeconomu, mai curajos atît în semnătură, cît și în alegerea bucății traduse, să tipărească în *Revista contemporană* (nr. 8 din 1875) chiar *Lesbos*, adică una dintre cele șase poezii condamnate la Paris. Mai trec însă douăzeci de ani și numai către sfîrșitul secolului se mai trezește un oarecare interes pentru poetul care în Franța era acum de-a dreptul celebrat. Dintre traducătorii momentului, G. D. Pencioiu semnează în *Lumea nouă literară și științifică* (nr. 1 din 1895) *Cei șapte moșnegi*, iar Vladimir Chardin apare în *Revista literară* (nr. 5 din 1897) cu *Cînt de toamnă*, după *Spleen*, care este din 1896. Și aceiași ani, care încheie secolul, mai aduc poezii traduse de C. Z. Buzdugan (*Frumusețea, Plînsul unui Icar, Orologiul, Moartea săracilor*), de Mircea C. Dimitriade (*Abel și Cain*) și de M. Codreanu (*De-ar fi putut..., Beția unui solitar, Prăpastia, Moartea săracilor*), ale acestuia din urmă fiind datate 1889, dar apărînd doi ani mai tîrziu în *Evenimentul* (nr. 103).

De mirare este că Mircea C. Dimitriade, cunoscut ca poet de atitudini moderne al *Literatorului* și ca discipol devotat al directorului acestei reviste înaintate, Al. Macedonski, nu se arată mai interesat de *Les Fleurs du mal*. Explicația poate fi că nici maestrul său, deși sperînd pe unii contemporani cu inspirația macabră, cu satanismul și exaltarea senzorială, care îl apropiau de marele poet francez, și avînd despre poezie unele idei estetice învecinate cu ale lui, nu ținuse totuși a-i cunoaște opera îndeaproape. El fusese în această privință mai ispitit de *modă* decît de *modernitate*, și moda ultimului deceniu al secolului se reprezenta îndeosebi prin doi urmași tîrzii și minori ai lui Baudelaire, prin macabrul Rollinat, un Petrus Borel al simbolismului, și prin complicatul instrumentalist René Ghil. Către ei mersese și mergea încă entuziasmul lui Macedonski, ceea ce

hotăra poate și atitudinea de indiferență față de Baudelaire a lui Mircea C. Dimitriade. Indiferența lui Macedonski este însă mai de mirare și ea rămîne aproape de neînțeles ca factor de întârziere a influenței directe a marelui poet asupra poeziei românești.

Un rol negativ în același proces are *Vieța nouă*, revista lui Ovid Densusșeanu. Apărind pe urmele *Literatorului* ca organ al influenței franceze și al simbolismului românesc, această publicație, în primul deceniu al secolului nou, cît acțiunea ei se dovedește mai fecundă, atrage atenția de asemeni asupra unor simbolisti francezi ca Henri de Régnier, Émile Verhaeren, Albert Mockel, A. Samain, Charles Van Lerbergue și alții, urmași din a doua și a treia generație baudelaire-iană, nu însă asupra maestrului și părintelui tuturor, Ch. Baudelaire. În acest timp, traducерile apărute prin alte reviste sînt tot puține, insistența lui C. Z. Buzdugan fiind cea mai semnalabilă; și ele continuă să fie încă sporadice după 1910, deși într-un ritm ceva mai viu, care aduce chiar un volumaș de selecțiuni din *Petits poèmes en prose* în traducerea lui Al. T. Stamatiad (1912) și cînd Șerban Basco-vici este traducătorul cel mai asiduu al momentului.

Se produce însă un fapt nou, care abate aproape douăzeci de ani atenția istorico-literară de la traduceri, anulîndu-le în-semnătatea datelor de apariție. Poeții noi dinainte și după 1910, simbolisti ieșiți de sub autoritatea fie a lui Macedonski, fie a lui Densusșeanu, citesc în original pe Baudelaire. Cum pînă la ei nici un poet mai de seamă de la noi nu-l cunoscuse decît prin intermediari (traducători sau discipoli francezi tîrzii), contactul nemijlocit naște imitația, legitimează reminiscența și, în două cazuri fericite, dă loc la fecunde asimilări. Cît privește imitația și reminiscența, asemenea urme de cult baudelaire-ian, fie uneori chiar în opere de real talent, sînt evidente la poeții noi dintre 1908 și 1914. Atitudini lirice, metafore și adesea versuri necontroversabile trec din *Les Fleurs du mal* în poeziile „splendidei generații“, cum singuri își spuneau Ion Minulescu, N. Davidescu, Al. T. Stamatiad, Eug. Ștefănescu-Est etc. Dar faptul capital, care distrage cu totul atenția istorico-literară de la traduceri, este asimilarea substanței marelui poet francez prin T. Arghezi și G.

Bacovia. Amândoi aceștia preiau în tinerețe unele motive lirice caracteristic baudelaire-iene, pentru ca la maturitate să se declare personalități originale.

Deplin format în 1916, când i se tipărește volumul *Plumb*, G. Bacovia evocase descompuneri de cadavre, scene funerare, obsesii, degradări și agonii ale materiei, ceruri vinete și joase, aproape terestre, ploi murdare, putrede și regresiv istorice; gemuse înăbușit sub un *spleen* urban fără deschideri, deși provincial, a cărui încenușare, cârciuma, bordelul, muzica militară de duminică, goarna cazărmilor mărginașe sau câte-un vals de pian deznădăjduitor de romantic și demodat o agravau, universalizînd-o ca metaforă obsedantă a plumbului existenței; în sfîrșit, chiar ajungînd să concentreze un astfel de material liric în capodopere certe, el folosise unele motive baudelaire-iene ușor de identificat și mai cu seamă disociase antinomia fundamentală a maestrului francez, materie-spirit, cultivînd exclusiv formele decadente ale materiei. Fiind și numai așa un poet autentic, Bacovia își desluse neîntîrziat însă unicitatea: declinul materiei, nerăscumpărat în spirit ca la Baudelaire, atrage dimpotrivă și declinul spiritului, funcțiile conștiinței retrăgîndu-i-se în fiziologie, în senzație și instinct, în simple automatisme de viață, care se dispensează de expresia construită și se satisface în inarticulabil, în gemete, exclamații, onomatopei și repetiții. El este astfel, din cîți cunoaștem, singurul poet al demiterii din conștiință și al aspirației, sub nivelul fiziologic, la inerția și muțenia mînerală.

Pînă în 1916, Tudor Arghezi era, după un scurt preludiu macedoneskian, autorul ciclului de poezii *Agate negre*, care circula intens, printre novatorii ceasului, în copie manuscrisă și din care tinerii recitau îndeosebi *Litanii*. Aceasta conținea un lirism sumbru, dezvoltat din contemplarea necrofilă a cadavru-lui iubitei; părul, „plantă de infern“, răceala gurii vinete și alte amănunte de senzațional, poate voit, trimiteau la sorgintea lor inchestionabilă, care se afla în *Les Fleurs du mal*. Dar T. Arghezi, în scurt timp, avea să cuprindă, spre deosebire de Bacovia, experiența întreagă a complexului de antinomii baudelaire-iene, asumîndu-și miezul lor patetic. El nu va disjunge ca Ba-

covia materia de spirit, ca să cultive numai unul, oricare ar fi acesta, dintre termenii opoziției. Percepția coruptibilității materiei și a elevației spirituale, cu tot ceea ce deriva din ambii ei termeni ca forme depresive și exultante ale limitării și ale infinitului, sau ale piericiunii și ale eternității, este la el fapt liric idisociabil. Și marele poet se și declara ca atare din chiar faza asimilării baudelaire-ianismului. Într-o măsură, el ar fi putut spune despre Baudelaire ceea ce acesta spusese despre Edgar Poe, că fusese copiat anticipativ în altă limbă. Diferențe remarcabile încep însă a-i particulariza asimilarea cu mari semne de ecloziune a unei personalități poetice epocale. Volumul *Cuvinte potrivite* din 1927 atesta dintr-o dată pe marele poet, *Flori de mucigai* din 1931 și numeroasele culegeri ulterioare amplificându-i neasemuita originalitate. Căci Baudelaire (și nimeni altul) nu mai e de găsit în erupția spectaculară a ceea ce se va numi „arghezianism”. Forma de vers și în general expresia fostului maestru francez, deși folosind un figuratism adesea puternic și original, neabătut clasică totuși, oarecum abstractă și de aceea precară, căreia un Rimbaud îi va zice chiar „meschină”, va rămîne la depărtări de antipozi în raport cu vigoarea de contur, cu densitatea tropilor, cu relieful, cu variația, cu forța și invenția verbală a lui Arghezi. Ca să ne aflăm tot în lumea artei, distanțată de la netezimea și lustrul suprafețelor statuare ale lui Maillol la asperitatea și vigoarea celor ale lui Bourdelle sau ale modernului Henri Moore separa versul din *Les Fleurs du mal* de cel din *Cuvinte potrivite*. Iar la geniul verbal arghezian, raportabil poate numai la puterea de expresie a lui V. Hugo, prin care Arghezi depășește incalculabil modicitatea formei lui Baudelaire, e încă de adăugat că acesta, deși inițiator teoretic al versului liber în prefața scrisă pentru *Petits poèmes en prose*, nu s-a decis niciodată la părăsirea tiparului clasic, în timp ce Arghezi alternează neistovit versul „pe coturni” (deseori voit scîlciați) cu versul „descult”.

Și diferențele externe răspund în diferențe interne. Poezia lui Baudelaire după lupta zadarnică de a răscumpăra materia prin spirit, limitele existenței prin aventură, păcatul prin remușcare și, în general, termenul de suferință al fiecărei antinomii

prin termenul contrar de fericire, luptă răsplătită iluzoriu numai prin realizarea visului său de artă, proclamase extincția morală în pesimismul, am zice, cel mai atroce, dacă Shakespeare cu *Hamlet* și *Sonetele* lui nu l-ar fi precedat de mult mai înainte. La Arghezi precumpănește însă termenul pozitiv al antinomiilor care îl sfișie. Ca să menționăm numai o singură situație, comunicări directe și familiare cu principiul religios al lumii, cu Divinitatea, îl descarcă de osînda satanismului, care întunecă fără speranță poezia omologului său francez; și aceeași răsturnare afectivă poate fi observată în cazul tuturor opozițiilor morale, cîte îl încearcă. Poezia lui se luminează de aceea ca și paradiziac în cele din urmă, diferind cu totul de refuzul baudelaire-ian al existenței. Căci energia vitală, care îi susține copleșitoarea materialitate a expresiei, îl duce la afirmații lirice capitale. Dumnezeu, natura, strămoșii, femeia-mamă și chiar motivul justiției sociale, aceste absențe care desolidarizează de lume pe Baudelaire, ținîndu-l într-o tragică solitudine de citadin, sînt la poetul român acte de asociere, victorii ale vieții și intuiții ale unei ordini eterne, supraindividuale. De n-ar fi decît sentimentul genezei, declarată fie într-o feculă de cartof incolțit, fie într-un pîntec de fată însemînat, încă e de ajuns ca să putem ști ce opune sensibilitatea argheziană glacialei estetici baudelaire-iene a sterilității.

Dar nu comparativismul exhaustiv al acestor doi mari poeți ne preocupă acum. Scopul simplei lui schițări este să facă evidente, în formația de artist a lui Arghezi, cum a făcut și în aceea a lui Bacovia, mai întîi asimilarea baudelaire-ianismului și apoi diferențierea creatoare. E faza cea mai însemnată a pătrunderii lui Baudelaire în literatura română și ea se intercalează, după cum am afirmat inițial, între imitațiile simbolistilor din preajma anului 1910 și între traducerile masive care vor începe să apară după 1930.

Pînă la apariția volumelor, semnalabilă ca traducere izolată este numai *Prefața (Au lecteur)* la *Les Fleurs du mal*, pe care T. Arghezi o lucrează în perioada sa de mare creație personală, tipărind-o în *Cugetul românesc* (1922). Impresia de congenialitate dintre poetul tradus și poetul traducător a umplut la această

dată pe toți admiratorii ambilor poeți de speranța că în sfârșit singurul transpunător legitim în românește a lui Baudelaire se decisesese și la opera de translație așteptată. N-a fost însă așa, deși însuși autorul *Cuvintelor potrivite* va spune cîndva că spera să facă ceea ce contemporanii așteptau de la el. Transpunerea în românește urma de fapt să coincidă cu depărtarea de fostul maestru, cu declararea puternică a propriei sale originalități. Aceasta e probabil cauza care nu i-a lăsat decît timpul să traducă un număr restrîns de poezii, pe care cititorii de azi le vor afla în volumul de față. Lectura lor ne încredințează că Arghezi, în afară de viguroasa *Au lecteur*, lucrată poate mai de mult, în perioada de „asimilare“, devenise un traducător infidel față de poetul tradus, fiind mai credincios geniului propriu. Astfel, el nu ezita uneori nici să înlocuiască metaforele originalului cu metafore personale, admirabile bineînțeles, dar alienante totuși față de textul francez, cum e cazul cu *Albatrosul* prizonier, ale cărui aripi țîrșe ca „vîslele“ pe laturile corăbiei erau preschimbate în „mîini ciungă“.

Despre vechea intenție argheziană de a traduce *Les Fleurs du mal* se află din Prefața pe care poetul *Cuvintelor potrivite* și *Florilor de mucigai* o va scrie volumului *Les Fleurs du mal* — Tălmăciri (1932) de Al. Westfried. Autorul acestor „tălmăciri“ rămîne dealtfel menționabil numai prin rîndurile, pline de bunăvoință amicală, scrise de Arghezi și cuprinzînd intenția nerealizată de traducere integrală a ilustrului prefațator. În rest, confratele recomandat călduros cititorilor de Arghezi putea aspira la stima de admirator al lui Baudelaire, nu însă și la titlul de traducător, atît de inexpressiv îi era cuvîntul.

Situația numai de admirator al marelui poet francez, Westfried o împarte, dintre traducătorii în volum, cu Al. T. Stamatiad. Cunoscut de peste douăzeci și cinci de ani ca duplicat șters macedonskian, dar avînd neînterupt cultul lui Baudelaire, Al. T. Stamatiad tipărise, cum s-a văzut, o mică antologie de *Poeme în proză* încă din 1912; la acea culegere, el va adăuga „cugetări și impresii“ extrase din *L'Art romantique*, *Les Paradis artificiels* și unele *Lettres*, constituind volumul apărut în 1927 și retipărit

intocmai, sub titlul general *Pagini din Baudelaire*, în 1934. Prozele marelui poet francez traduse în românește de Stamatiad au fost tot atât de greu încercate ca și poeziile în traducerea lui Westfried. Principiul muzical, din care izvorîse originalul, a căpătat în transpunerea românească inadmisibila putere de a elimina orice urmă de evocare plastică. Limbajul folosit, dematerializat și deci abstract, devine de-a dreptul nepoetic. Originalul fusese supus unei foarte reușite operații de devitalizare. Mai mult decît atât, Stamatiad se crezuse autorizat să facă, după criteriile proprii, chiar unele omisiuni textuale, care îi agravau neîndemînarea de traducător. Din aceleași cauze, nici excerptele critice din *L'Art romantique*, adăugate la poemele în proză și care ar fi putut ajuta la cunoașterea mai largă a esteticii baudelaireiene teoretice, nu și-au atins așadar scopul. Și *Poeme în proză* mai tradusese, contemporan cu Stamatiad-ultimul și tot atât de inexpressiv, A. Luca, tipărindu-le într-un volumaș nedatat (Colecția „Lumen“).

Spre norocul literaturii noastre, apărea însă volumul *Flori alese din „Les Fleurs du mal“* de Al. Philippide, de asemenea în 1934. Autorul *Aurului sterp*, unul dintre cei mai notorii poeți ai generației imediate de după primul război mondial, făcea dovada unei intimități certe cu poetul tradus, mai cu seamă pe latura inspirației satanice, fiind dintr-o dată evident că însușiri artistice personale îl așezau deasupra tuturor traducătorilor de pînă la el. În privința unor poeme ca *O călătorie în Cythera*, *Albatrosul*, *Balconul*, *Stîrvul* și *Potriviri (Correspondances)* el lucrase în admirabile echivalențe românești, surprinzînd și reținînd specificitatea lirică a originalului. Era totuși de observat că Philippide izbutise cu deosebire în bucățile de lirism indirect, oarecum obiectiv, adică în acelea de o exterioritate mai bogată, de ordin simbolic, unele denivelări existînd în poeme de lirism direct sau fluent. Totodată eminentul traducător se opriese de predilecție, cu rezultate — e drept — nemaicunoscute la noi, asupra părții infernale a dipticului moral baudelaire-ian, trecîndu-i cu vederea complementul de inocență paradiziacă. Se propaga astfel printre cititorii români numai obrazul morbid și

demonic al poetului, căruia celălalt obraz al chipului său moral, suav și angelic, îi rămăsese ca și necunoscut.

Ion Pillat și-a dat fără îndoială seama de neajunsul acestei parțialități. Volumul lui de *Traduceri din Baudelaire*, apărut în 1937, fusese precedat în 1936 de *Portrete lirice*, în care studiul *Actualitatea lui Baudelaire* arăta reflecția sa mai veche asupra poetului, pe care avea să-l traducă sau chiar îl traducea în același timp. El stăruise asupra dublei înfățișări a lirismului din *Les Fleurs du mal*, asupra oscilărilor între Lucifer și Dumnezeu — în ordinea teologală, între mulatresa Jeanne Duval și Doamna Sabatier — în ordinea erotică; Pillat reflectase la antinomia structurală a marelui poet, fie singur, fie ajutat de un Gonzague de Reynold, care reformulase, probabil după Leconte de Lisle, și dezvoltase paralela dintre *Florile răului* și *Divina Comedie*, de un Stanislas Fumet, care descoperise în opera lui cele mai patetice „chemări” ale Divinității din lirismul francez al secolului al XIX-lea, sau de un Jean Royère, care îi arătase pînă atunci componenta de misticism religios. Așa că noul traducător din 1937 propunea, după cum se exprima el în prefață, „un buchet de patruzeci și cinci de bucăți lirice care, cu excepția numai a trei dintre ele..., nu-și găsiseră încă tălmăcitor”. Cît privește traducerea în sine, ea conține libertăți, unele românzări silnice și chiar erori, care o țin la distanță apreciabilă de rezultatele lui Philippide, alăturîndu-li-se doar cu ultimele poezii (*Heautontimorumenos*, *Privești*, *Soarele*, *Sfîrșit de seară*, *De dragul minciunii*, *Bătrînei slujitoare*, *Alegoria* și *Visul unui curios*), care mențin totuși pe I. Pillat printre cei mai de seamă traducători români ai lui Baudelaire.

După Philippide și Pillat, traducători mai insistenți sînt Constantin Stelian și Lazăr Iliescu. Îndeosebi Lazăr Iliescu atrăgea atenția confrăților cu *Les Fleurs du mal*, traducere în versuri (1939), arătînd mai întîi o mare îndrăzneală. În adevăr, el venea ca traducător al lui Baudelaire (și nu șovăia) după Arghezi, Philippide și Pillat. Dar nu numai pentru atît. El îndrăznise mai cu seamă să aducă pe limba noastră poeme ca *Chatiment de l'orgueil*, *A une Madone*, *De profundis clamavi* etc., a căror frumusețe părea pecetluită pentru traducătorii români, fiindcă ea

aparținea ermetismului spiritual catolic, intrasmisibil în limba unui popor ortodox, precum și altele ca *L'Ennemi*, *Remords post-humes*, *Que diras-tu ce soir...*, *Le beau navire* etc., în care poezia e numai timbru grav, ton de spovedanie pe întuneric, calitate fluentă de lirism pur. Și îndrăzneala nu i s-a dovedit lipsită de justificări. Lazăr Iliescu era atât de stăpîn pe sine încît atingea limita unei frumoase posibilități de traducere chiar a poemelor catolice și retrăducea poezii care mai fuseseră traduse de însuși Argezi (*Au lecteur* și *L'Albatros*) sau Philippide (*La Mort des amants*); și el cîștiga în aceste împrejurări dificile dreptul să i se recunoască merite deosebite. Între acestea, perspicacitatea de a nu acoperi cu imagini proprii acele porțiuni nude, oarecum scheletice, atât de caracteristice versurilor originale, cît și limbii franceze în general, nu era cel mai neînsemnat.

Cronologia volumelor tipărite, după Lazăr Iliescu, va fi preluată de doi traducători, cunoscuți ca atare cu zeci de ani mai înainte. E vorba de Șerban Bascovici și Const. Z. Buzdugan, care își începuseră de mult opera de traducători baudelaire-ieni, primul de prin preajma anului 1910 și al doilea chiar dinainte de 1900. Șerban Bascovici va apărea astfel cu Charles Baudelaire, *Florile răului*, alese și tălmăcite în versuri (1940), iar Const. Z. Buzdugan cu „Poezii” — traduse din poeți moderni francezi, I: *Baudelaire* (1942).

Dar contactul cititorilor români cu marele poet francez, de la aproximativ izbucnirea celui de al doilea război mondial, se suspendă pentru un timp sub forma de noi traduceri. Lăsînd deoparte retipărirea din 1946 a volumului lui Al. Philippide (sporit și reapărut de încă două ori, în 1957 și 1965), abia între 1957 și 1967 ritmul traducerilor din *Les Fleurs du mal* se înfiripează din nou prin poeți contemporani ca Al. Andrițoiu, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, Virgil Teodorescu, Ion Alexandru, Nina Cassian, C. D. Zeletin, Lucian Rădan, Vladimir Colin și numeroși alții, fără însă ca vreunii dintre ei să fi tipărit pînă acum, sau alții numai să fi întreprins traducerea masivă, care să constituie un volum. Dintre inițiativele de acest fel, una aparține, oarecum neașteptat, lui Alexandru Hodoș; el este în 1966 semnatar al unui cuprinzător volum manuscript, care, cînd se va

tipări în întregime, după ceea ce s-a extras din el pentru culegerea de față, își va așeza autorul printre cei mai remarcabili traducători români ai lui Baudelaire, atât de temeinică îi este cunoașterea poetului tradus, atât de fermă posesiunea limbii române și atât de fidelă transpunerea.

Traducătorii timpului nostru încheie astfel un secol de felurite raporturi ale scriitorilor români cu marele clasic al modernismului, dat culturii universale de literatura franceză. Poetul Geo Dumitrescu, întocmind acest tom de traduceri din poezia lui Baudelaire, salută cu un adevărat act de cultură centenarul morții lui, ca și centenarul relațiilor literaturii noastre cu opera sa.

VLADIMIR STREINU

TABEL CRONOLOGIC

1821 9 aprilie Se naște, la Paris (str. Hautefeuille, nr. 13), Charles-Pierre Baudelaire.

Tatăl său, Joseph-François Baudelaire, se născuse în anul 1759. Mama sa, Caroline Archenbaut-Defayis (Dufays), se născuse în anul 1793. Căsătoria lor a avut loc în anul 1819. Dintr-o primă căsătorie, cu Jeanne-Justine-Rosalie Janin, Joseph-François avu-sese un fiu, Claude-Alphonse, născut în 18 ianuarie 1805 și mort în 14 aprilie 1862, după ce făcuse carieră în magistratură. Marea diferență de vîrstă dintre părinți a constituit un prim punct de reper pentru numeroase studii, îndeosebi cu caracter psihanalitic, asupra vieții poetului.

1827 10 februarie Moare Joseph-François Baudelaire, în vîrstă de 67 de ani.

1828 8 noiembrie Caroline Baudelaire se recăsătorește cu Jacques Aupick, născut în 1789, comandant de batalion, cavaler al Ordinului Saint-Louis și ofițer al Legiunii de onoare. Charles a dezaprobat întotdeauna acest gest al mamei sale. Mai târziu va scrie : „Cînd ai un fiu ca mine (...) nu te recăsătorești“.

1831 7 decembrie Locotenent-colonelul Aupick este numit șef de stat major la a șaptea divizie militară din Lyon.

Charles se află ca intern la pensionul Delorme din Lyon.

1833 Urmează ca intern clasa a V-a la Colegiul regal din Lyon ; are manifestări de indisciplină.

1834 29 aprilie Jacques Aupick este promovat colonel.

1836 9 ianuarie Colonelul Aupick este numit la prima divizie militară din Paris.

Charles este înscris la Colegiul Louis-le-Grand, ca intern, începînd cu 1 martie.

17 august Elevul Charles Baudelaire este premiat la concursul de versuri în limba latină.

1837 Al doilea premiu la concursul de versuri în limba latină.

1838 Vara, colonelul Aupick și Charles întreprind o călătorie în Pirinei.

1839 18 aprilie Charles este eliminat de la Colegiul Louis-le-Grand pentru insubordonare. Se pregătește pentru bacalaureat luînd lecții în particular.

12 august Charles ia bacalaureatul, în aceeași zi în care Aupick este avansat general de brigadă.

1840 Charles trăiește izolat de părinți. Se hotărăște pentru cariera literară și stabilește legături cu literații : Gustave Le Vavas seur, Ernest Prarond, Edouard Ourliac, Gérard de Nerval, Balzac. Frecventează medii boeme și declasate. În acest an, întreține relații cu Sarah la Louchette, prostituată din

Cartierul Latin ; boala contractată acum îi va provoca, în cele din urmă, moartea.

1841 9 iunie În urma hotărîrii familiei, pentru a fi îndepărtat de mediul primejdios, Charles se îmbarcă pe „Pachebotul Mărilor de Sud“. E prevăzut un lung voiaj pînă în India, la Calcuta. În septembrie, se află în insula Maurițiu, iar în octombrie, în insula Bourbon (Réunion). Dedică doamnei de Bragard din insula Maurițiu sonetul *À une dame créole*. Îl convinge pe căpitanul Saliz să-i permită a se reîntoarce în Franța și se îmbarcă pe „Alcide“.

1842 februarie Revine la Paris, provocînd indignarea generalului Aupick. După împlinirea vîrstei de 21 de ani (majoratul), intrînd în posesia moștenirii lăsate de tatăl său, se stabilește în insula Saint-Louis, pe cheiul Béthune, la nr. 10 (azi : 22). Cheltuieste foarte mult, cumpărînd mobile și tablouri. Continuă să frecventeze boema pariziană. Îi cunoaște pe Théophile Gautier, Théodore de Banville, Sainte-Beuve și Victor Hugo. Scrie numeroase poeme. O cunoaște pe mulatra Jeanne Duval, figurantă la Teatrul Porte-Saint-Antoine, de care se va atașa pînă la sfîrșitul vieții.

1843 Scrie, în colaborare cu Prarond, drama în versuri *Idéolus*, care nu va fi terminată. Se pare că a colaborat și la culegerea de *Versuri* semnată de Le Vavas seur, Prarond și Dozon. În aprilie se stabilește pe str. Vaneau. În septembrie i se refuză un articol la *Tintamarre*. În octombrie revine în insula Saint-Louis, închiriînd un apartament la Hotelul Pimodan, unde aveau loc întîlnirile Clubului Hașişinilor. Alte articole refuzate de *Tintamarre* și *Démocratie pacifique*.

- 1844 *martie* Librarul Cazel tipărește *Mystères galants des théâtres de Paris*, la care Baudelaire a colaborat fără să semneze.
Iulie Ca urmare a risipirii unei însemnate părți din moștenire, mama poetului deschide acțiune în justiție pentru constituirea tutelei.
 21 *septembrie* Tribunalul civil încredințează tutela notarului din Neuilly, Narcisse-Désiré Ancelle.
- 1845 *aprilie* Publică la editorul Labitte prima sa lucrare semnată, *Le Salon de 1845*.
 25 *mai* Publică, în *L'Artiste*, sonetul *À une dame créole*, inclus mai târziu în *Les Fleurs du mal*.
 30 *iunie* Baudelaire are o tentativă de sinucidere, după ce desemnase ca moștenitoare, prin testament, pe Jeanne Duval.
Iulie E îngrijit de mama sa la reședința oficială a generalului Aupick. În urma unor noi neînțelegeri cu părinții, se stabilește la Hotelul Dunkerque.
 24 *noiembrie* În *Le Corsaire-Satan*, îi apare — nesemnat — articolul despre Balzac *Comment on paie ses dettes quand on a du génie*.
- 1846 *februarie* Semnează în *L'Esprit public*, nuvela *La jeune enchanteur*, identificată ulterior ca traducere din engleză (Reverendul Croly).
 3 *martie* Publică, în *Le Corsaire-Satan*, *Choix de maximes consolantes sur l'amour*.
 15 *aprilie* Publică, în *L'Esprit public*, *Conseils aux jeunes littérateurs*.
Mai Editorul Michel Lévy îi tipărește volumul *Salon de 1846*. Aici e anunțat volumul de poezii *Les Lesbiennes* (devenit, 11 ani mai târziu, *Les Fleurs du mal*).
 6 *septembrie* Publică, în *L'Artiste*, poezia *L'Impénitent (Don Juan aux Enfers)*.

Colaborare anonimă la *Tintamarre* (pînă în martie 1847). E membru al Societății oamenilor de litere. 13 decembrie Publică, în *L'Artiste*, poezia *À une Indienne* (*À une Malabaraise*).

1847 ianuarie „Buletinul Societății oamenilor de litere“ îi publică nuvela *La Fanfarlo*.

Se înrăutățesc relațiile cu părinții, îndeosebi cu generalul Aupick (numit, spre sfîrșitul anului, comandant al Școlii politehnice).

E îndrăgostit de actrița Marie Daubrun.

La Salonul din 1847 este refuzat portretul lui Baudelaire, *Omul cu pipă*, făcut de Courbet (astăzi la Muzeul din Montpellier).

1848 februarie Se află în rîndurile revoluționarilor. Membru al Societății Republicane Centrale (fondată de Blanqui). Împreună cu Champfleury și Toubin, editează două numere din *Le Salut public*.

Aprilie-iunie E secretar de redacție la ziarul *La Tribune nationale*.

Iunie Generalul Aupick este numit ambasador la Constantinopol. Baudelaire participă la mișcările revoluționare din 22—25 iunie.

15 iulie Publică, în *La Liberté de Penser*, *Révélation magnétique*, prima sa traducere din opera lui Edgar Poe.

Octombrie Timp de o săptămînă, conduce — la Châteauroux — ziarul *Le Représentant de l'Indre*. Noiembrie Este anunțată apariția, la Michel Lévy, a volumului de poezii *Les Limbes* (titlu nou pentru volumul anunțat în 1846).

Decembrie Publică, în *L'Écho des Marchands de Vins*, poezia *Le Vin de l'Assassin*.

1849 Îl cunoaște pe August Poulet-Malassis care va deveni editorul operei sale.

3 decembrie Pleacă la Dijon (probabil pentru a conduce un ziar).

1850 Revine la Paris.

Iunie Publică, în *Le Magasin des Familles*, poeziile : *Le Vin des honnêtes gens (L'Âme du Vin)* și *Châtiment de l'orgueil*.

1851 martie Studiul *Du Vin et du Haschisch comparés comme Moyens de Multiplication de l'Individualité*, inclus ulterior în volumul *Paradis artificiels*, apare în *Le Messenger de l'Assemblée*.

9 aprilie Aceeași publicație îi tipărește, sub titlul general *Les Limbes*, unsprezece poezii ce vor face parte din *Les Fleurs du mal*.

Iunie Generalul Aupick este numit ambasador la Madrid.

Iulie Baudelaire colaborează la *La République du Peuple*.

Octombrie Cere din Anglia operele complete ale lui Edgar Poe.

2 decembrie Întâmpină cu ostilitate lovitura de stat a lui Napoleon al III-lea.

1852 1 februarie În ultimul număr al publicației *Le Semaine théâtrale* îi apar două poezii. Un grup de literați, printre care și Baudelaire, întocmește planul de apariție al hebdomadarului *Le Hibou philosophe* (neapărut).

Martie-aprilie Publică, în *La Revue de Paris*, studiul *Edgar Allan Poe, sa vie et ses ouvrages*.

7 aprilie O părăsește temporar pe Jeanne Duval.

Octombrie Publică, în *La Revue de Paris*, două poezii și o traducere din Edgar Poe, iar în *Le Magasin des Familles* o altă traducere din Edgar Poe.

9 decembrie Cu începere de la această dată, timp de

cinci ani, va trimite — nesemnate — poezii și scrisori Apolloniei Sabatier (la Présidente).

- 1853 10 ianuarie Tentativă de a publica, la editorul Victor Lecou, *Histoires extraordinaires* de Edgar Poe.
4 februarie Publică, în *Paris*, traducerea *Le Coeur révélateur* de Edgar Poe.
1 martie Publică, în *L'Artiste*, traducerea *Le Corbeau* de Edgar Poe.
8 martie Generalul Aupick devine senator, revenind la Paris.
17 aprilie Publică, în *Le Monde littéraire*, studiul *Morale du Joujou*.
Noiembrie Publică, în *Paris*, două traduceri din Edgar Poe.
- 1854 ianuarie Întocmește planul unei piese, *L'Ivrogne* (pentru Odéon), nerealizată.
25 iulie *Le Pays* începe să publice *Histoires extraordinaires* de Edgar Poe, în traducerea lui Baudelaire; cu întreruperi, publicarea va continua pînă în aprilie 1855.
- 1855 26 mai Publică, în *Le Pays*, prima parte a studiului asupra Expoziției Universale, continuat în numărul din 3 iunie și încheiat, la 12 august, în *Le Portefeuille*.
1 iunie În *La Revue des Deux-Mondes*, publică — sub titlul general *Les Fleurs du mal* — 18 poezii.
8 iulie În *Le Portefeuille*, publică studiul *De l'essence du Rire*.
- 1856 martie Michel Lévy tipărește volumul *Histoires extraordinaires* de Edgar Poe în traducerea lui Baudelaire.

21 octombrie Tratează cu Michel Lévy editarea volumului *Les Aventures d'Arthur Gordon Pym* de Edgar Poe.

30 decembrie Tratează cu Poulet-Malassis editarea volumului *Les Fleurs du mal*.

1857 4 februarie Baudelaire îi înaintează lui Poulet-Malassis manuscrisul volumului *Les Fleurs du mal*.

25 februarie Începe publicarea — în *Le Moniteur* — a romanului *Relation d'Arthur Gordon Pym* de Edgar Poe.

Martie Se află în librării, scos de Michel Lévy, volumul *Nouvelles Histoires extraordinaires* de Edgar Poe în traducerea lui Baudelaire.

28 aprilie Moare generalul Aupick.

Mai Mama poetului se retrage la Honfleur.

25 iunie Se pune în vânzare volumul *Les Fleurs du mal*; tiraj: 1.300 exemplare.

5 iulie Începe campania împotriva volumului, printr-un articol al lui Gustave Bourdin publicat în *Le Figaro*.

20 august La a șasea Cameră corecțională, substitutul procurorului imperial, Ernest Pinard, obține condamnarea lui Baudelaire la 300 franci amendă pentru atentat la morală publică și la bunele moravuri, a editorilor Poulet-Malassis și de Broise la 100 franci amendă fiecare, precum și interzicerea publicării unui număr de șase poezii. Această hotărâre a tribunalului a fost anulată numai în anul 1949.

24 august Baudelaire publică în *Le Présent* șase poeme în proză.

31 august După ce Apollonie Sabatier a răspuns dragostei poetului, legătura dintre cei doi va deveni simplă prietenie.

Octombrie În două rinduri, *Le Présent* publică eseurile lui Baudelaire asupra citorva caricaturiști fran-

cezi și străini. În aceeași lună, în *L'Artiste* apare studiul asupra lui Flaubert.

6 noiembrie Baudelaire se adresează Împărătesei pentru a obține anularea amenzii.

15 noiembrie Apar, în *Le Présent*, câteva poezii care vor fi incluse în viitoarea ediție din *Les Fleurs du mal*.

1858 martie-aprilie Baudelaire efectuează, la Corbeil, corecturile la noul volum tradus din Edgar Poe: *Les Aventures d'Arthur Gordon Pym*, editat de Michel Lévy și pus în vânzare la sfârșitul lunii aprilie.

19 septembrie Apare, în *L'Artiste*, sonetul *Duellum*.

30 septembrie *La Revue contemporaine* îi publică eseul *Le Haschich*.

Decembrie Timp de 12 zile, poetul este oaspetele lui Poulet-Malassis la Alençon.

1859 ianuarie Baudelaire publică studiul despre Charles Asselineau și două poezii, în *L'Artiste* și — respectiv — în *La Revue Française*.

Martie În *La Revue Française* apar noi traduceri din Edgar Poe (*Eléonora* și *Un événement à Jérusalem*); în *L'Artiste* apare studiul despre Th. Gautier; iar în *La Revue contemporaine*, poemul *Danse macabre*.

Aprilie Publică, în *La Revue Française*, trei poezii (*Sisina*, *Le Voyage* și *L'Albatros*) și o nouă traducere din E. A. Poe.

Iulie În aceeași publicație, apare *Lettre sur le Salon de 1859*.

Octombrie *La Revue internationale* din Geneva începe publicarea traducerii povestirii *Eureka* de E. A. Poe (întreruptă în 1860).

Noiembrie Studiul despre Th. Gautier apare în plachetă, prefătat de o scrisoare a lui Victor Hugo.

- 1860 1 ianuarie Baudelaire încheie cu Poulet-Malassis contractul pentru editarea a patru volume (*Les Fleurs du mal* — ed. a II-a, *Les Paradis artificiels*, *Curiosités esthétiques* și *Opinions littéraires*), fiecare într-un tiraj de 1.500 exemplare.
- 13 ianuarie Baudelaire are o criză cerebrală.
- 15 și 31 ianuarie Publică, în *La Revue contemporaine*, eseu *Un mangeur d'opium*.
- 22 ianuarie Publică, în *La Causerie*, trei poezii.
- 17 februarie Publică, în *La Presse*, o nouă traducere din E. A. Poe (*L'Ange du bizarre*).
- Mai Poulet-Malassis pune în vânzare *Les Paradis artificiels*, într-un tiraj de 1.200 exemplare.
- 15 mai În *La Revue contemporaine* semnează cinci poezii.
- 15 octombrie Publică, în *L'Artiste*, opt poezii.
- 1861 februarie Se află în librării ediția a II-a din *Les Fleurs du mal*, cuprinzând în plus 35 de poezii; tiraj : 1.500 exemplare.
- 28 februarie Publică, în *La Revue contemporaine*, două poezii.
- 1 aprilie În *La Revue Européenne* îi apare studiul asupra lui Richard Wagner, tipărit ulterior ca plachetă sub titlul *Richard Wagner et Tannhauser*.
- 15 iunie Începe publicarea, în *La Revue fantaisiste*, a unei serii de notițe critice sub titlul *Réflexions sur quelques-uns de mes contemporains* (V. Hugo, M. Desbordes-Valmore, A. Barbier, Th. Gautier, P. Borel, Le Vavas seur, Th. de Banville, P. Dupont etc.).
- 13 septembrie În *La Revue Européenne* îi apar patru poezii.
- 1 noiembrie Publică, în *La Revue fantaisiste*, nouă poeme în proză.
- 11 decembrie Baudelaire informează pe secretarul perpetuu al Academiei franceze asupra intenției sale

de a candida pentru unul din locurile vacante (Scribe și Lacordaire).

1862 12 ianuarie Publică sonete în *Le Boulevard*, două fiind inedite (*Le Coucher du Soleil romantique* și *Le Couvercle*).

23 ianuarie Are o nouă criză, consemnată în *Fusées*.

10 februarie La sfatul lui Sainte-Beuve, Baudelaire își retrace candidatura la Academie.

1 martie *L'Artiste* îi publică mai multe poezii, dintre care două inedite (*Le Gouffre* și *La Lune offensées*).

Iulie-august Publică, în *Le Monde*, traducerea povestirii *Le Joueur d'échecs de Maelzel* de E. A. Poe. August-septembrie Publică, în *La Presse*, mai multe poeme în proză.

6 septembrie Apare, în *The Spectator*, articolul lui A. C. Swinburne despre Baudelaire.

12 noiembrie Poulet-Malassis este arestat pentru insolvabilitate.

1863 13 ianuarie Editorul Hetzel cumpără dreptul de a tipări *Les Fleurs du mal* și *Petits poèmes en prose* (tiraj : 2.000 exemplare fiecare).

10 iunie Publică, în *La Revue nationale et étrangère*, două poeme în proză.

14 iunie Publică alte două poeme în proză, în *Le Boulevard*.

Septembrie Poulet-Malassis se exilează în Belgia.

Septembrie-noiembrie Publică, în *L'Opinion nationale*, studiul asupra vieții și operei lui Delacroix.

1 noiembrie Baudelaire îi cedează lui Michel Lévy proprietatea asupra tuturor traducerilor sale din opera lui E. A. Poe. La sfârșitul lunii, se pune în vânzare volumul *Eureka* de E. A. Poe tradus de Baudelaire.

Noiembrie-decembrie Publică, în *Le Figaro*, studiul *Le Peintre de la Vie moderne*.

1864 februarie Publică, în *Le Figaro*, poeme în proză, pentru prima dată sub titlul *Le Spleen de Paris*.

24 aprilie Baudelaire pleacă la Bruxelles.

Mai Ține cinci conferințe, la „Cercle Artistique et Littéraire”, fără a avea succes.

23 iunie Editorii Lacrois și Verboeckhoven refuză ofertele lui Baudelaire.

13 august Publică, în *La Vie Parisienne*, poemul în proză *Le Projets*.

25 decembrie Publică, în *La Revue de Paris*, șase poeme în proză, dintre care trei inedite.

1865 ianuarie *Le Monde illustré* publică *Le Système du docteur Gordon et du professeur Plume* de E. A. Poe în traducerea lui Baudelaire.

1 februarie În *L'Artiste*, St. Mallarmé își exprimă admirația față de opera lui Baudelaire.

21 iunie Publică, în *L'Indépendance belge*, poemul în proză *Les Bons Chiens*.

Iulie Călătorește la Paris și Honfleur. Revine la Bruxelles.

Noiembrie-decembrie În *L'Art*, Paul Verlaine își exprimă admirația față de opera lui Baudelaire.

Decembrie Starea poetului se înrăutățește.

1866 31 martie Sub titlul *Nouvelles Fleurs du mal*, *Le Parnasse contemporaine* îi publică 16 poezii.

Aprilie Baudelaire este internat, după o hemiplegie urmată de afazie, într-o casă de sănătate din Bruxelles. În aceeași lună, Poulet-Malassis îi publică, în tiraj de 260 exemplare, volumul *Les Épaves*.

2 iulie Mama poetului îl duce la Paris, unde-l va interna în clinica hidroterapeutică a dr. E. Dumas.

- 1867 31 august, orele 11 Baudelaire moare.
2 septembrie Este înmormântat în cimitirul Montpar-nasse.
22 noiembrie Dreptul de proprietate asupra operelor sale este cumpărat de către editorul Michel Lévy.
- 1870 Este văzută, pentru ultima dată, Jeanne Duval.
- 1871 16 august Moare d-na Aupick, la Honfleur.

MIRCEA BRAGA

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Această ediție din „Biblioteca pentru toți“ decurge din cele două ediții Baudelaire apărute în 1967 și 1968 la Editura pentru literatură universală, ediții (despre care va mai fi vorba în această „Notă“), întâmpinate atunci de cititori cu mare interes și, ca atare, epuizate în scurtă vreme. Inițiativa Editurii Minerva de a include într-o colecție de largă răspîndire, ca „Biblioteca pentru toți“, acest Baudelaire integral, nu face decît să răspundă acestui interes manifestat atunci, și de-atunci încoace, de cititori, pentru opera marelui poet și deschizător de drumuri în poezia modernă. În chip firesc, această „Notă asupra ediției“ se va referi adesea la edițiile amintite, de acum zece ani, și va folosi în cuprinsul ei cea mai mare parte din materialul informativ adunat și elaborat atunci, precum și lămuririle, mai mult sau mai puțin tehnice, care dau la iveală criteriile, mijloacele, determinările diverse, în legătură cu structura lucrării.

Intenția de început a acestei lucrări era, atunci, cel puțin în aparență, foarte simplă: a oferi publicului larg (cu prilejul centenarului morții lui Baudelaire — 1967) înțila versiune românească integrală a operei poetice capitale a marelui poet francez, *Les Fleurs du mal*. (Ideal ar fi fost, desigur, ca o asemenea ediție să fie rezultatul osteneții unui singur traducător, dar, din păcate în ciuda uriașului număr de versiuni românești, făptuite în cei aproape o sută de ani de la pătrunderea primelor texte

baudelaire-iene în limba noastră [V. Pogor, *Țiganii-călători și Don Juan în Inferne*, în *Convorbiri literare*, 1870], o astfel de traducere a *Florilor răului*¹, completă și unitară și, firește, cât mai aproape de înălțimea originalului, rămîne încă de așteptat.)

Pentru realizarea acestei intenții, se aflau, de la început, la îndemîna alcătuitorului cîteva culegeri de tîlmăciri, „flori alese“, tipărite în ultimele trei decenii, precum și cîteva manuscrise prezentate Editurii pentru literatură universală (dintre care, unul, cuprinzînd în întregime opera pomenită). Cercetarea amănunțită, comparativă, a acestor texte, confruntarea lor cu originalul ne-au stîrnit însă, din bună vreme, dorința de a avea sub ochi — în intenția obținerii unui sumar complet și a unui nivel general al ediției cât mai ridicat și omogen — și celelalte versiuni (unele știute ori bănuite, altele necunoscute) risipite prin periodice și cărți în decurs de aproape un secol. Strîngerea lor, însă, într-un răstimp foarte limitat și în lipsa unei bibliografii baudelaire-iene prealabile, avea să se arate o operație deosebit de anevoioasă și, din păcate, neinvestită cu depline garanții de succes. În schimb, recolta, surprinzător de bogată, depășind orice așteptări, avea să furnizeze selecției noastre preliminare prețioase completări și îmbunătățiri (deși nu în măsura întregă a necesităților), punîndu-ne, mai mult decît atîta, în posesia unui vast prisos de texte, al cărui interes deosebit ni s-a impus imediat, cu multiple seducții. Așa s-a născut ideea unei *addenda* (cuprinsă în ediția : Baudelaire — *Les fleurs du mal* — *Florile răului* — Editura pentru literatură universală, 1968), care să împiedice pierderea acestui bogat material (cuprinzînd nu puține pagini de înaltă creație artistică și numeroase iscălituri semnificative, cînd nu de-a dreptul ilustre, de la Pogor și Panait Cerna pînă la Arghezi, Philippide, Ion Barbu, Pillat, Perpessicius, Fundoianu, Mihai Codreanu, de la Iorga, Eftimiu, G. Călinescu ori Zaharia Stancu, pînă la Beniuc și Radu Gyr, Boureanu, Dan Botta, Cicerone Theodorescu și Bascovici, Vintilă Horia, Maria Banuș, Virgil Teodorescu și N. Roșca și de la ei pînă la Caraion

1 Sau : *Florile de otravă* (Arghezi), *Florile păcatului* (Const. Emilian), *Florile bolnave* (Vladimir Streinu), *Florile amarului* etc.

și Nina Cassian, Deșliu, Doinaș și Frunzetti, Tulbure și Andrițoiu și pînă la Tomozei și Baltag, Vulpescu și Hagiuc etc.) ci, dimpotrivă, să înlesnească valorificarea lui de-a lungul tuturor semnificațiilor legate de cariera lui Baudelaire în România, dar și de evoluția facultăților interpretativ-poetice ale limbii noastre, a vredniciei sale în domeniul intercomunicației sensibile, crea-toare, cu alte graiuri și literaturi, legate chiar, de fapt (la urma urmei), de o adevărată istorie — de mult seculară — a artei și tehnicii traducerii de poezie în românește (istorie pe care, s-ar părea, un asemenea Baudelaire retrospectiv o face cu puțință mai mult decît oricare alt poet străin) și așa mai departe. În acest fel, ediția aceasta, rămînînd credincioasă primului său gînd, față de marele public, a dobîndit, nesperat, și alte rosturi și utilități, adăugîndu-și preocupări documentare, bibliografice etc. și năzuind a fi de folos nu numai drept carte de lectură, dar și drept instrument de lucru, de studiu și cercetare, la îndemîna unui cerc, probabil destul de larg, de profesioniști și amatori, între care, firește, nu în ultimul rînd, tinerii ucenici și slujitori ai poeziei și ai nobilei și dificilei arte a traducerii¹.

Ni s-a părut apoi, pe de altă parte, legitimă și satisfacția de a așeza între rosturile și foloasele eventuale ale lucrării noastre și un înțeles reparator, răspunzînd unei amărăciuni exprimate cîndva (dealtfel cu caracteristică delicatețe și rețineră) de regretatul Perpessicius. Referindu-se la bibliografia traducerilor din Baudelaire, cuprinsă în ediția critică a operelor complete (N.R.F. 1934), distinsul critic constată cu mirare absența oricărei mențiuni românești: „Sînt, una peste alta, cam 25 de titluri, înșirate între 1869 și 1929, cele mai multe anglo-saxone, apoi germane, italiene, spaniole, poloneze, ruse și cehoslovace. Uneori totul se reduce la o simplă referință, ca aceea a prințului Uruzof (despre *Le Tombeau de Charles Baudelaire*, 1896), sem-

1 Înțelegînd să înlesnească eficiența cît mai deplină a acestor multiple rosturi, Editura pentru literatură universală a decis, dealtfel, să publice două ediții diferite ale lucrării: una pentru marele public, (apărută în 1967), cuprinzînd textul francez și cea mai apropiată traducere, alta, bibliofilă (apărută în 1968), cuprinzînd, în plus, față de prima, și *addenda*.

nalînd traducerea lui D. Merejkowski după *L'Invitation au voyage*. Apar, printre tîlmăcitori, nume celebre, precum Stefan George și Stefan Zweig, și paralel cu atîtea detalii prețioase, stîruind asupra unora sau altora din titluri, afli, cu explicabilă uimire, că întîia versiune italiană din 1893, a lui Riccardo Sonzogno, *I fiori del male* e în proză. Cum se poate bănuî, lista, cu înseși cuvintele editorului, este, din motive de forță majoră, «foarte incompletă, dată fiind dificultatea de a se putea procura din străinătate indicațiuni bibliografice precise». Ceea ce, desigur — conchide Perpessicius — era nu numai adevărat, dar și cu totul regretabil, deoarece, pentru a ne limita numai la ale noastre, literatura românească ar fi putut îmbogăți lista din 1934 cu un bun număr de referințe, cu atît mai prețioase, cu cît sînt mai diverse și, am zice, uneori chiar antipodice, mai puțin sub raportul cronologiei, cît sub acela al iscusinței artistice¹. Ne bucură, așadar, firește, să băgăm de seamă că ediția noastră e în măsură (în ciuda tuturor lacunelor și imperfecțiunilor ei inerente) să adeverească și să illustreze, în toate sensurile și cu prisos, părerea criticului nostru. La 100 de ani de la moartea marelui poet, la 97 de ani de la prima traducere românească (în versuri, și ea !), acel „bun număr de referințe“², de care vorbea

1 Perpessicius : *Baudelaire în românește*, *Steaua*, nr. 9, septembrie 1957.

2 „Soarta românească“ a lui Baudelaire mai are, însă, și două repere, foarte interesante, de altă natură. Unul datează încă din timpul vieții poetului și se referă la ferventul său prieten și admirator din România, *Ange Pechmeja* (V. *John Charpentier, Baudelaire*, Paris, ed. Tallandier, 1937 ; de asemeni : D. Popovici, *Studii franco-române*, în *Studii literare*, vol. I, Sibiu, 1942, precum și comunicarea lui Eugen Jebeleanu : *Baudelaire și prietenul lui din România*, în *Contemporanul* nr. 27 (1082 din 7 iulie 1967). Celălalt, la distanță de un veac — răstimp bogat și activ în domeniul studiilor și cercetărilor baudelaire-iene — se referă la contribuția valoroasă și surprinzătoare a prof. Lucian Bădescu (stabilit de mai multă vreme în Franța), care, în urma unor laborioase investigații și studii, aduce la lumină, dintr-o obscură „*revue joyeuse et vinicole*“, a șasea versiune a celebrei *Le vin des chiffonniers*, necunoscută tuturor baudelaire-ologilor de prestigiu, vechi și noi, din toată lumea.

Perpessicius — prin abundența versiunilor, prin frecvența osî-
diilor paralele (*Albatrosul* numără pînă în prezent circa 40 de
interpretări românești !), prin nivelul majorității lor și prin
iscăliturile de prestigiu care le onorează — reprezintă, de fapt,
demonstrația impresionantă a unei adînci și stăruitoare prezențe,
a unui veritabil „caz“. Nu știm cu cît, mai mult ori mai puțin,
a fost tradus Baudelaire în alte limbi (o cercetare comparativă
n-ar fi lipsită de semnificații și nu ne îndoim că, în lumina ei,
contribuția literaturii noastre s-ar situa foarte departe de ulti-
mele locuri și n-ar putea fi în nici un caz trecută sub tăcere),
nu ni se pare însă destul de riscant să presupunem că acest
mare vestitor al poeziei moderne și deschizător al tuturor dru-
murilor ei a fost, poate, dintre toți poeții lumii, cel mai tradus
în românește (ne gîndim, firește, la poeții „vii“, susceptibili, peste
timp, de pasiuni și obsesii, curiozități și ambiții creator-inter-
pretative, mai puțin sau de loc frecvențați de industria conven-
țională a „juxtelor“ didactice). Și, deopotrivă, nu ni se par de
loc puține și neînsemnate temeiurile pentru care specialiștii
noștri ar avea de identificat explicațiile și implicațiile acestui
caz deosebit, aici, într-o țară unde n-au fost niciodată prea
puțini, slavă Domnului, acei ce l-au putut citi pe Baudelaire în
propria-i limbă.

*

În alcătuirea sumarului, am rămas aproape de ceea ce s-ar
putea numi tradiția edițiilor Baudelaire (e vorba, firește, de
edițiile franceze), care, ținînd seama de tipăriturile antume, de
dorințele și intențiile mărturisite, într-un fel sau altul, de poet,
au consfințit, prin frecvență și notorietate, un anumit fond de
bază al operei poetice baudelaire-iene, cifrat în jurul a 150—160
de piese. Acest sumar-standard (în care, desigur, nu sînt cuprinse
poeziile de tinerețe, ciclul belgian, o serie de postume etc.,
aflate numai în edițiile mari, cu caracter științific, de opere
complete) revine, cu mici variațiuni, în mai toate edițiile și
reeditările curente (colecții, biblioteci populare, școlare, de buzu-
nar etc.). Ni s-a părut firesc, deci — în loc de a rătăci prin

hățișul problemelor și controverselor editoriale baudelaire-iene, care nu sînt nici puține, nici ușor practicabile — să adoptăm și noi acest sumar „clasic“, cu împărțirile, clasificările, ordinea numerică și cronologică respectivă, care sînt, de fapt, în cea mai mare măsură, ale poetului însuși. Am lăsat afară, totuși (încălcînd, fără părere de rău, niște scrupuluri de conformitate automată) cîteva piese de interes mai mic, cu caracter ocazional, dintre așa-numitele „poeme adăugate“ (ca, de pildă, *Le Calumet de paix*, un fel de prelucrare după Longfellow, *Sur le Tasse en Prison d'Eugène Delacroix*, *Vers pour le portrait de M. Honoré Daumier* etc.), despre care chiar unii dintre cei mai recenți și mai buni editori ai operei baudelaire-iene înclină să creadă că Baudelaire însuși le-ar fi omis, dacă ar mai fi putut s-o facă¹.

*

Textele românești cuprinse în paginile de față provin din trei surse: I. culegeri tipărite în volum, II. texte apărute, de la 1870 și pînă azi, în publicațiile periodice ori în volumele de scrieri proprii ale diversilor traducători, III. texte inedite.

I. Lista completă a tipăriturilor include, cronologic, următoarele titluri (în paranteză, numărul de, piese cuprinse):

1. Alexandru Westfried: *Charles Baudelaire, Fleurs du mal*, Tâlmăciri de A. W.; cu o prefață de Tudor Arghezi. Editura „Lucaefărul“ S. A. — București, 1932 (20 de piese).

2. Al. Philippide: *Charles Baudelaire: Flori alese din Les Fleurs du mal*, traducere de A. Ph., Editura „Cultura Națională“, 1934 (35 de piese).

3. Ion Pillat: *Poezii din Baudelaire — Les Fleurs du mal — „Bucovina“*, I. E. Torouțiu, București, 1937 (45 de piese).

¹ Vezi Yves-Gérard Le Dantec, în *Introducerea* la ed. N.R.F. — *Pléiade*, 1954, p. 10—11 („e aproape sigur că Baudelaire ar fi înlăturat din textul definitiv *Le Calumet de paix*, piesă de circumstanță“... etc.) V. și prefața lui Henri Lemaitre, la ediția Garnier-Flammarion, 1964: „...*Le Calumet de paix*, care este o traducere din Longfellow, și *A Théodore de Banville*, n-ar fi fost cu siguranță niciodată adăugate de Baudelaire culegerii sale“. Și, mai departe: „...*Amoenitates Belgicae*, care desigur nu adaugă nimic gloriei lui Baudelaire“.

4. Lazăr Iliescu : *Charles Baudelaire, Les Fleurs du mal*, traduceri în versuri de L. I., București, 1939 (35 de piese).

5. Șerban Bascovici : *Charles Baudelaire, Florile răului*, alese și tălmăcite în versuri de Ș. B., București, 1940 (70 de piese).

6. Const. Z. Buzdugan : *Poezii* — traduse din poezii moderni francezi I : Baudelaire, Editura revistei *România tinăra*, Brașov, 1942 (50 de piese).

7. Al. Philippide : *Flori alese* din *Les Fleurs du mal*, în traducerea lui A. Ph., Editura „Forum“, București, 1946 (34 de piese).

8. Al. Philippide : *Flori alese* din *Les Fleurs du mal*, prefată și traducere de A. Ph., Editura de stat pentru literatură și artă, București, 1957 (44 de piese).

9. Al. Philippide : *Baudelaire*, versuri, în românește de A. Ph., colecția *Cele mai frumoase poezii*, Editura tineretului, 1965 (49 de piese).

În afară de aceste culegeri exclusiv baudelaire-iene¹, mai există un număr de tipărituri cuprinzând și traduceri din alți poeți, pe lângă cele din Baudelaire (cele sînt semnalate în ediția citată, din 1968, la *addenda*).

II. În ce privește depistarea și stringerea textelor răzlețe, din periodice și din diverse alte surse (volume de scrieri originale, lucrări antologice etc.), trebuie semnalat de la început caracterul oarecum improvizat, nesistematic, înfrigurat, al investigației, determinat, cum s-a spus, pe de o parte, de inexistența oricărei bibliografii prealabile de specialitate, pe de altă, de vasta întindere a răstimpului istoric ce trebuia explorat și de uriașul număr de tipărituri, periodice și neperiodice, ce trebuiau consultate. Operația a putut fi, totuși, dusă la bun sfîrșit, cu rezultatele care se văd, grație unei prompte, neprețuite contribuții obștești, unei impresionante asistențe și colaborări colegiale, ivită fie în urma solicitării noastre (larg adresată), fie din propriu îndemn,

1 La care ar mai fi poate de adăugat, potrivit unor referințe orale (neconfirmate încă bibliografic), o plachetă, imprimată prin 1940, în tipografia mînăstirii Cernica, și cuprinzînd traduceri de N. Timiraș, aflătoare (aceleași ?, mai multe ?) și în volumul antologic, utilizat de noi, *Cîntece de cristal*, III, *A de Vigny, Lamartine, Victor Hugo, Baudelaire*; 1940, Cugetarea — Georgescu Delafraș.

din partea unui mare număr de confrăți, din toată țara, de cele mai diverse identități profesionale (istorici și critici literari, bibliografi și bibliotecari, traducători, poeți, redactori etc.), sub forma unui adevărat tezaur de referințe și informații, fișe și liste bibliografice, cărți, colecții de reviste, texte transcrise, sau chiar vechi tăieturi din periodice etc. Cu această salutară contribuție (dar după o prealabilă despuiere metodică a colecțiilor marilor periodice ale vremii, ca : *Vieța nouă*, *Convorbiri literare*, *Adevărul literar și artistic*, *Universul literar*, *Gîndirea*, *Viața Românească*, *România literară*, *Revista Fundațiilor Regale* etc.) ne-a fost posibil, din aproape-n aproape, să cuturem destul de amănunțit epoca, recoltînd o impunătoare cantitate de texte. Astfel că, deși investigația noastră n-a putut fi desfășurată ideal, cu maximum de rigoare, meticulozitate și eficiență, pînă la — cum se spune — exhaustiv, nu ne-am putea desprinde, totuși, cu ușurință, de o nădejde sau o încredințare intimă, de loc iluzorie, cum că lucrări de seamă, sub raportul performanței literare, al iscăliturii, al semnificațiilor „biografiei românești” a lui Baudelaire, n-au rămas în afara acestei lucrări. (Ceea ce nu înseamnă că nu vor fi existînd destule imperfecțiuni și scăpări¹ și că o eventuală ediție viitoare a ei n-ar putea înregistra oportune completări și ameliorări, atît în ce privește textele incluse, cît mai ales pe latura documentară, bibliografică.)

III. Textele inedite (cele care, în cuprinsul lucrării, poartă doar mențiunea anului cînd au fost realizate) sînt și ele, în mare parte, rezultatul acelei largi solicitări de care vorbeam, adresată, de data asta, poezilor și traducătorilor, mai vechi și mai noi. Multe din aceste manuscrise au zăbovit îndelung prin dosarele autorilor lor (astfel că, în cîteva cazuri, a trebuit să ne fie

1 De unele avem știre de pe acum : rămînem, bunăoară, nemîngiați, de a nu fi izbutit, în ciuda tuturor stăruințelor, să concretizăm în chip fericit unele referințe orale sau scrise (adesea foarte vagi sau chiar îndoielnice, din păcate, ca de pildă articolul lui Camil Baltazar *Poeziile lui Baudelaire în românește*, *Universul literar*, VI, 1939), care pomenesc și de existența unor traduceri de Tudor Vianu, Simion Stolnicu, Ilarie Voronca, Luca I. Caragiale, Păstorel Teodoreanu, Mihail Sebastian, Ion Vinea, Mihai Dragomir etc.

comunicate de urmașii acestora); altele sînt creații mai mult sau mai puțin recente, ori chiar, răspunzînd efortului nostru de întregire și ameliorare a acestei retrospective Baudelaire, sînt executate anume în acest scop. Tot inedite sînt, după cum s-a arătat la începutul acestor rînduri, și cîteva culegeri, prezentate anterior Editurii pentru literatură universală, foarte diferite ca întindere și calitate și, în funcție de aceasta, inegale și în proporția aportului lor — însemnat, în ansamblu — la alcătuirea ediției noastre. E vorba de culegerile semnate de: Alexandru Hodoș (96 de piese), Lazăr Iliescu (155 de piese), Lucian Rădan (60 de piese) și C. D. Zeletin (65 de piese), din care unele (Hodoș, Rădan) reprezintă doar etape ale unui proiect de cuprindere integrală a capodoperei baudelaire-iene (înterupt, din nefericire, de moartea traducătorilor), în timp ce, la Lazăr Iliescu, ne aflăm chiar în fața rezultatelor finale ale acestui efort, manuscrisul său (care include și paginile volumului din 1939, citat mai sus, cu unele variante sensibil diferite) cuprinzînd *Florile răului* în întregimea lor (e vorba, desigur, cam de același sumar „clasic“ la care ne-am referit anterior).

După cît se pare, însă — se cuvine s-o arătăm aici — versiunea lui Lazăr Iliescu nu e singura care poate fi socotită ca integrală. Repetate referințe întîlnite ni-l desemnează într-adevăr și pe „Nicolae Roșca, poetul bucovinean“, drept traducător „în integralitatea lor“ (prin „aproximativ 1940“) al *Florilor răului*¹, traducere căreia i-a și fost atribuit un premiu *Baudelaire*². Constantin Stelian este semnalat de asemeni în cîteva rînduri drept autor prezumtiv al unei performanțe similare³. Nu ne-a

1 Vezi Perpessicius, studiul citat.

2 Premiu instituit de Ion Pillat și decernat de un juriu alcătuit din: Perpessicius, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu și Constantin Stelian (v. C. Stelian, *Baudelaire în poezia românească*, în *Universul literar*, nr. 16 din 18 aprilie 1942).

3 Informațiile sînt însă cel puțin neclare, una, la sfîrșitul volumului de traduceri (pomenit) al lui Ion Pillat, anunțînd „în pregătire“: „*Charles Baudelaire, Florile răului*, prezentare antologică a volumului complet, cu o considerabilă contribuție personală de traduceri de Constantin Stelian“, alta, în revista *Pagini literare* de la Turda (nr. 9/1936), în josul unui grupaj de traduceri ale lui C. Stelian, precizînd: „Din volumul *Florile răului*, ce va apare la toamnă, în colaborare cu Pillat“.

fost posibil, însă, din păcate, să cunoaştem în totalitatea lor rezultatele nobilei ostenele a celor doi traducători : cărţile lor, anunţate, n-au mai apărut, nici înainte, nici după moartea lor, iar manuscrisele rămase s-au dovedit a fi, în ciuda stăruitoarelor investigaţii, cu neputinţă de găsit. Nădărdind că, poate, într-o zi, ele vor ieşi al lumină, din cine ştie ce scrinuri de familie sau dosare ale prietenilor şi confracţilor, a trebuit să ne mulţumim deocamdată cu ceea ce am putut aduna (un număr relativ restrîns de piese) din diferitele periodice.

*

În alegerea „versiunii nr. 1“, cuprinsă şi în ediţia de faţă, ne-am lăsat stăpîniţi şi de preocuparea de a atenua cît mai mult, într-o lucrare cu atît de numeroase şi atît de felurite contribuţii, impresia de eteroclit, de pestriţ, de a salva pe cît posibil omogenitatea, de a asigura unitatea cît mai „baudelaire-iană“ a ansamblului. N-a fost simplu şi lesne. Uneori, din pricina lipsei (mergînd pînă la desăvîrşire, la unele piese) a unor versiuni cît de cît convenabile calitativ (carenţă suplinită, nu o dată, prin „comenzile“ ad-hoc), alteori, dimpotrivă, din cauza abundenţei de texte valoroase, de nivel apropiat, implicînd binecunoscutul „bucluc al alegerii“ (pe care, tocmai în sensul preocupării amintite, l-am rezolvat îndeobşte în favoarea unuia din semnatarii contribuţiilor de bază). Am lăsat, fireşte — ca o garanţie fundamentală a acestei omogenităţi — să precumpănească criteriul fidelităţii, acordîndu-i caracter eliminativ, fidelitatea imediată, de ordin tehnic, prozodic, etc., dar mai ales, desigur, fidelitatea în substanţă, de înţeles şi atmosferă. Am înlăturat deci, succesiv, din competiţia pentru acest prim loc nu numai versiunile şi prelucrările net ratate, mediocre, improvizate, eforturi de dicţionar pedestru-benevole etc., dar şi traducerile libere, albe, versiunile prozodic-infidele, traducerile sau prelucrările cu „ifos“ (gratuit) de — cum se zice — „congenialitate“ (care-şi permit, între altele, asupra originalului, amputări sau adăugiri), etc. Am aplecat, la nevoie, o cumpănă concesivă mai degrabă către versiunea onest laborioasă, dominată de scrupuluri, traducerea subalternă, modestă şi conştiincioasă, pătrunzătoare, în cazna ei

(citeodată, din păcate, prea vizibilă) de a destăinui atent, cre-
dincios, de a transpune milimetric, uneori — e drept — mai
mult informativ. Firește, nu este aceasta întruchiparea ideală a
tălmăcirii „în caracter“ — care mai implică, bineînțeles, un sur-
plus esențial, de ordinul aburului și al freamătului, și care se
ivește, după cum se știe, atât de rar! — dar acesta este tipul
curent, obișnuit, care duce, de veacuri (cu destoinicii și rezul-
tate variabile), greul cărăușiei fecunde între graiuri și culturi
naționale, mereu înfrînt și umilit, teoretic, în înfruntarea veș-
nică cu neistovitele dogme și legi și canoane, de multă vreme
împotmolite în cazuistică și scolasticism, ale „imposibilității
funciare a traducerii“, ale „traducerii-trădări“, ale „traducerii
congeniale“, ale — mai nou — „traducerii electronice“, etc., dar
mereu biruitor prin eficiență, prin acumulări, prin roadele con-
cret înscrise în circuitul culturilor, în comunicațiile dintre ele.
Vom adăuga, însă, numaidecît, că un asemenea raport al crite-
riilor și indicilor de toleranță, posibil și necesar, după părerea
noastră, în cazul unui poet de structura lui Baudelaire (și mai
mult decît atât — de ce n-am recunoaște-o? — sub determinarea
textelor care ne-au stat la îndemînă), se poate dovedi, în alte
cazuri, fragil, aberant, ori chiar lovit de nulitate.

Cele mai numeroase „versiuni nr. 1“ ni le-a furnizat Al.
Philippide. În confruntarea cu atîtea și atîtea versiuni paralele,
traducerile sale rămîn, mai toate, superioare, nu numai printr-o
maximă fidelitate și scrupulozitate față de original și față de
propriul manuscris (autorul le-a reluat de mai multe ori, în
cursul anilor, în variante minuțios revizuite și ameliorate), dar
și printr-o deosebită fluentă, limpezime și muzicalitate și, de
multe ori, prin acea întîlnire majoră de sensuri, de atmosferă,
de ecou, cu originalul, ce definește, pe deasupra cuvintelor, o
bună traducere. Exemplară este însă, la poetul român, mai pres-
sus de orice, rigoarea respectului față de textele marelui său
confrate din celălalt veac: Philippide nu-și rezolvă niciodată
dificultățile și impasurile — inerente — prin amputări, omisiuni,
„simplificări“ sau adăugiri, chiar dacă soluțiile obținute mai sînt

cîteodată provizorii, perfectibile¹, chiar dacă, alteori, prelucrate îndelung, cu exces, anumite piese sau pasaje ies cam „stinse“, chiar dacă, în fine, în cîteva cazuri, nemulțumit periodic de versiunile sale, traducătorul se simte nevoit să le părăsească pur și simplu, eliminându-le din edițiile mai noi ale culegerii (ediții care, de altfel, în ciuda acestei pilduitoare asprimi de sine, aduc, totuși, de fiecare dată, un plus de versiuni și variante noi).

Nu ne-am gîndit cîtuși de puțin să întreprindem aici — nu e nici locul și nici nu ne recunoaștem o asemenea chemare — o critică generală a textelor pe care le-am avut în față, o evaluare comparativă sau ierarhizare valorică a lor (părerea noastră, în aceste privințe — dacă totuși poate prezenta, ca atare, vreun interes — trebuind să rezulte din felul cum s-a alcătuit lucrarea de față, din locul atribuit (sau nu) fiecărei versiuni în paginile ei). Ne-am oprit, cu oarecare insistență, asupra contribuției philippidiene numai pentru că ea ne-a ajutat, în chip consistent, să ne verificăm și definim mai bine propriile noastre criterii și puncte de vedere, să le consolidăm și să le aplicăm aici cît mai consecvent. (Între altele, traducerea lui Philippide, adevărindu-ne o veche convingere intimă, ne-au oferit, o dată mai mult, prilejul — într-o excelentă demonstrație „prin contrast“ — de a înțelege nu numai trădarea multiplă, diversiunea desinformativă și impietatea unor așa-zise „prelucrări“, „interpretări libere“ sau „în românește de...“ — în fapt, niște variații comode și industriale „pe teme date“ — dar și, în perspectiva conservării oricît de minime a identității specifice a celui tradus, vădita, adîncă lor facilitate și zădărnicie.)

*

Ediția de față, din „Biblioteca pentru toți“, reproduce fără modificări (cu excepția renunțării la textul francez paralel) ediția apărută în 1967, la Editura pentru literatură universală.

1 „Iregularul vegetal“, bunăoară, din *Vis parizian*, nu spune prea mult în românește, iar echivalentul celebrului vers din *Frumusețea*: „Și nu plîng niciodată și nu rîd niciodată“, scade prin monotonie, etc.

Proveniența textelor din acest volum este următoarea (în ordinea numărului de piese furnizate de fiecare traducător și în ordinea sumarului) :

Al. Philippide : textele provin din volumul *Baudelaire*, versuri, colecția *Cele mai frumoase poezii*, Editura Tineretului, 1965 ; cu excepția poemului *Cele două surori*, extras din volumul *Flori alese* din *Les Fleurs du mal*, Editura „Forum“, 1946, și a sonetului *Strigoiul*, reprodus din *România literară*, nr. 16, 1939.

Șerban Bascovici : din volumul *Charles Baudelaire, Florile răului*, alese și tălmăcite în versuri de..., București, 1940.

Ion Pillat : din volumul *Poezii din Baudelaire — Les Fleurs du mal — „Bucovina“*, I. E. Torouțiu, București, 1937.

Tudor Arghezi : din *Scrieri*, volumul 5, *Tălmăciri*, Editura pentru literatură, 1964.

Perpessicius : din *Opere*, vol. I, Editura pentru literatură, 1966.

Lazăr Iliescu : sonetul *Tenebrele* (din ciclul *O fantomă*) și sonetul *Vestitorul* provin din volumul *Charles Baudelaire, Les Fleurs du mal*, traduceri în versuri de..., București, 1939 ; celelalte texte sînt inedite.

Const. Z. Buzdugan : din volumul *Poezii — traduse din poeți moderni francezi*, I : Baudelaire ; Editura Revistei *România tînără*, Brașov, 1942.

Alexandru Westfried ; din volumul *Charles Baudelaire, Fleurs du mal*, Tălmăciri de... ; cu o prefață de Tudor Arghezi. Editura „Luceafărul“, S. A., București, 1932.

Mihai Beniuc : din revista *Țară Nouă*, nr. 42, 3 martie 1940.

Ion Barbu : din ziarul *Acțiunea*, nr. 794, 24—25 aprilie 1942 ; o variantă, în *Ramuri*, nr. 6 (23), iunie 1966.

N. Davidescu : din volumul *Inscripții*, Editura „Cultura Națională“, 1922.

Barbu Nemțeanu : din volumul *Pagini alese*, antologie de Mihail Dragomirescu, Casa Școalelor, 1926.

M. D. Ioanid.: din revista *Convorbiri literare*, nr. 8—10, august-octombrie 1941.

Toate celelalte traduceri, nementionate aici, sînt inedite — unele mai vechi, altele executate anume pentru ediția din 1967.

O parte din texte au fost revizuite, cu același prilej, de autorii lor, obținîndu-se, uneori, variante mai mult sau mai puțin diferite de cele anterioare.

GEO DUMITRESCU

*Poetului desăvârșit
neîntrecutului magician al literelor franceze
scumpului și veneratului meu
maestru și prieten*

THÉOPHILE GAUTIER

*cu sentimentul
cele mai profunde smerenii
îi dedic
aceste flori bolnave*

C. B.

PREFAȚĂ

Greșelile, păcatul, zgîrcenia, prostia
Ne-aruncă-n suflet zbucium și-n trupuri frămîntări
Și noi nutrim cu grijă blajine remușcări
Așa cum cerșetorii își cresc păducheria.

Păcatele ni-s aspre, căințele mișele,
Mărturisirea noastră ne-o răsplătim din gros
Și iar ne-ntoarcem veseli pe drumul gloduros
Crezînd cu lacrimi sterpe că ne-am spălat de rele.

În mrejiile pierzării prelung Satan ne plimbă
Și sufletul ni-l lasă vrăjit și vlăguit
Și al voinței noastre metal nepreteuit
Acest chimist destoinic în aburi îl preschimbă.

Cu sfori ascunse, Dracul ne prinde și ne joacă !
De tot ce-i murdărie ni-i sufletul atras ;
Spre Iad în orice clipă ne scoborîm c-un pas,
Senini, printr-o adîncă și scîrnavă cloacă.

Cum mușcă-un muieratec sărac, cu desfătare,
Căznitul sîn al unei vechi tîrfe scăpătate,
Gustăm și noi o biată plăcere, pe-apucate,
Ca pe-o lămîie veche storcînd-o cît mai tare.

Noroadе-ntregi de Demoni în capul nostru zbiară
Foind ca milioane de viermi încolăciți
Și-n pieptul nostru Moartea, cînd răsufălăm trudiți,
Cu gemete mocnite, rîu nevăzut, coboară.

Dacă pumnalul, focul, otrava, siluirea
N-au vrut să-și puie încă blazonul lor poznaș
Pe pînza care-o țese destinul nostru laș
Pricina e că slabă și trîndavă ni-i firea.

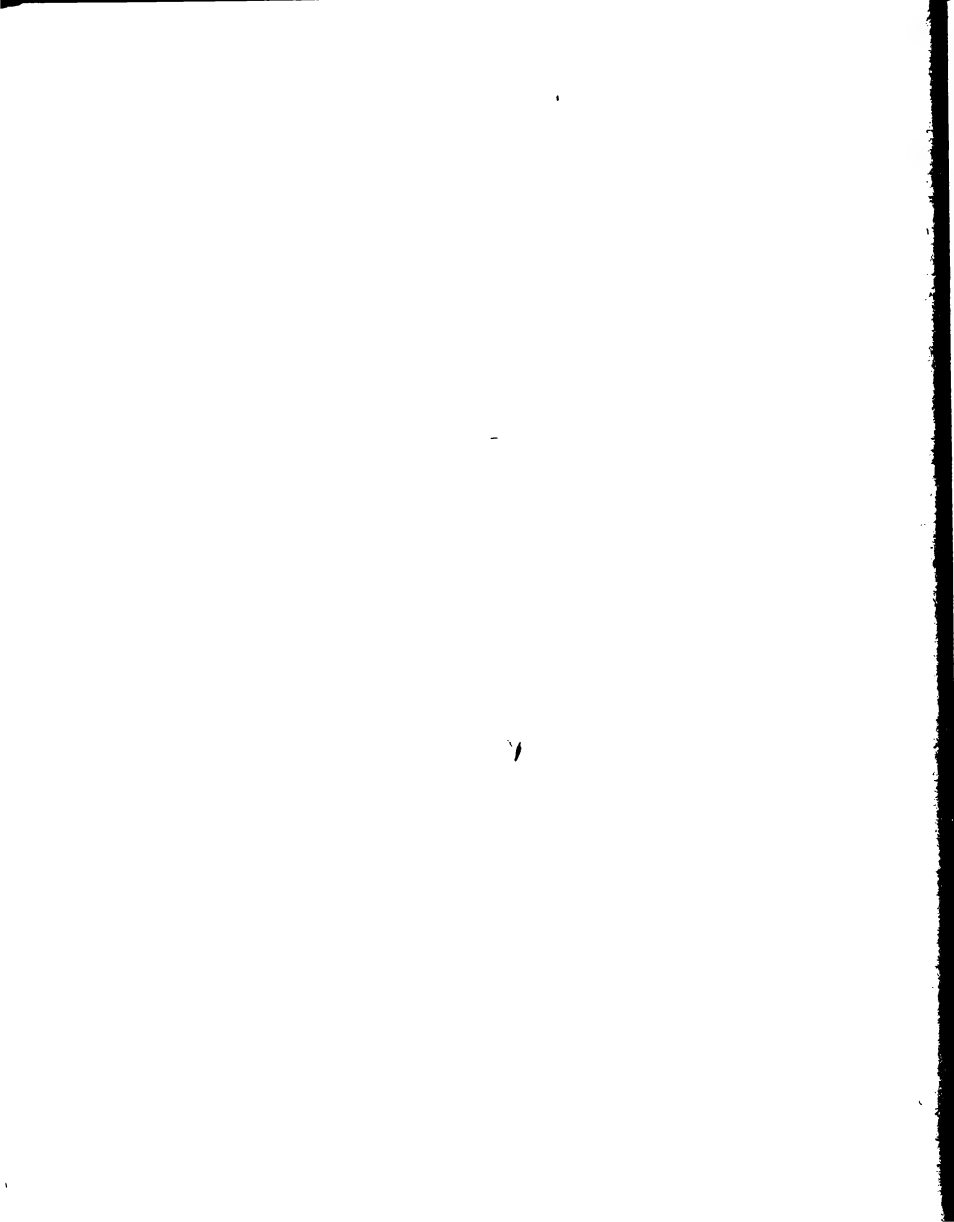
Dar printre șerpi, pantere, șacali, mistreți, cățele,
Maimuțe, vulturi, scorpii și monștrii ce se zbat,
Se tîrîie, rag, urlă, sporind neîncetat
În noi menajeria năravurilor rele,

E unul și mai mîrșav, mai slut, mai rău la fire !
Deși nici nu se zbate și nici nu-i zgomotos
El ar distruge lumea întreagă bucuros
Și-ntr-un căscat s-ar prinde să-nghită-o omenire ;

Uritul e ! — Cu lacrimi în silă revărsate,
Visează eșafoduri fumînd nepăsător.
Pe monștrii-acesta gingaș tu-l știi, o ! cititor,
— O ! cititor fățarnic, — tu, semenul meu, — frate !

(Al. Philippide)

SPLEEN ȘI IDEAL

BINECUVÎNTARE

Cînd printr-o hotărîre a voilor din Slavă
Veni pe lume ființa psalmistului firăvă,
Lăuza,-nspăimîntată și blestemîndu-și ceasul,
Cu pumnii strînși la ceruri își varsă tot necazul :

— „Cum nu-mi secași, Tu, sînii, ca să rămîie sterpi !
Și nu-ncolți mai bine în ei un cuib de șerpi !
Afurisită fie ispita trecătoare
Din noaptea cînd fui prinsă furiș de cingătoare.

Că m-ai ales din lume femeie de rușine,
Să-i fie scîrbă tocmai bărbatului de mine,
Nu pot lepădătura s-o zvîrl măcar în foc,
Ca un bilet de seară, ascuns, strîns glomotoc,

Aceeaș ură, însă, cu care m-ai hulit,
Voi pune-o să-mi răzbune greșeala înzecit.
Spurcată buruiană, ieșită la lumină,
Îți voi usca lăstarul bolnăv, din rădăcină !“

Și spunegîndu-și fierea, și improșcînd veninul,
Și neputînd pricepe ce-a întocmit destinul,
Ea singură ațîță rugul nestins, de munci,
Păstrat, în Iad, pedeapsă uciderii de prunci.

Păzit din Cer, ca bezna de jos să nu-l mînjească,
Dezmoștenitul simte beția îngerească,
Și-n tot ce-i gustă limba, în tot ce-i soarbe gura,
Sfînțit e duminatul și sfîntă băutura.

Se zbenguie cu luna, vorbindu-i și cîntînd,
Însuflețit de pilda Golgotei pe pămînt,
Și Sfîntul Duh, ce-i poartă tot pasul și-l îmbie,
Că-l vede vesel, plînge, ca pasărea zglobie.

Cine-i e drag se teme de el, și fiecare,
Jignit de liniștita-i cu sîne împăcare,
Și căutînd să-l cruțe și să îl uite, parcă,
Răbdarea cu cruzime sălbatecă i-o-ncearcă.

Cu plînea lui cinstită și vinul din pahar
Amestecă cenușe și un scuipat murdar,
Fățarnicia-i face s-arunce tot ce-atinge.
Un ins îl dă în lături, și altul îl împinge.

Femeia lui îl face-n răspîntii de ocară :
— „Fiindcă mi se-nchină, și-i sînt ca o comoară,
Îmi voi încinge fruntea, ca idolii, cu laur,
Căci vreau să-mi umple poala, silit, cu sălbi de aur.

Și beată de tămîie, de smirnă și căldură,
De spațiu, de metanii, de fum, de băătură,
Voi ști să iau și locul, de la bărbatul meu,
Batjocorit, al celui ce-i este Dumnezeu.

Și cînd voi fi de gluma și jocul meu sătulă,
În mîna mea gingășă putere e destulă.
Voi pune-o apăsată pe piept și, cu cinci unghii,
Drept, inima, -n cinci locuri, prin coaste i-o înjunghii.

Ca pe un pui de mierlă ce-ncepe să se zbată,
Voi zmulge-o dinlăuntru, din piept, însîngerată,
Și, ca să-i dau o cină mai bună, mai aleasă,
Voi arunca-o vie cățelului subț masă.“

Spre cer, unde zărește un jilt și o minune,
Psalmistul își ridică smerita rugăciune,
Și lungă scăpărare a nimbului rotund
Priveliștile lumii dușmane i le-ascund.

— „Blagoslovit fii, Doamne, că este cu putință
Un leac de curățire adînc, prin suferință,
Și că această dulce, curată doctorie
Ne dă învrednicirea la sfînta bucurie.

Eu știu că îl așteaptă în văile senine,
În rînd cu heruvimii preafERICIȚI, la tine,
Pe cîntăreț o strană la veșnicul ospăț,
Al cetelor de îngeri, și caut să mă-nvăț.

Știu că durerea este cea mai înaltă treaptă
Spre care nici țărîna, nici omul nu se-ndreaptă,
Și că-mpletind cununa mea nouă, tu mă legi
Să birui lumea toată și timpurile-ntregi.

Podoabele cu pietre de preț și cu metale,
Lucrate-n giuvaere de chiar mîinile tale,
Nu-s de ajuns cereștei aprinse diademe,
Strălucitoare-n timpul de peste om și vreme.

Căci numai din lumină și rouă s-a făcut,
Din razele din vatra de zări de la-nceput,
Față de care ochii nesemuiți, ce mor,
Sînt cioburi de oglindă, în frumusețea lor.

(Tudor Arghezi)

ALBATROSUL

Din joacă, marinarii pe bord, din cînd în cînd,
Prind albatroși, mari păsări călătorind pe mare,
Care-nsoțesc, tovarăși de drum cu zborul blînd,
Corabia pornită pe valurile-amare.

Pe punte jos ei care sus în azur sînt regi
Acuma par ființe stîngace și sfioase
Și-aripile lor albe și mari le lasă, blegi,
Ca niște vîsle grele s-atîrne caraghioase.

Cît de greoi se mișcă drumețul cu aripe !
Frumos cîndva, acuma ce slut e și plăpînd !
Unu-i lovește pliscul cu gîtul unei pipe
Și altul fără milă îl strîmbă schiopătînd.

Poetul e asemeni cu prințul vastei zări
Ce-și ride de săgeată și prin furtuni aleargă ;
Jos pe pămînt și printre batjocuri și ocări
Aripile-i imense l-împiedică să meargă.

(Al. Philippide)

PORNIRE-N SUS

Deasupra, peste lacuri, peste prăpăstii sparte,
Și peste munți, și codri, și nori, și mai departe,
Și dincolo de soare, mai sus, din zbor în zbor
De lumile-nstelate și de hotarul lor,

Sufletul mi se-nnaltă ușor în dimineată,
Și ca înotătorul, cînd undele-l răsfată,
Despică nesfîrșirea pieptiș, ca un bărbat
Cuprins de bucuria beției și furat.

Ridică-te în Slava de aur, frățioare,
Și scaldă-te în albul văzduh de-mprospătare,
Și soarbe din răcoarea ținuturilor reci
Văpaia rispită prin care sprinten treci.

Din chinul întristării, urîtului, mîhnirii,
Împovărat de ceasul de-acum și-al amintirii,
Eu pizmuiesc pe omul ce-și rupe din călcîi
Pămîntul, ca s-ajungă în ceruri cel dintîi ;

Pe cel cu gânduri zvelte, ca niște ciocîrlii
Ce-și iau în zori avîntul din scorburi spre Tării,
El înțelege graiul și glasul, pe tăcute,
Al florilor deschise și-al lucrurilor mute.

(Tudor Arghezi)

CORESPUNDERI

Natura e un templu ai cărui stâlpi trăiesc
Și scot adesea tulburi cuvinte, ca-ntr-o ceață ;
Prin codri de simboluri petrece omu-n viață
Și toate-l cercetează c-un ochi prietenesc.

Ca niște lungi ecouri unite-n depărtare
Într-un acord în care mari taine se ascund,
Ca noaptea sau lumina, adînc, fără hotare,
Parfum, culoare, sunet se-ngîină și-și răspund.

Sînt proaspete parfumuri ca trupuri de copii,
Dulci ca un ton de flaut, verzi ca niște cîmpii,
— Iar altele bogate, trufașe, prihănite,

Purtînd în ele-avînturi de lucruri infinite,
Ca moscul, ambra, smirna, tămîia, care cîntă
Tot ce vrăjește mintea și simțurile-ncîntă.

(Al. Philippide)

(MI-ADUC AMINTE TIMPUL...)

Mi-aduc aminte timpul cînd seminția lui
Umbla pe lume goală, ca albele statui.
Părechile cinstite, cu frunțile senine,
Se-mbrățișau la soare, și nu era rușine.
Curata sănătate, ca fluturii și crinii,
Nu se sfiia de văzul și-atingerea luminii.
Nici muma,-mbeșugată ca strugurii pe rod,
Nu-și sugruma copiii în pîntece, din plod.
Lupoaică, bucurată să-i joace și ațite,
Ea-și adăpa, în poală, popoarele la țite.
Omul putea fi mîndru de sine, să se vadă
Pe-atîta frumusețe stăpîn fără tăgadă,
Cînd poamele pietroase, cu carnea tare, toate
Voiau a fi furate, cuprinse și mușcate.

Ai căuta acuma părechile acelea,
Să nu-și îmbrace trupul, să nu-și ascundă pielea.
Te trece groaza. Rece, o negură te-ngheață.
Stai cu momiia-n față, gătită, o paiată.
Atîrnă dintr-un umăr o arătare strîmbă,
Pornesc dintr-o cocoasă și-n șolduri se scîlîmbă.
Strigoi uscați și stîrvuri corcite-ntre măscări
De coapse-ncovoiate și frînte din spinări.

Un Dumnezeu al scîrbei și mare temnicer
Le-a pus de mici o fașe și scutece de fier.
Noi frumuseți, de noapte, pe timpuri neștiute,
Se zbat în umbra zilei de-acù, să ne sărute.
Obraji mîncăți de-o bubă ascunsă, moștenită,
Mădûva vătămată, scînteia ofilită,
Păcate necitite și rîvne ticăloase,
Tot frumuseți corcite de putredele oase.
E născocirea noastră, chircită și bolnăvă.

Să închinăm prinosul ei fără de zăbavă
Omului vechi și vremii de mare sănătate
Și tinereții celei de-a pururi preacurate,
Cu ochii cum îi unda de limpede, și care
Împrospătează viața cu mîrmur și răcoare,
Cu fragede miresme, și darnică-n neștiire,
Ca pasărea, ca floarea, ca vîntul cel subțire.

(Tudor Arghezi)

FARURILE

Rubens, rîu de uitare, grădină-n lenevire
Și pernă de sîn proaspăt pe care n-oi iubi,
Dar unde viața curge mereu în izvorire,
Ca vîntul în văzduhuri și apa-n ape vii ;

Da Vinci, umbră peste oglinzile profunde,
În care îngerii tineri zîmbesc în noapte blind,
Acoperiți de taine, în țara sumbră, unde
Stau pinii și ghețarii o zare închizînd ;

Rembrandt, spital de jale cu murmure șiroaie,
— Crucificatu-n piatră doar el l-a-mpodobit —
Și unde plînsul rugii se-nalță din gunoaie,
De-o rază, brusc, de soare iernatic sfredelit ;

Michel-Angel, cîmpie cu umbră herculană
Și de Christos alături — 'nălțîndu-și chipul drept,
Puternică nălucă, în seara diafană,
Rupînd cu mîini întinse lung giulgiu de pe piept ;

Obrăznicii de faun, grosolării de luptă,
Tu, care frumusețe lichelelor lăsași,
Înaltă conștiință, orgoliu, față suptă,
Puget, un melancolic stăpin peste ocnași ;

Watteau, ești carnavalul în care-ndrăgostiții,
Ca fluturi se perindă pe aripi de luciri,
Decoruri luminoase — ușor înnebuniți
Își zvîrle nebunia prin baluri și sclipiri ;

Goya, coșmaruri pline de groaznice răskoale,
De fete fierți în zeamă în mijloc de sabat,
De babe la oglindă și de copile goale,
Ce-și trag ciorapi pe pulpe pîndiți de Necurat ;

Și Delacroix, lac roșu și plin de răii îngeri,
Pe care-atîrnă umbră de codru cu brazi verzi
Și unde, sub cer negru, fanfarele de plîngeri
Ca-n muzica lui Weber, în geamăt lung, le pierzi ;

Afurisiri, blesteme, suspin, extaz fierbinte,
Și strigăte și plîngeri și *Te Deum* deplin,
Ecol lor răsună din mii de labirinte ;
În inimi muritoare sînt opiul divin !

Chemarea e strigată de mii de santinele,
E ordinul ce trece mărit de mii de ori,
E farul ce scînteie pe mii de citadele,
În rătăcirii de codru, e glas de vînători !

Căci e desigur, Doamne, deplina mărturie
A demnității noastre, ce-n suflete ne-o legi,
Aceste plînsuri care din veac în veac învie
Și vin ca să se stingă pe țărmul tău de veci !

(Ion Pillat)

MUZA BOLNAVĂ

În zori, de-abia trezită, tu suferi, soră dragă,
Înfrișată încă de ce văzuși în vis,
De piept cu nebunia și spaima, noaptea-ntreagă,
Muncită pe-ntuneric, ca-ntr-un mormînt închis.

Cu ce fel de vedenii și arătări colindă
Făptura ta ușoară țărîmul adormit ?
A fost un gol de neguri cu aburi de oglindă,
Și parcă visul nopții în el te-a prăvălit.

Aș vrea ca sănătatea miròsului țărîni
Să-ți umple de dogoare și-nsufletește sinii,
Și creștinescul sînge să-ți gilgîie-n călcii.

Cu sunetele multe din graiul vechi, aș zice,
Împărechiate-n ghiersul lui Febus, cel dintîi,
Și-ntr-al lui Pan, stăpînul belșugului de spice.

(Tudor Arghezi)

MUZA VENALĂ

O, Muza mea iubită, îndrăgostind palate,
O să ai tu, când vîntul Ghenarul și-o purta,
Cînd negre griji și-omături la tine-or înnopta,
Cămin să-ți încălzească picioarele-nghețate ?

O să-ți învie umeri de marmure pătate
La razele pătrunse prin oblonirea grea ?
În punga mai uscată ca însăși gura ta,
O să aduni, tu, aur din bolțile-nstelate ?

Ca să ciștiți o pîine, iți trebuie să-apari
Ca un diac ce-nalță cădelniți la altar,
Psalmodiind litanii în care n-ai crezut,

Sau să-ți arăți, paiață lihnind de nemincare,
Hazlia strîmbătură cu plîns necunoscut.
De rîs să-și salte burta mulțimile murdare.

(Ion Pillat)

CĂLUGĂRUL NEVREDNIC

Bătrîna mănăstire își înălța pereții
Cu sfintele-Adevăruri pictate în icoane,
Și trupurile stoarse de asprele canoane
Cerșeau acelor chipuri lumina caldă-a vieții.

Cîmpia semănată de Crist era în floare,
Și-atiți vestiți călugări, pierduți în amintire,
Își dăruiau silința trudind prin cimitire
Și morții aducîndu-i smerită închinare.

— Mi-e sufletul asemeni unui adînc mormînt,
Nevrednicul ei schivnic de-o veșnicie sînt
Și n-am nici o podoabă în jalnica-mi chilie.

O, biet sihastru-al lenei, cînd voi putea să știu
Din trista-ntruchipare a chinului meu viu,
Să fac un lucru-al mîinii și-a ochilor beție ?

(Al. Hodoș)

DUȘMANUL

Mi-e răscolită viața de neguri și furtună
Și rar a stat cu raza de soare împreună.
Lovită sau de fulger, bătută sau de ploi,
Grădina-i părăsită, și pomii mei sînt goi.

Ajuns în toamnă, poate să-mi pară timpul bun,
Ca să mă duc cu grebla pămîntul să-l adun,
Împrăștiat departe de florile alese,
Și să-ntocmesc grădina la loc, precum fusese.

Dar cine știe dacă răsadurile visate
Vor mai găsi prin huma grădinii dezgropate
Cu ce să dea tulpina, bobocii sau verdeața ?

Vai, vremea ne mănîncă pe nesimțite viața !
Dușmănul care-o roade, din țandără, din moaște,
Din vlagă risipită trăiește și renaște !

(Tudor Arghezi)

NENOROCUL

Povara-i grea ! N-o să-mi ajungă,
Sisif, nici chiar răbdarea ta !
Oricît de vrednic m-aş purta,
E Timpul scurt şi Arta lungă.

Lăsînd orice mormînt celebru,
La fel c-un toboşar cernit
Spre-un dosnic cimitir pornit,
Inima-mi bate-un marş funebru.

— Atîtea juvaeruri sînt
Uitate-n beznă şi-n pămînt,
Dormind în veci necercetate ;

Atîtea flori dau în zadar
Parfumul lor subtil şi rar
În taină şi-n singurătate.

(Al. Philippide)

ÎN ALTA VIAȚA

Am locuit o vreme pe sub un pòrtic mare
Scăldat de cerul mării în flăcări mii și mii
Și-ai cărui drepti pilaștri și-nalte bolți pustii
Vrăjeau ca niște grote când amurgea pe mare.

Fringeau în ele cerul mari valuri azurii
Și muzica lor gravă se-amesteca în zare
În chip solemn și mistic c-un asfințit de soare
Ce-și oglindea în mine culorile tîrzii.

În voluptăți domoale mi-am dus acolo viața,
De străluciri, de valuri, de-azur înconjurat
Și de sclavi goi cu trupu-n miresme îmbăiat

Ce-mi răcoreau alene cu foi de bambus fața
Și-a căror grijă mare și unică era
Să afle taina tristă ce-adînc mă-ndurera.

(Al. Philippide)

ȚIGANII LA DRUM

Cu ochii-n flăcări, tribul profeticei ursite
La drum s-așterne iarăși, cu pruncii în spinări,
Lăsîndu-le în voie, la mari înfometări,
Comoara dezgolită de sînuri ofilite.

Pe jos se-ațin bărbații cu săbii lustruite,
De carele-nțesate de-ai lor, în legănări,
Plimbîndu-și ochii pururi îngreunați pe zări
Și umezi de regretul nălucilor pierite.

Doar greierul din fundul nisipului, năuc
Le cîntă fără preget văzîndu-i cum se duc ;
Cybela-și întetește verdeața iubitoare,

Din stînci le dă izvoare și din pustiuri flori,
Cînd nu se mai deschide acestor călători
Alt rai decît imperiul de bezne viitoare.

(Șerban Bascovici)

OM ȘI MARE

Om liber, totdeauna iubi-vei vasta mare !
Ea este-a ta oglindă. Întreg sufletul tău
Tu îl contempli-n largul imensului ei hău,
Avînd aceleași valuri și-abisuri mult amare.

Te adîncești într-însa ca-n propria-ți icoană,
O-mbrățișezi cu ochii, cu trupul și-uneori
Ți-ascuți tu însuși, poate, a inimii plînsori
În plînsul ei sălbatic, în cruda mării zvoană.

În amîndoi sînt hăuri și-ntunecimi profunde :
Tu, omule, au cine adîncul să-ți măsoare ?
Tu, mare, cine știe ascunsă ta splendoare ?
În amîndoi o taină eternă se ascunde.

Și totuși secolii, iată, s-au scurs nenumărați
De cînd voi duceți luptă cu ură și turbare ;
Atît de mult vă plac omorul, om și mare,
Vrăjmași cumpliți în luptă, o, frați neîmpăcați !

(C. Z. Buzdugan)

DON JUAN ÎN INVERN

Cînd Don Juan se duse pe mări subpămîntene
Și îi plăti lui Charon, văzu un cerșetor
Posomorît, cu ochiul trufaș ca Antisthene,
Prinzînd vînjos de vîsle c-un braț răzbunător.

Dezvăluindu-și sîinii din rochiile deschise,
Femeile sub cerul smolit se răsuceau,
Și ca o mare turmă ce-acum i se jertfise,
Cu muget lung și jalnic în urmă-i se tîrau.

Și Sganarel rîzîndu-i cerea ce-i zălogise,
Iar Don Luis c-un deget uscat, țîntea-napoi
Pe fiul dîrz ce păru-i albit batjocorise,
Să-l vadă de pe țărături al morților convoi.

Înfiorată-n doliu, Elvira, șuie, castă,
Alături de vicleanu-i tovarăș adorat,
Părea că cel din urmă surîs i-l mai adastă
Lucind de mierea celui dintîi cuvînt jurat.

Drept, ferecat în zale, un om de piatră, marea
Sfida la cîrmă, valul întunecat brăzdînd ;
Dar calm, erou-n spadă proptit, privea cărarea
De spume reci, nimica să vadă-n jur nevrînd.

(Șerban Bascovici)

PEDEAPSA TRUFIEI

Pe-acele vremi vrăjite, pe cînd Teologia
Da flori cu toată seva și toată energia,
O bună zi, se spune, un doctor din cei mari,
— Cum siluise inimi de nepăsare tari,
Cum frămîntase neagra lor ocnă de otravă ;
Și după ce ajunse la vămile de slavă,
Pe-un straniu drum de suflet, chiar lui necunoscut,
Pe unde duhuri limpezi doar ele de-au trecut,
— Ca unul ce suise prea sus, cu spaimă vie
Striga, purtîndu-l astfel satanica trufie :
„Isuse mic, Isuse ! sus te-am împins degrabă !
Dar de-aș fi vrut năvala s-o dau la partea slabă
A zalelor, rușinea, nu slava ți-o prezic,
Ai fi lepădătură de rîs și de nimic !“

Gîndirea lui în clipa aceea-l părăsi.
Văpaia ei de soare în văluri se-adumbri ;
Rostogolită-n haos îi fu înțelepciunea,
Un templu-odinioară, ce-și închea minunea,
Sub ale cărui bolte luciseră domnii.
Și noapte și tăcere în el se prelungi,
Ca-ntr-un cavou ce șade pustiu și fără cheie.
Ursit de-atunci pe stradă cu bestiile să steie,

Cum, fără să mai vadă ceva, mergea pe cîmp,
Nemaştiind de-i vară sau iarnă iar, mai timp,
Mai putred ca o zdreanţă, urît şi inutil,
Trecea sub huiduială şi rîset de copil.

(Ion Pillat)

FRUMUSEȚEA

Frumoasă sînt cum este un vis cioplit în stîncă
Și sîinii mei de care atîția se striviră
Poeților o mută iubire le inspiră,
Materiei asemeni, eternă și adîncă.

În larg azur ca sfinxul stau mîndră și ciudată ;
Mi-i inima de gheață și trupul cum sînt crinii ;
Urâsc tot ce e zbucium tulburător de linii
Și nu plîng niciodată și nu rîd niciodată.

Poeții, pe vecie ursiți făpturii mele,
Ca-n fața unui templu cu mîndri stîlpi senini,
Își vor petrece viața în studii lungi și grele ;

Căci am, ca să-i înduplec pe-acești amanți blajini,
Oglinzi în care totul mult mai frumos se-așterne :
Adîncii mei ochi limpezi, plini de lumini eterne.

(Al. Philippide)

ISVODUL

În nici un fel aceste mîndreți de călindare,
Îmbobociri firave pe veacul nostru mic :
Cu șal și castagnete și gleznelor precare,
La treapta unei inimi regești, nu le ridic.

Supun lui Gavarni, subtil zugrav de limfe,
Mănunchiul de răsuri bolnave, de spital.
Căci din aceste toate ciripitoare nimfe
Nici una nu adapă aprinsu-mi ideal.

Potriva-acestei inimi ca ocna de adîncă
Ești tu, lady Macbeth : în vîntul crimei, stîncă,
Vis roșu-al lui Aeschile prin albi munți golași ;

Sau, buonarotiană, tu, îmblînzită Noapte,
Ce împietrești placidă sub căile de lapte
Mari globuri tipărite de guri de uriași !

(Ion Barbu)

URIAȘA

Pe vremea cînd Natura, cu vlaga ei poznașă,
Năștea mereu ciudate făpturi și monștri noi
Mi-ar fi plăcut alături de-o fată uriașă
Să stau ca-n preajma unei regine un cotoi.

Mi-ar fi plăcut pe-ncetul s-o văd schimbîndu-și firea,
Pietrosu-i trup în jocuri cumplite înflorînd ;
Să bănuiesc din ceața ce-i tulbură privirea
Văpăile ascunse ce-n sufletu-i s-aprînd ;

În voie să cutreier magnificele-i forme,
Să urc încet pe coama picioarelor enorme
Și, vara, cînd trudită de soarele păgîn

Se-ntinde pe cîmpie cu mîinile la frunte,
Să dorm domol la umbra vînjosului ei sîn
Cum doarme-un sat în pace la poalele-unui munte.

(*Al. Philippide*)

MASCA

Statuie alegorică în gustul Renașterii

Lui Ernest Cristophe, sculptor

Privește lung comoara de grații florentine ;
În unduirea unui trup plin și musculos
Puterea, Eleganța răsar, surori divine.
Femeia, o statuie cu har miraculos,
Dumnezeiască-n vlagă, gingașă și subțire,
Făcută să domnească în patul somptuos,
Să farmece prelații și prinți de-naltă fire.

— Te uită la surisul fin și voluptuos :
Încrederea de sine extaz i-a-ntipărit ;
Privirea asta falsă și galeș sfidătoare ;
Obrazul ăsta fraged, de văluri învelit,
Din care orice linii proclamă-nvingătoare :
„Mă strigă Voluptatea și-Amoru-mi dă cununi !“
Pe fața hărăzită cu atît de mari mîndrețe,
Ce vrăji răscolitoare cu ochii tăi aduni !
Dar s-ocolim pe-aproape această frumusețe.

Afurisită artă ! uimire, vis fatal !
Desăvîrșita formă, ce cheamă fericirea,
În sus se isprăvește c-un monstru bicefal !

Ba nu ! E doar o mască, decor ce ne înșeală,
Obrazul de lumină e o schimonoseală,
Și iată cît de groaznic crispate în neștire
Și capul ei aievea și fruntea-adevărată,
Ce sub o falsă față rămîne răsturnată.
— Sărmană frumusețe ! măreața gîrlă grea
De plîngeri se sfîrșește în sufletu-mi amar ;
Minciuna ta mă-mbată și inima îmi bea
Din apele Durerii ce-n ochii tăi apar !

— Dar de ce plînge ? Dînsa, perfecțiunea rară
Ce-ar frînge sub picioare tot neamul omenesc,
Ce boală tainic roade din trupul tineresc ?

— Nebunule, ea plînge și ziua de-odinioară !
Și traiul ei de astăzi ! Dar ce o înfioară
Mai mult, din albiu umeri pîn-la genunchii goi,
E, vai ! e că și mîine' o să trăiască iară,
Și mîine și poimîine și-ntr-una ! — ca și noi !

(Ion Pillat)

IMN FRUMUSEȚII

Vii din înalte ceruri sau ieși din adâncime,
O, Frumusețe ? Reaua și buna ta privire
Împrăștie de-a valma și fericiri și crime,
De aceea tu cu vinul te potrivești la fire.

În ochii tăi stau zorii cu serile-mpreună ;
Sărutul tău e-o vrajă și-o amforă ți-i gura ;
Și când reversi miresme de-amurguri cu furtună
Se face laș eroul, vitează stîrpitura.

Răsari din hăul negru ? Cobori din lumi stelare ?
Destinul ca un cîine de poala ta se ține ;
Și bucurii și chinuri tu semeni la-ntîmplare ;
Stăpînă ești și nimeni nu e stăpîn pe tine ;

Calci peste morți de care îți rîzi cu mult dispreț ;
Ai juvaieruri multe și Groaza dintre toate
Nu-i cel mai slut, și-Omorul e un breloc de preț
Pe pîntecul tău mîndru săltînd cu voluptate.

Orbitul flutur zboară spre tine, luminare,
Slăvindu-te drept torță cînd a-nceput să ardă.
Acel ce-și strînge lacom iubita-n brațe pare
Un muribund ce-n taină mormîntul și-l dezmiardă.

Că vii din iad sau luneci din cer, ce-mi pasă mie,
O, Frumusețe ! monstru naiv și fioros !
Cînd ochii tăi, surîsul, piciorul tău mă-mbie
Spre-un infinit de-a pururi drag și misterios ?

Sirenă rea sau Înger, drăcească sau divină,
Ce-mi pasă cînd tu — zîină cu ochi de catifea,
Mireasmă, ritm, lucire, o ! singura-mi regină ! —
Faci lumea nu prea slută și clipa nu prea grea ?

(Al. Philippide)

PARFUM EXOTIC

În calde seri de toamnă cînd sorb cu adîncire
Mireasma care molcom din sînul tău adie,
Un țărîm al fericirii în mintea mea învie
Orbit de-o monotonă, fierbinte strălucire :

Un ȏstrov leneș unde mărinimoasa Fire
Dă arbori stranii, poame cu care te îmbie,
Bărbați cu trup subțire și sprintenă tărie,
Femei cu-o fără seamă de sinceră privire.

Mireasma ta mă duce-n meleaguri minunate
Și văd un port cu multe corăbii adunate
Ce-s încă ostenite de valuri și lumină,

În vreme ce parfumul ce-l dau tamarinarii
Domol îmi umflă nara și-n sufletu-mi se-mbină
Cu cîntecul pe care-l îngîna marinarii.

(*Al. Philippide*)

PĂRUL

O, plete peste umeri în valuri răspindite !
O, bucle ! O, năvalnic parfum duceag și greu !
Pentru-a umplea alcovul cu amintiri iubite
Ce stau de mult în părul acesta adormite
Ca pe-o batistă-n aer să-l vîntur vreau, mereu !

Asia moleșită și Africa-nfocată,
O lume de departe, pierdută, moartă-aproape,
În fundul tău învie, pădure parfumată !
Cum duhul altor oameni în muzică înoată
Al meu plutește pe-ale miresmei tale ape.

Voi merge unde oameni și arbori, plini de vlagă,
Alene se răsfată în arșițele mari.
Păr des, fii valul care mă ia și mă dezleagă !
Lac de-abanos, în tine e-o feerie-ntreagă
De steaguri, de catarguri, de bărci și lopătari !

Un port sonor în care sufletul meu visează
Sorbînd din plin culoare şi sunet şi parfum ;
Corăbiile-n aur şi-azur înaintează
Şi deschizînd largi braţe spre slava veşnic trează
A unui cer fierbinte pornesc mereu la drum.

Scufund în tine capul meu dornic de beţie,
Negru-ocean în care-i alt ocean închis !
Şi gîndul meu pe care talazul îl îmbie
Va şti să te găsească, fecundă lenevie,
O, legănări de vrajă într-un tărîm de vis !

Păr vinăt, fluturare de-ntunecimi zburlite,
Tu-mi dăruieşti iar cerul rotund şi fără nor !
Pe ţărnul tău de bucle ca lîna răsucite
Prelung şi-adînc mă-mbată mirosuri încîlcite :
Catran, ulei de cocos şi mosc pătrunzător.

Mereu ! de-a pururi ! mîna-mi se va grăbi să pună
În coama ta podoabe de perlă şi rubin,
Dorinţa mea să poată oricînd să te supună !
Nu eşti tu oaza-n care visez şi plosca bună
Din care sorb cu sete al amintirii vin ?

(Al. Philippide)

(EU TE SLĂVESC...)

Eu te slăvesc totuna cu bolta înnoptării,
O, doamnă a tăcerii, o, vas al întristării,
Și te iubesc, frumoaso, mai mult cînd îmi dispari,
Și cînd, ca o podoabă a nopților, îmi pari
Că-ndepărtezi ironic adîncile zenituri
De brațele-mi întinse spre-albastre nesfîrșituri.

Vreau să m-agăț de tine, spre cer năvală dînd,
Cum viermii de-un cadavru se-agață mișunînd,
Că-mi ești prea scumpă, crudă jivină nemiloasă,
Chiar și-n răceala-n care îmi pari și mai frumoasă !

(Șerban Bascovici)

(TU ȚI-AI ADUCE LUMEA...)

Tu ți-ai aduce lumea întreagă-n pat, mîrșavă
Femeie ! Te-nrăiește a plictiselii-otravă.
Ca să-ți deprinzi nesațiul în jocu-n care minți,
Ai zi de zi nevoie de-o inimă în dinți.
Și ochii tăi, dughene cu lămpi fumegătoare,
Ori lampioane-aprinse-n grădini la sărbătoare,
Semeți își împrumută ceva cuceritor,
Necunoscînd vreodată ce-i strălucirea lor.

Suveică oarbă, surdă, țeși ițele cruzimii !
Unealtă ce ne mîntui, bînd sîngele mulțimii,
Cum n-ai rușine oare, și cum nu vezi, privind
Oglinzile în față, tot farmecu-ți pălînd ?
Păcatul mare-n care te bucuri ca de-o faimă,
Nu te-a făcut vreodată să dai-napoi de spaimă,
Cînd firea necuprinsă-n urziri de ne'nțeles,
Pe tine, o, regină-n desfriuri, te-a ales,
Căteia de rînd — un geniu să plămădească-n tine ?

O, măreția-n smîrcuri, sublimu-ntr-o rușine !

(Șerban Bascovici)

SED NON SATIATA

Ciudată zeitare cu trupul brun și plin,
Împrăștiind mireasmă de mosc și de havană,
Făcută de vreun obi, de-un Faust din savană,
Cu șold ca abanosul lucios și mers felin,

Mai bine decît opiul sau cel mai strașnic vin
Vreau elixirul vrajei pe-a gurii tale vrană ;
Cînd poftele-mi spre tine pornesc în caravană
Ți-s ochii oaza-n care adoarme orice chin.

Prin acești doi ochi negri, ferestre-a'firii tale,
O, dèmon fără milă, dă-mi flăcări mai domoale ;
De nouă ori în brațe nu-s Stixul să te strîng

Și vai, nu sînt în stare, o, tu, prealibertina !
Ca să-ți sfărîm curajul și-avîntul să ți-l frîng,
Să fiu la fel în patu-ți ca-n Hades Proserpina.

(Al. Philippide)

(*PURTÎND INVĂLURATE...*)

Purtînd invălurate și sedefii veșminte,
Chiar și cînd merge, pare că e-ntr-un dans ușor
Ca șerpîi lungi pe care fachirii, dinainte,
Îi poartă în cadența baghetei sfinte-a lor.

Ca tristele nisipuri și-azurul din pustii,
La omeneasca jale, în veci nesimțitoare,
Ca lungile șiraguri de valuri albastrii,
Ea-și flutură în cale adînce-i nepăsare.

Din minerale rare privirea îi irumpe
Și cu această fire simbolică, străină,
În care înger fraged și sfinx antic se-mbină,

În care toate-s aur, oțel și pietre scumpe,
Ea răspîndește-ntr-una — o, astre inutile ! —
Ghețoasa măreție-a femeilor sterile.

(*Lucian Rădan*)

ȘARPELE CARE JOACĂ

Leneșo, ce-adînc aproape
Trupul tău m-aduce,
Pielea strălucind în ape
De oglinzi năuce !

Prin adîncu-ți păr, — o, mare
Risipind nebune
Unde, aromind hoinare,
De-azur și cărbune, —

Ca o navă-n zori încearcă,
Uluită foarte,
Visătoru-mi suflet parcă
Drum spre-un cer departe.

Nici amar, nici dulce n-are
Loc în ochii-ți : două
Giuvaere reci în care
Fier cu aur plouă.

Farmec pur, cum calci buimacă
De-atît ritm, s-ar pare
Că un şarpe-n aer joacă
Pe-o nuia la soare.

Legeni capul de copilă
Leneş, să se culcè,
Pui de elefant, cu-agilă
Balansare dulce.

Ți se-ntinde și se-ndoaie
Trupul ca o navă
Clătinată, care-și moaie
Pinzele în slavă.

Cum ghețarii plini de furii
Ies, topiți, din maluri,
Cînd îți urcă apa gurii
Către buze — valuri,

Parcă beau balsamuri grele
De amar și glorii
Și-mi presară-n suflet stele
Bolțile cu norii.

(Ion Caraion)

UN HOIT

O, suflele-amintește-ți priveriștea murdară
Ce-atît de mult cîndva ne-a umilit
În dimineața-aceea cu molcom cer de vară :
Un hoit scîrbos, pe un prundiș zvîrlit,

Își desfăcea asemeni unei femei obscene
Picioarele și, puhav de venin,
Nepăsător și cinic, își deschidea alene
Rînjitul pîntec de miasme plin.

Putreziciunea asta se răsfăța la soare
Care-o cocea adînc și liniștit
Vrînd parcă să întoarcă Naturii creatoare
Tot ce-adunase ea, dar însutit.

Și cerul privea hoitul superb cum se desfată
Îmbobociad asemeni unei flori...
Simțînd că te înăbuși, ai șovăiț deodată
Din pricina puternicei duhori.

Din putrezitul pîntec pe care muște grase
Zburau greoi cu zumzete-ascuțite
Curgeau oștiri de larve ca niște bale groase
De-a lungu-acestor zdrențe-nsuflețite.

Cu legănări de valuri și sfîrșit de foale,
Zvicnind și opintindu-se din greu
Părea că trupul iarăși, umflat de-un suflu moale,
Trăiește înmulțindu-se mereu.

Și-această lume-ntr-una vuia cîntînd ciudat
Ca vîntul sau ca apa curgătoare
Sau un grăunte care, neconținut mișcat,
Se-nvîrte ritmic în vînturătoare.

Aproape ștearsă, forma acum nu mai era
Decît un vis, o schiță ce tînjește
Pe pînză și pe care artistul o reia
Și doar din amintire o sfîrșește.

Dar după stînci un cîine pîndind cu ochi de fiară
Tot mîrșia de ciudă c-am venit
În așteptarea clipei cînd să-și înceapă iară
Ospățul de la care-a fost gonit.

— Și totuși ai să semeni cu-această-ngrozitoare
Putreziciune cu duhoare grea,
Tù, ochilor mei astru și firii mele soare,
Tu, îngerul și pasiunea mea !

Aşa vei fi, o ! dulce a nurilor crăiasă,
Cînd, după-mpărtăşania de veci,
Ai să te duci sub stratul de flori şi iarbă grasă
Să mucezeşti printre ciolane reci.

Cînd viermii te vor roade cu sărutări haîne,
Atunci, frumoaso, să le spui şi lor
Că am păstrat esenţa şi formele divine
Şi duhul descompusului amor !

(Al. Philippide)

DE PROFUNDIS CLAMAVI

Îți cer acum mila, tu, singura-mi iubire,
Din hăurile-n care greu inima mea geme.
E-o lume plumburie și fără strălucire
În care noaptea-i plină de spaime și blesteme ;

Un soare fără vlagă pe cer stă șase luni
Iar șase luni e noapte din zare pînă-n zare.
E mai pustiu aicea ca-n țările polare :
Nici vietăți, nici ape, nici crînguri, nici pășuni !

O groază mai adîncă nu poate fi în viață
Decît cruzimea rece a soarelui de gheață
Și bezna asta care-i cu Haosul la fel ;

Rîvnesc la soarta celor mai josnice-animale
Ce pot să se scufunde în somnul lor tembel,
Așa de-nceată-i vremea pe nesfîrșita-i cale !

(Al. Philippide)

VAMPIRUL

Tu, ce-ai pătruns ca un cuțit
În inima-mi plîngînd, tu, care
C-un cîrd de draci ai năvălit
Nebună și strălucitoare,

În cugetu-mi de tine-nvîns
Să-ți faci culcușul și locașul,
— Nemernico, de care-s prins
Precum de lanțuri e ocnașul,

Cum cartoforul e de joc,
Cum de-o garafă e chefliul,
Și cum e ros de viermi sicriul,
— Te blestem, blestemat noroc !

Rugat-am spada ce retează
Să fiu din gheare liberat,
Și-otrava care-nveninează
Să mintuie cu-al meu păcat.

Dar vai, și spada și otrava
M-au luat în rîs și mi-au strigat :
„Tu nu ești demn ca din mîrșava
Robie să mai fii scăpat,

Neghiobule ! — de ți-am răpune
Vampirul și te-am libera,
Tu, stîrvul i-ai reînvia
Cu sărutările-ți nebune !“

(Șerban Bascovici)

(CUM STAM ÎN NOAPTE...)

Cum stam în noapte lângă o groaznică ebreă,
Cum şed două cadavre pe-un singur aşternut,
Mă prinse dor, alături de acest corp vîndut,
De trista frumuseţe ce-n braţe n-o să-mi stee.

Vedeam cu-nchipuirea iar măreţia dragă
Şi ochiul ei puternic, cu farmec înarmat,
Şi părul ce-i făcuse un coif îmbălsămat,
A căror amintire îmi dau amor şi vlagă.

Cu ce smerenie trupul ţi-aş săruta pe veci,
Din talpa răcoroasă la pletele cernite,
Desfăşurînd comoara de răsfătări iubite,

De ai putea, regină prea crudă ! doar o seară,
Storcînd din ochi de piatră o lacrimă uşoară,
Să adumbreşti splendoarea pupilei tale reci.

(Ion Pillat)

MUSTRARE POSTUMĂ

Cînd vei dormi de-a pururi, frumoasa mea cea brună,
În fundul unei hrube de marmură și cînd
Drept pat și drept podoabă a trupului plăpînd
Vei căpăta o groapă și-o veștedă cunună ;

Cînd piatra peste pieptu-ți sfîelnic apăsînd
Și peste șoldul moale de-o leneșă minciună
Din inima-ți va stoarce voință, vis și gînd
Oprind pe totdeauna colinda ta nebună ;

Mormîntul, bun prieten al sufletului meu
— El care cu poezii de mult se sfătuiește —
În nopți de nedormire îți va șopti mereu :

„Neroadă curtezană, acum la ce-ți slujește
Că-n viață, ce plîng morții n-ai vrut să înțelegi ?“
— Și, drept mustrare, viernii te-or roade nopți întregi.

(Al. Philippide)

PISICA

Pisică, vin la pieptu-mi iubitor,
Ascunde gheara-n laba moale,
Și lasă-mă să mă scufund ușor
În ochii de agate și metale.

Pe spatele elastic cînd petrec
Ușoară, mîna-n mîngiere,
Și cînd din trup fiori electrici trec
Și mă îmbată de plăcere,

Îmi văd, în gînd, femeia. Ochii ei
Ca și ai tăi, o dulce fiară,
Despică tot și-mprăstie scînteii,

Și lin, de sus și pînă jos,
Făptura-i brună o-nfășoară
Subtil parfum primejdios.

(C. D. Zeletin)

DUELLUM

Doi ne-mpăcați potrivnici, luptînd cu-nverșunare,
Au improșcat văzduhul cu sînge și scînteii,
Și toată-această larmă, cu zăngănit de fiare
E-un joc al tinereții și-al patimilor ei.

S-a frînt junghierul ! Stinsă e-a tinereții floare !
Dar ghearele, iubito, și dinții ascuțiți
Vor răzbuna pumnalul și spada trădătoare,
— Cum i-a-nrăit iubirea pe-amanții-mbătrîniți !

În ripa bîntuită de lincșii rînjitori,
Înlănțuiți în luptă pieriră atîți eroi,
Și carnea lor va face din spini să crească flori.

— Atîția frați de-ai noștri în acest iad căzură !
Hai, cruntă amazoană, să ne-azvîrlim și noi,
Ducînd în veșnicie aprinsa noastră ură...

(Al. Hodoș)

BALCONUL

Stăpînă pe-amintire, iubită-ntre iubite !
Tu, grija mea și unic tezaur de plăceri !
Mai știi tu dezmiardarea iubirii fericite,
Căminul blînd și vraja văraticelor seri,
Stăpînă pe-amintire, iubită-ntre iubite !

În serile cînd lampa ne lumina plătînd
Sau pe balcon în roze amurguri visătoare,
Ce dulce-ți era sînul și sufletul ce blînd !
Ne-am spus adesea lucruri în veci nepieritoare
În serile cînd lampa ne lumina plătînd !

Cît de frumos e-apusul în serile senine !
Ce adîncime-n spațiu și-n suflet ce delir !
Crăiasă-ntre iubite, cînd m-aplecăm spre tine,
A sîngelui mireasmă visam că ți-o respir.
Cît de frumos e-apusul în serile senine !

Pe nesimțite noaptea prindea să crească lin
Și ochii mei privirea cereau să ți-o ghicească
Și îți sorbeam suflarea, o, farmec ! o, venin !
Și-ți adormeam piciorul în mîna mea frățească.
Pe nesimțite noaptea prindea să crească lin.

Știu să-mi aduc aminte de clipele senine
Și-mi văd din nou trecutul în poala ta pitit ;
Căci unde vraja-ți dulce o pot găsi mai bine
Decît în blindu-ți suflet și-n trupul tău iubit ?
Știu să-mi aduc aminte de clipele senine !

Aceste jurăminte, miresme, sărutări,
Din hăuri nepătrunse se vor mai naște oare
Cum, după ce se scaldă în nesfîrșite mări,
Pe cer se urcă iarăși întineritul soare ?
— O, vis ! o, jurăminte ! miresme ! sărutări !

)

(Al. Philippide)

BÎNTUITUL

Fîşii de văluri negre pe soare se aştern.
Tu, lună-a vieţii mele, înfăşură-te-n umbră ;
Te culcă, sau fumează, fii mută şi fii sumbră ;
Cufundă-te în hăul urîtului etern ;

Aşa îmi placi ! Şi totuşi, vezi tu, dac-ai voi
Asemeni unui astru ce, şters, din umbră vine,
Să te răsfeţi prin locuri de nebunie pline,
Pumnal frumos, ei bine, din teacă poţi ţişni !

În ochii tăi aprinde lumini din lampadare,
Aprinde pofte-n ochii golanilor, murdare.
Mă-mbată tot ce-mi dărui : dureri sau vis spumos ;

Fii tot ce vrei, fii noapte sau roşie-auroră,
În mine, orice fibră te-ntîmpină voios :
O, *Belzebut*, întreaga-mi făptură te adoră !

(Lazăr Iliescu)

O FANTOMĂ

I

TENEBRELE

În văgăuna tristă și urită
În care Dumnezeu m-a surghiunit,
Și unde nici o rază n-a zîmbit
Iar noaptea mi-este gazdă mohorită,

Par un zugrav de soartă osîndit
Perdeaua beznei s-o picteze, oarbă ;
Un bucătar funebru, pus să fiarbă
Și să-și mănînce inima, silit.

Din cînd în cînd, lucește, crește,-apare
O stafie cu trupul minunat,
Cu dulce,-orientală legănare ;

Și cînd întregul trup s-a-nfățișat,
Îmi recunosc vedenia divină :
E, neagră, Ea, cea plină de lumină.

(Lazăr Iliescu)

II

MIRESME

Prietene, vreodată-ai respirat
Cu-adîncă și aleasă desfătare,
Tămîia care arde în altare,
Sau moscul dintr-un scrin demult uitat ?

E farmecul cu care te îmbată
Aroma re-nviatului trecut ;
E floarea ce-o culegi într-un sărut,
Sorbindu-i frăgezimea de-altădată.

— Din părul ei, pe umeri revărsat,
Jertfelnic de alcov, înmiresmat,
Se răspîndea un aer de savană,

Iar frăgezimea trupului ei pur,
Înveșmîntat în vâl și în velur,
Plutea ca un ușor parfum de blană.

(*Al. Hodoș*)

III

CHIPUL DIN RAMA

Așa cum rama-mbracă un tablou,
Dînd preț sporit desăvîrșitei arte,
Și cum de restul lumii îl desparte,
Învăluindu-l într-un farmec nou,

Tot ce-o-nconjoară : giuvaeruri rare,
Metaluri scumpe, nobilă-ncrustată,
Nu-ntunecă făptura-i minunată,
Ci ea, ca-n cadră, mai frumoasă-apare !

Și cum îi place-adeșea să se mintă
Că toate-n jurul ei o îndrăgesc,
Și-afundă-n perne trupul tineresc,

Mătasa fină s-o dezmierde goală...
Și-n sprinten salt sau lunecînd domoală,
Ca o maimuță mică — se alintă.

(Al. Hodoș)

IV

PORTRETUL

Se mistuie în Moarte și-n Durere
Văpaia care-n noi a strălucit...
Din ochii care-odată mi-au zîmbit,
Din gura ta, balsam de mîngiere,

Din revărsarea vie a luminii,
Din farmecul în care mă scăldam
Ce-a mai rămas iubirii ? Ce mai am ?
Un palid chip, nelămurite linii,

Pe care Timpul, gide-al tinereții,
Îl șterge cu aripile-i haine,
În umbră-ntunecându-l, ca pe mine

— Dar, ucigaș al Artei și al Vieții,
Din gîndul meu n-ai să mi-o smulgi pe Ea
O, desfătarea, nemurirea mea !

(Al. Hodoș)

(IȚI LAS ACESTE VERSURI...)

Îți las aceste versuri, iar dacă al meu nume,
Corabie purtată de vânturi priitoare,
Ajunge-va odată la țarmuri viitoare,
Însuflețind pe oameni cu-un vis din altă lume,

Să-ți fie amintirea un basm de altădată,
Un cîntec spus pe-o veche și ostenită strună,
Cu stihurile mele-nălțîndu-se-mpreună,
În tainice inele frățește-ncătușată.

— Făptură urgisită, din Iad la Dumnezeu
Nu-i nimeni să-ți audă strigarea, decît eu.
Iar tu, ușoară umbră, alunecînd fugară,

Treci peste proștii care te-au socotit amară,
Disprețuind grămada infamă care latră, —
Arhanghel cu ochi negri și inimă de piatră !

(Al. Hodoș)

SEMPER EADEM

Mi-ai spus : „De unde-ți vine ciudata întristare
Ce crește ca și marea pe-un țărm stîncos, pustiu ?“
— Cînd inima culesul și-a isprăvit, ne pare
O boală viața. Taina aceasta toți o știu.

E o durere simplă, deloc misterioasă
Și limpede ca tine cînd rîzi și lumii placi.
Nu căuta degeaba, frumoasa mea curioasă !
Și-acum, deși ți-i glasul atît de dulce, taci !

Taci, ne-nvățato ! Suflet ce nu cunoaște ceața !
Copilărească gură ! Mai mult chiar decît Viața
În mreji subtile Moartea adesea ne-a închis.

Mai bine cu-o *mînciună* să mă îmbăt, și-alene
Să mă scufund în ochii tăi limpezi ca-ntr-un vis
Și-ncet s-adorm la umbra ce-ți lunecă din gene !

(Al. Philippide)

FRUMUSEȚE DEPLINĂ

Azi-dimineată a urcat
La mine Demonul cel mare,
Și iscodind m-a întrebat,
Ca să mă pună la-ncercare :

— „Din toate farmecele ei,
Ce-n roz și negru o-nveșmintă,
Ce parte mai aleasă vrei,
Din frumusețea ce te-ncântă ?”

Tu i-ai răspuns, inima mea,
Vicleanului fără-de-lege :
— „Cînd totul e balsam în Ea,
Ce parte aș putea alege ?

Nu știi nici eu ce m-a vrăjit
În frumusețea ei deplină :
Înflăcăratul Răsărit,
Sau Noaptea care mă alină ?

În trupul ei ispititor,
E-atîta dulce melodie,
Încît mă pierd rătăcitor,
În necuprinsa-i armonie.

Cunosc, a'mele cinci simțiri,
Metamorfoze-ncîntătoare :
Ea poartă cîntece-n priviri
Și-n glas miresme dulci de floare.“

(Al. Hodoș)

(DESEARĂ CE VEI SPUNE...)

Deseară ce vei spune, biet suflet solitar,
Tu, inimă, uscată pe vremuri, ce vei spune
Ființei preafrumoase, preascumpe și preabune
Ai cărei ochi deodată te-nviorară iar ?

— Vom pune-orgoliul nostru de-a pururi s-o slăvească ;
Poruncile-i domoale neprețuite sînt ;
Pătruns de duh e trupu-i ca plasma îngerească ;
Privirea ei ne-mbracă în luminos veșmînt.

Oricînd, în toiul nopții și în singurătate
Sau ziua-n larma străzii și-a omeneștii gloate,
Fantasma ei în aer ca flacăra dansează

Și spune : „Sînt frumoasă și vreau cu strășnicie
De dragul meu Frumosul drag veșnic să vă fie.
Eu sînt Madona, Muza și Îngerul de pază.“

(Al. Philippide)

FĂCLIA VIE

În fața mea merg Ochii cei de lumină plini,
Magnetizați de-un Înger cu născociri savante :
Sînt frații mei aievea acești doi frați divini
Ce-n ochii mei presară scilipiri de diamante.

Scăpîndu-mă de orice păcat copleșitor,
Pe drumul Frumuseții ei pasul mi-l îmbie ;
Mi-s slujitori și totuși eu sînt robitul lor ;
Întreaga-mi fire-ascultă de-această faclă vie.

Voi răspîndiți, Ochi magici, o mistică lucire
De luminări aprinse în plină zi ; subțire,
Flacăra lor la soare pălește, dar nu moare ;

Dar ele slăvesc Moartea, voi Viața ; și mereu
Cîntați trezirea sfîntă a sufletului meu,
Voi, aștri-a căror rază n-o stinge nici un soare !

(Al. Philippide)

RETRAIRE

Înger al bucuriei, știi groaza ce sfișie,
Rușinea, remușcarea, uritul, greu! chin,
Și spaima teptile ce-n crude nopți ne vin
Stringînd în gheare inimi ca ghemul de hîrtie ?
Înger al bucuriei, știi groaza ce sfișie ?

Înger al bunătății, cunoști ce e urgia,
Și pumnii strînși în umbră și-al lacrimii amar,
Cînd răzbunarea-n trîmbiți sunînd ca un corsar
Al gîndurilor noastre, și-arată vitejia ?
Înger al bunătății, cunoști ce e urgia ?

Înger al sănătății, cunoști ce e lingoarea,
Cînd, dibuind pereții prin searbădul spital,
Vezi surghiuniții, pașii tîrîndu-și fără hal,
Și tremurînd din buze, cum rar mai cată zarea ?
Înger al sănătății, cunoști ce e lingoarea ?

Înger al frumuseții, știi fețele zbîrcite,
Și groaza bătrîneții și zbuciumul cumplit
De-a mai citi în ochii ce cu-ochii i-am sorbit,
Dezgustu-ascuns că-atîtea iubiri au fost jertfite ?
Înger al frumuseții, știi fețele zbîrcite ?

Înger al fericirii, luminii și-ncîntării,
Și David sănătatea ți-ar fi cerut murind
Puterilor din trupu-ți de farmec izbucnind ;
Dar eu îți cer doar ruga ce-am dat-o iar uitării,
Înger al fericirii, luminii și-ncîntării !

(Șerban Bascovici)

CONFESIUNE

O dată, doar atîta, şăgalnică femeie,
De braţu-mi aninată-n drum
Te-ai sprijinit (şi-n sumbra mea inimă scînteie
Conturu-acelui braţ şi-acum) ;

Tîrziu ; o lună plină se-ncumeta a-şi scoate
Pe cer medalia-i de vis,
Şi ca un fluviu, noaptea c-o grea solemnitate
Curgea, în somn, peste Paris.

Furiş pe lîngă ziduri şi pe sub porţi dosite,
Pisici trecînd cu paşii vagi
Ne însoţeau agale şi cu urechi ciulite
Ca nişte umbre tare dragi.

Şi-n mijlocul, deodată, acele scene calde
Suind în luminişul pal,
Din tine,-n care numai surisuri vin să-şi scalde
Zglobiul vîrstei lor cristal,

Din tine, bucuroasa de zori ca o fanfară
Sclipind în soare-adevărat,
O notă plângătoare, jelită și bizară,
Scăpă — zigzag tărăgănat —

Plăpînd copil, și mîrșav, și chiomb, și fără nume,
De care-ai săi roșind se-ascund,
Ca și cînd multă vreme feritu-l-au de lume
Pitit într-un cavou afund.

Biet inger, glasu-acela ce țipător sunase ! —
„Că-n lume sigur nimic nu-i
Și că întotdeauna sub orice fard, hidoase,
Instinctele fac cuib și pui ;

Și că a fi frumoasă e-o-ndemînare fină,
Subtilul meșteșug banal
Și rece-al dansatoarei zurlii care leșină
Zimbind c-un zîmbet mașinal ;

Că-n van clădim pe inimi, bieți proști ; — apun, amare,
Iubiri de-azur și frumuseți,
Și-Uitarea-n coșu-i muced le-azvîrle, cel cu care
Eternității-i cară vieți !“

Mi-am tot adus aminte de farmecul de lună,
De-acele liniști și langori
Și de mărturisirea cumplită care-mi sună
În gînd și-acum de-atîtea ori.

(Ion Caraion)

ZORI SPIRITUALE

Cînd la stricați, prin geamuri, dau zori de aur veste
Și au pătruns alături de Idealul dur,
Prin jocul răzbunării și-al tainei dimprejur,
În bestia-ațipită un Înger se ivește.

Stau Slăvi Spirituale — necucerit azur —
Deasupra celui care în lanț de vis tînjește,
Adînc deschid prăpăstii, sorbindu-l îngerește.
La fel, Zeiță dragă, Ființă de dor pur,

Prin fumul ce-l lăsară păcatele-n moloz,
Obrazul tău răsăfe și limpede și roz,
Jucîndu-se sub ochii-mi în chip de amintire.

Și-au înnegrit la soare feștila, lumînări ;
Năluca ta e soare izbăvitor de zări,
Tu, suflet clar și rază cu veșnică lucire !

(Ion Pillat)

ARMONIE ÎN AMURG

E vremea cînd pe lujer, în seara ce se stînge,
Vibreaz-asemeni unei cădelniți orice floare ;
Acum parfum și sunet de-a valma-ncep să zboare,
Vals trist și moleșeală ce farmecă și-nfrînge !

Vibreaz-asemeni unei cădelniți orice floare ;
Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plînge ;
Vals trist și moleșeală ce farmecă și-nfrînge !
Frumos și grav e cerul ca bolta din altare.

Vioara ca un suflet pe care-l chinui, plînge,
Un suflet blind pe care nimicnicia-l doare !
Frumos și grav e cerul ca bolta din altare ;
Și soarele în zare s-a înecat în sînge...

Un suflet blind pe care nimicnicia-l doare
Vestigii luminoase din vremi trecute strînge !
Și soarele în zare s-a înecat în sînge...
În mine amintirea-ți e-o lacră cu odoare !

(Al. Philippide)

STICLUȚA

Cunosc miresme dârze, puternice, și care
Se-nfig în porii sticlei, adînc, biruitoare.
Umblînd prin cutiuța din lemn străin, cioplit,
Și care se deschide c-un scrișnet ascuțit,

Sau prin iatacul umed, în care, cine știe ?,
Un dulăpior cu miros de mucegai te-mbie,
Găsești vre o sticluță uitată undeva,
Din care simți un suflet țîșnind în preajma ta.

Ca niște crisalide în beznă adormite
Nenumărate gînduri funebre, răzvrătite,
Stropite-acum cu aur, albastre, viorii,
Își filfiie aripa, suind spre cer, zglobii.

Te-mbată amintirea ce-ți flutură-nainte ;
Îți ametește ochii și tulburata minte,
Iar inima înfrîntă ți-o duce spre-un abis
De neguri și miasme, în fața ta deschis,

Duhnind a moarte-n hida genune seculară
Asemenea lui Lazăr, cu chipul ca de ceară,
Zărești, rupîndu-și giulgiul, cu degete subțiri,
Un hoit frumos și rînced al vreunei vechi iubiri.

Cînd voi fi șters odată, și eu, din amintire
Și-ntr-un dulap sinistru zvîrlit făr-de mîhnire,
Ca o sticlură veche, cu dop murdar, cleios,
Ciobită, prăfuită și fără de folos,

Eu îți voi fi sicriul, duhoarea mea dulceagă,
Mărturisind, prin mine, tăria ta întreagă ;
Otravă îngerească, tu vin al nimănui
Ce-mi drămuiești viața și inima-mi răpui !

(Lazăr Iliescu)

OTRAVA

Să-mbrace ştie vinul speluncile murdare
 În strai de vis, strălucitor,
Şi-nalţă porţi boltite şi arcuri tari, uşor,
 În roşul aur din pahare,
Ca soarele ce-apune pe cerul plin de nori.

Şi opiul măreşte ce-i fără de hotare,
 Tot întinzînd nemărginiri.
El vremii şi plăcerii le stoarce adînciri ;
 Cu-ntunecată nepăsare
Încarcă inimi peste daraua de iubiri.

Dar ele n-au puterea ce-o are doar veninul
 Din ochii tăi, din ochii verzi,
Lac unde-n tremur chipu-mi stînd răsturnat, îl pierzi...
 Cînd visul meu, seninul,
Amar şi-adapă turma în apele lor verzi.

Dar ele nu-s asemeni cu vraja ta grozavă,
Cu-al tău sărut mușcînd cumplit,
Ce-neacă în uitare un suflet cătrănit,
Și-n valuri revărsînd otravă,
Pînă-n limanul morții mi l-au rostogolit !

(Ion Pillat)

CER TULBURE

Ca sub un vâl de aburi privirea ți se pierde ;
În ochiul greu de taină (e gri, albastru, verde ?)
Pe rînd plin de cruzime, duios, plin de visare,
Lucește nesimțirea și-a cerului paloare.

Tu-mi amintești acele învăluite zile
Ce fac să se topească în lacrimi inimile,
Cînd, fără ca s-o știe, de-un tainic rău bolind,
Își rîde carnea trează de spiritul dormind.

Te-asemeni cîteodată cu-acele zări frumoase
Ce se aprind de soare în toamnele cețoase...
Ești plină de lumină, precum un cîmp muiat
Și-nflăcărat de raze din cerul tulburat !

Femeie a pierzării, a iernii țări sihastre !
Slăvi-voi oare neaua-ți și viscolele voastre,
Și voi putea eu stoarce de unde-i aspru gerul
Plăceri mai ascuțite ca gheața și ca fierul ?

(Mihai Beniuc)

MOTANUL

I

În creieru-mi se lăfăiește
Plimbându-și coada, un motan
Voinic, frumos și dolofan, —
Cind miorlăie, abia scîncește.

Alt glas mai fraged parcă nu-i ;
Dar vocea, oricum și-o arată,
E și profundă și bogată :
E farmecul și taina lui.

Simt vocea asta cum mă fură,
Adînc în mine pătrunzînd ;
Cind viersul i-l aud curgînd,
Mă-mbăt ca de o băutură.

Durerea mi-o adoarme lin
Cu încîntarea ei fierbinte ;
Nu-i trebuiesc deloc cuvinte,
Dar eu îl înțeleg deplin.

Nici un arcuș nu mi se-așează
Atît de plin și de ușor
Pe inimă, nici cu-atît dor
Nu lunecă și nu vibrează,

Ca glasul tău misterios,
Motan cu chip de înger, care
Ai pogorît parcă din zare,
Subtil, serafic și frumos.

II

În blana-i mătăsoasă, brună,
Un vag parfum trăiește, stins ;
În treacăt păru-i l-am atins,
Dar încă-i simt mireasma bună.

De strajă, în căminul meu,
El judecă și vede toate,
Și cîrmuiește și socoate.
E-o zîină, sau e-un Dumnezeu ?

Cînd drăgăstos îl simt cum vine
Și ochii mei, ca de-un magnet
Atrași, spre el se-ntorc încet
Și-ncerc să văd mai mult în mine,

Mirat, în fața mea zăresc
Pupilele-i lucioase, pale,
Ce ard ca două vii opale,
Și-n umbră, țință, mă privesc.

(Lazăr Iliescu)

FRUMOASA NAVA

Să-ți povestesc mi-e vrerea, mlădie vrăjitoare,
De harurile-ți multe, ca tinerețea-n floare ;
Voi spune frumusețea ta,
În care dimineața cu-amiaza se topea.

Cînd vîntul tu îl mături cu rochia ta largă,
Pari o frumoasă navă ce-n larg voind să meargă
Își leagănă pînzișul plin
În ritmul mării molcum și lenevos și lin.

Pe gîtul tău, rotundul, pe umeri grăsulii,
Se-mpăunează capul cu grații grijulii ;
Și în triumf cu ochii reci
Îți vezi de drum, copilă, și maiestoașă treci.

Să-ți povestesc mi-e vrerea, mlădie vrăjitoare,
De harurile-ți multe, ca tinerețea-n floare ;
Voi spune frumusețea ta,
În care dimineața cu-amiaza se topea.

Ți-e pieptul ce se-mpinge obraznic sub mătase,
Sînt sînii tăi, în slavă, dulapuri prea frumoase,
Al căror lemn bombat și clar
Ca scutul, prinde-n fugă al fulgerelor dar ;

Sînt scuturi sfidătoare cu vîrfuri purpurii,
Dulapuri cu dulci taine, belșug de bucurii,
Cu vin de preț și cu parfum
Ce inimă și creier le-aruncă-n vis neșabun !

Cînd vîntul tu îl măture cu rochia ta largă,
Pari o frumoasă navă ce-n larg voind să meargă
Își leagănă pînzișul plin
• În ritmul mării molcum și lenevos și lin.

Puternicele pulpe, sub unduiri de fustă,
Îmi chinuie dorința ascunsă și se-ncrustă
Ca două iele care fac
Să fiarbă filtre negre într-un cazan de drac.

Cu brațele ai frînge în joacă pe herculi ;
Sînt șerpilor gigantici strălucitori emuli,
Făcuți să-l strîngă îndîrjit
Să-i tipărească-n suflet pe veci, pe-al tău iubit.

Pe gîtul tău, rotundul, pe umeri grăsulii,
Se-mpăunează capul cu grații grijulii ;
Și în triumf cu ochii reci
Îți vezi de drum, copilă, și maiestoasă treci.

(Ion Pillat)

INVITAȚIE LA CĂLĂTORIE

Soră, bine-ar fi
De-am porni-ntr-o zi
Împreună-n pribegie !
Ne-am iubi mereu,
Pururi, tu și eu
Într-o țară-asemeni ție
Soarele jilav,
Cerul sur, trîndav,
Farmec au ascuns și blînd
Ca și ochii tăi,
Tainice văpăi
Printre lacrimi scăpărînd.

Splendoare și răsfaț în jur,
Și rînduială și huzur.

Lucru măestrit,
De ani poleit,
Va fi-n iatac găteală ;
Rare flori, duium,
Împletind parfum
Cu-a ambrei aromeală,

Podobite grinzi,
Și adânci oglinzi,
Scump fast oriental,
Duhului încet
I-or vorbi-n secret
În blindu-i grai natal.

Splendoare și răsfăț în jur,
Și rînduială și huzur.

Uite-le, agale,
Vase, pe canale
Dormind pe apa adîncă ;
Au venit anume
Dintr-un cap de lume
Ca să le dai poruncă.
Asfințitu-n fașe
Ape, cîmp, sălașe,
Și-n viu porfir le scaldă ;
Lin adoarme firea,
Zarea, omenirea,
Într-o lumină caldă.

Splendoare și răsfăț în jur
Și rînduială și huzur.

(Virgil Teodorescu)

ZADARNICĂ AȘTEPTARE

I

Nu vom putea ucide bătrîna Remușcare ?
Lăsînd să ne mănînce-amarul,
Cum viermii din cadavru se-mbuiască-n desfătare,
Și-omida macină stejarul ?
Nu vom putea ucide bătrîna Remușcare ?

În care vin ? În care vrăjită băutură
Vom îneca pe inamică,
Vrăjmașă curtezană cu nesătulă gură
Și cu răbdare de furnică ?
În care vin ? În care vrăjită băutură ?

Îndură-te și spune, frumoasă vrăjitoare,
Acestei inimi chinuite,
Murindului ce-l calcă răniții în picioare,
Și-n goană caii sub copite,
Îndură-te și spune, frumoasă vrăjitoare,

Biet muribund, pe care vin lupii să-l sfișie,
 Și corbii-n gheare să-l apuce,
Ostașul care cade rănit în bătălie,
 Avea-va pe mormînt o cruce ?
Biet muribund, pe care vin lupii să-l sfișie !

Poți tu s-aprinzi lumină pe bolta-ntunecată ?
 Să spinteci negurile grele,
În care nu-i nici ziuă, nici noapte, niciodată,
 Nici fulgere nu sînt, nici stele ?
Poți tu s-aprinzi lumină pe bolta-ntunecată ?

Speranța ce lucise în geam la Hanul Vieții
 S-a stins în nesfîrșitul zării !
În noaptea fără lună, cum vor găsi drumeții
 Un adăpost al disperării ?
Satan a stins lumina ce-ardea la Hanul Vieții !

Iubești tu osîndiții, frumoasă vrăjitoare ?
 Știi ce păcate n-au fost izbăvite ?
Cunoști tu Remușcarea, acea săgetătoare
 Ce-azvîrle vîrfuri otrăvite ?
Iubești tu osîndiții, frumoasă vrăjitoare ?

Acel Ireparabil al Timpului dărîmă
 A inimii zidire vie,
Și,-asemenea termitei, fărîmă cu fărîmă,
 O macină din temelie.
Acel Ireparabil al Timpului dărîmă !

— Țiu minte-o feerie, mai mult decît banală :
Fanfara izbucnea sonoră,
Și se-arăta o zîină în noaptea infernală,
Ca o splendidă Auroră.
Țiu minte-o feerie, mai mult decît banală,

Un înger, numai aur, cu aripi diafane,
Pe Dracul îl tăia în patru !
Dar inima mea nu vrea să-mi dea iluzii vane
Și-aștept în tristul ei teatru
Să se arate zîna cu aripi diafane !

(Al. Hodoș)

ÎN INTIMITATE

Tu ești un cer de toamnă frumos, trandafiriu !
Tristețea însă-n mine se-nalță ca o mare
Și lasă, în refluxu-i, pe buza mea, mai viu
Tot milul suferinței și-al undelor amare.

— Zadarnic a ta mînă mai caută-o scînteie
În pieptul meu. Acolo e totul devastat
De ghearele și dinții sălbatici de femeie.
Sălbaticile fiare și inimă-au mîncat !

Mi-e inima o vilă frumoasă, pîngărită
De gloata ce se-adună, se-mbată pînă-n zori !
— Un blînd parfum plutește în jurul tău, iubită !...

Tu, sfîntă Frumusețe, a sufletelor țară !
Cu ochii tăi de flăcări ca două sărbători,
Distruge-aceste resturi — ce fiarele cruțară !...

(C. Z. Buzdugan)

CÎNTEC DE TOAMNA

I

În lunga noapte rece ne-om scufunda curînd ;
Adio, veri prea scurte cu zări de-azururi lucii !
Aud chiar de pe-acuma, a moarte răsunînd,
Cum cad în curți pe lespezi, bufnind adînc, butucii.

În mine iarna toată va năvăli : mustrare,
Mînie, ură, groază, silită trudă grea.
Ca soarele-n infernul pustiilor polare
Un bulgăr roș și rece va fi inima mea.

Ascult cum cad butucii și-nfiorat tresar ;
Ai zice că se-nalță un eșafod pe-aproape.
Mi-i cugetul asemeni cu turnul solitar
Surpat din temelie de mii de tîrnăcoape.

Izbirea monotonă m-apasă ca și cum
S-ar țintui o raclă pe-aici în graba mare...
A cui ? — Ieri era vară și toamnă e acum !
Ciudatul zgomot sună profund ca o plecare.

Îmi place strălucirea din ochii tăi verzui,
Frumoasa mea, dar iată, azi toate-mi par amare.
Iubirea ta, budoarul, căminul, nimic nu-i
Ca soarele puternic, strălucitor pe mare.

Și totuși, suflet dornic, iubește-mă ! Fii mamă
Chiar pentru-un nestatornic, chiar pentru-un păcătos ;
Și, soră sau amantă, fii vraja ce-o destramă
Vremelnic toamna mîndră sau un apus frumos.

Nu-ți va fi greu ! Mormîntul așteaptă ; e flămînd !
O, lasă pe genunchii tăi fruntea-mi să se culce
Și astfel, alba vară fierbinte regretînd,
Din toamna pe sfîrșite să gust o rază dulce !

(Al. Philippide)

UNEI MADONE

Ex-voto în gustul spaniol

Vreau să-ți zidesc, Madonă, stăpina mea-n calvarul
Îndurerării mele, subpămîntean, altarul,
Și-n inima-mi, în colțul ei negru să cioplesc,
Depart de batjocuri, de jîndul omenesc,
Doar în azur și aur, o boltă smălțuită,
În care tu, statuie, să te înalți uimită.
Cu versuri împletite din cel mai pur metal
Și vrednic înstelate cu rime de cristal,
Voi face pentru fruntea-ți coroană sclipitoare ;
Și-n marea-mi gelozie, Madonă muritoare,
O mantie barbară voi ști să-ți mai croiesc,
Cu îndoieli, mai aspră și grea, s-o împînzesc,
Ca farmecul să-ți fie ascuns de falduri grele ;
Dar nu țesută-n perle, ci-n lacrimile mele.
Și rochia, după placu-ți, în unde fremătînd,
Va fi dorința-mi care, suînd și coborînd,
Se leagănă pe vîrfuri, prin văi se odihnește,
Și în săruturi trupul roz-alb ți-nvăluiește.
Din plecăciuni ți-oi face pantofi în fir urziți,
Picioarele-ți divine să-i poarte umiliți,
Și ca-ntr-o îmbrățișare, de ei întemnițate,
Să le păstreze pururi doar urmele lăsate.

Și de nu pot, cu arta în care nu mă mint,
Să-ți făuresc o treaptă din luna de argint,
Pe șarpele ce-mi mușcă rărunchii cu-nsetare,
Regină ce mă mîntui cu-a ta răscumpărare,
L-oî pune sub călcîiu-ți, să-l calce ne'ndurat
Pe monstru-acesta puhav de ură și scuipat.
Gîndirile-mi vedea-vei, făclii strălucitoare,
Lucind ca la altarul reginii-ntre fecioare,
Și instelînd tavanul în azuriu pictat,
Că te privesc, vedea-vei, cu ochiu-nflăcărat ;
Și cum în mine totul te-adoră și se-nchină,
Mă voi preface-n smirnă, tămîie și rășină,
Și neîncetat spre tine, pisc alb și-nzăpezit,
Tot sufletu-mi în aburi sui-va-nvrtejit

Și-acum desăvîrșind-o în tine pe Maria,
Și-amestecînd iubirea ce-ți port cu barbaria,
Nesațiu crunt ! din șapte păcate de temut,
Călău amarnic, șapte cuțite-am să ascut,
Și-așa cum scamatorul e mut de nesimțire,
Luînd ca țintă cea mai adîncă-a ta iubire,
Le-oî împlînta pe toate în sînu-ți gîfîind,
În sînu-ți care plînge, în sînu-ți gîlgîind !

(Șerban Bascovici)

CÎNTEC DE DUPĂ-AMIAZA

Deși crudele-ți sprîncene,
Vrăjitoare cu ochi mari,
Stranie te fac, nu pari
Os de-aripi nepămîntene —

Ușurateco, grozava
Mea stricată, și te-ador
- Ca un preot ros de dor
Idolul ce-i umple slava.

Crîng, pustiu, cu-arome-ncearcă
Păru-ți greu de asprii-altoi :
Clatini capul și cad foi
De mister și-enigme parcă.

Trupul — candelă — ți-l scaldă
Rari miresme iar și iar,
Farmeci ca amurgu-amar,
Nimfă-ntunecoasă, caldă.

Nici licori, nici apă vie,
Greu ca lenea-ți nu mă pierd.
O ! tu știi acel dezmierd
Care face morți să-nvie.

Drăgostite-s coapse grele
De spinarea ta, de sîni,
Și-ncînți pernele, le-ngîni,
Răsfățîndu-te-ntre ele.

Să-nfrîngi uneori ciudatul
Furiei nărav hai-hui,
La risipe-ndemni ori pui
Mușcătura, sărutatul.

Și mă sfișii, o ! nebuna
Mea iubire, mă despoi,
Spre-a-mi lipi de piept apoi
Ochiul tău dulce ca luna..

Sub pași de mătase vie,
Sub conduri foșnind încet,
Geniu și destin mi-așed
Și-aștern marea-mi bucurie,

Izbucnire de dogoare
În Siberia-mi de tuci,
Tu ce lecui și mă duci
Prin lumină, ritm, culoare !

(Ion Caraion)

SISINA

Știți cum era Diana plecînd la vînătoare
Și străbătînd desișuri și codri bătrînești ?
Se îmbăta, zburlită, de chiot și vîltoare,
Lăsînd departe-n urmă tovarășii crăiești.

Văzut-ați pe Théroigne, de sînge poftitoare,
Întăritînd desculții la fapte vitejești ?
Se avînta, cu chipul aprins, necruțătoare,
Urcînd, cu spada-n mînă, pe treptele regești.

La fel e și Sisina ! Războinică-ndîrjită,
Pe-atît este de bună pe cît e de pornită.
Căci, ațîțat de tobe și puști, curajul ei

Coboară grabnic arma, de-l rogi să te asculte,
Iar inima ei arsă de foc, pentru acei
Ce se arată vrednici, mai are lacrimi multe.

(Lazăr Iliescu)

LAUDĂ FRANCISCAI MELE

Noi cîntări ți-nstrun eu ție
Ramură care adie
Peste inima-mi pustie,

Învăscută-n flori surate,
Tu, mai gîngășă din toate,
Ce mă mîntui de păcate,

Și cum riul Lethe-alină,
Vlagă-mi dai, fîntină lină
Pururi de săruturi plină.

Cînd în calea mea detună
A ispitelor furtună,
Te ivești, zeiță bună,

Ca o stea mîntuitoare
Și mă scapi de la pierzare...
Înima ți-anin pe-altare !

Lac vrăjit, izvor ce-mparte
Tinerețe fără moarte,
Glas dă-mi buzelor deșarte.

Nimicit-ai ce-a fost putred ;
Zgrunțuros ce-a fost, e neted
Și-a dat muguri ce-a fost veșted !

Pentru foamea mea, merinde,
Foc ce-n beznă se aprinde,
Du-mă spre liman, nainte !

Dă-mi tărie-n gânduri bune,
Scaldă dulce și minune
De mireasmă ce supune !

Pieptul mi-l cuprinde-ndată
Cu pieptar de za curată
În agheasmă înmuiată ;

Talger plin cu giuvaere
O, Francisca, — piine, miere,
Vin ceresc ce dă putere !

(Virgil Teodorescu)

UNEI CREOLE

În țara cu miresme și mîngîieri de soare,
Am cunoscut sub leasă de arbori purpurii,
De unde pică lenea pe gene-n tremurare,
O nobilă creolă cu nuri ce nu-i poți ști.

E cald și pal obrazul ei ; bruna vrăjitoare
Păstrează-n port mărire și mlădieri domnești ;
Și mîndră ca Diana pășind la vînătoare,
Zimbește cu ochi siguri și calmi cînd o privești.

Dacă ai merge, Doamnă, în țările slăvite,
Pe țărmurile Senei și Loarei înverzite,
Frumoasă, demnă numai de feudali pereți,

Ai face ca, în taină de tină ră umbrire,
Sonete să-ncolțească în inimi de poeți,
Ce s-ar tîri ca negrii, robiți de-a ta privire.

(Ion Pillat)

MOESTA ET ERRABUNDA

Vreodată gîndul, spune-mi, îţi zboară el, Agată,
Departe de oceanul oraşului murdar,
Spre un ocean a cărui splendoare-i fără pată,
Cum e neprihănirea, adînc, albastru, clar ?
Vreodată gîndul, spune-mi, îţi zboară el, Agată ?

O, marea, larga mare, dă leac durerii vii !
Ce demon cîntăreţei cu voce aspră, mării
Pe care-o-ngîină orga ursuzei vijelii,
I-a dăruit menirea sublimă-a legănării ?
O, marea, larga mare, dă leac durerii vii !

Vagon, mă du departe ! avîntă-mă, fregată !
Cu plînsul nostru glodul e plămădit aici !
— E drept că se întîmplă ca trista mea Agată
Să spuie : De durere, de griji, de gînduri mici,
Vagon, mă du departe, avîntă-mă, fregată ?

Tărîm plin de miresme, cît de departe ești,
Unde-n azur iubire și bucurie-s toate
Și-i vrednic de iubire tot ceea ce iubești
Și inima se-neacă în voluptăți curate !
Tărîm plin de miresme, cît de departe ești !

Dar paradisul verde al dragostei senine,
Plimbări, cîntări și jocuri, săruturi și buchete,
Viorile ascunse, vibrînd după coline,
Cu plinele pahare, spre seară, în boschete,
— Dar paradisul verde al dragostei senine,

Tărîmul inocenței, de farmec tainic plin,
E mai departe-acuma ca-ndepărtata Chină ?
— Putem să-l mai aducem din nou c-un biet suspin,
Însuflețindu-l iarăși cu-o voce cristalină,
Tărîmul inocenței, de farmec tainic plin ?

(Al. Philippide)

STRIGOIUL

Ca îngerii cu ochiul rău
Mă voi întoarce-n patul tău
Și mă voi strecura spre tine
Cu umbra nopților haine ;

Și-atunci, iubita mea cea brună
Ți-oi da săruturi reci de lună
Și dezmierdări de șerpi ce-n fund
De gropi se tîrîie rotund.

Cînd zorii reci vor răsări
Tu locul meu îl vei zări
Gol, rece, pînă se-nnoptează.

Cum alții prin iubire-ar vrea
Să stăpînească viața ta,
Eu vreau s-o stăpînesc prin groază !

(Al. Philippi le)

SONET DE TOAMNĂ

M-ai întrebat, cu ochii țăi limpezi, de cristal :
„Iubitul meu cel straniu ce daruri îmi găsește ?“
— Iubito, taci ! Ți-aș spune că inima-mi dorește
Candoarea ce-avusese străvechiul animal !

Tu, care-mi legeni somnul cu mîngîieri ușoare,
Să nu știi niciodată cumplitu-mi nenoroc,
Nici taina scrisă-n mine cu litere de foc !
De patimă mi-e silă și orice gînd mă doare...

Să ne iubim cuminte. Amorul stă la pîndă
Și, nevăzut, țintește cu arcu lui fatal.
O, îi cunosc prea bine eternul arsenal :

Rușine, furii, crimă... O, mărgărită blindă,
Sîntem două amurguri de toamnă ostenită,
O, tu, atît de albă și rece Mărgărită !

(Al. Hodoș)

TRISTEȚEA LUNII

În astă seară luna visează mai trîndavă,
Ca o frumoasă care în' perini s-a culcat,
Și-și mîngîie cu mîna-i ușoară, în zăbavă,
Cînd ațipește, sînul rotund și despuiat.

Pe umeri de mătase o poartă moi nămeții,
Cînd moare istovită de lungul ei leșin,
Și ochii-i duși pe albe vedenii ale vieții,
Le suie-nfloritoare spre cerul ei senin.

Și cînd ades pe lume, de-aleanul ei pătrunsă,
Își lasă ca să pice o lacrimă ascunsă,
Doar un poet cucernic, dușman al somnului,

Ia lacrima pălită, în palme o adună
Ca pe-un opal cu ape ce licăre, s-o pună
În inimă, departe de ochii soarelui.

(Șerban Bascovici,

PISICILE

Înamorații vajnici și recii cărturari
Îndrăgostesc, odată porniți spre bătrînețe,
Pisicile, mîndria căminului, semețe ;
— Ei, friguroși ca ele, ca ele sedentari.

Prietene-ale științei și voluptății, în
Tăcere și-n oroarea tenebrelor se-neacă :
Ereb le-ar lua poate drept cai ai morții, dacă
Mîndria le-ar da voie să-ngăduie stăpîn.

Odihna lor îmbracă regalele-atitudini
De sfînși lungiți prin funduri de-ntinse solitudini
Și parcă-n visuri fără fruntarii adînciți ;

În blănuri o lumină de vrăji le scînteiază,
Și-un fin nisip de aur, prin ochii lor măriți,
Nedeslușit și mistic, pupila le-o-nstelează.

(N. Davidescu)

BUFNIȚELE

Sub pinii unde se feresc,
Stau bufnițele înșirate
Ca niște zeități ciudate,
Cu ochi înflăcărați. Gîndesc !

Încremenite în frunziș,
Așteaptă ceasul întristării,
Cînd valurile înserării
Îneacă soarele pieziș.

Cuminților le dau povață,
Mereu să se păzească-n viață
De tot ce-i zgomot și mișcare.

Dar, umbre urmărind, fugare,
Își poartă omul nenorocul
De-a tot voi să-și schimbe locul.

(Al. Hodoș)

PIPA

Sînt pipa unui scriitor ;
Se vede din întreaga-mi mină
De cafră sau de abisină
Că maestru-i mare fumător.

Cînd suferă, copleșitor,
Eu fumeg gros, precum cabana
În care se-ncropește hrana
Plugarului de pe ogor.

Îi legăn sufletul în fum,
Albastră plasă mișcătoare
Ce-o scoate gura-mi arzătoare,

L-învăluie cu al meu parfum,
Ce-l farmecă, și-l vindec cînd
Îl obosește vreun gînd.

(Lucian Rădan)

MUZICA

Adesea ca-ntr-o mare, de muzică sint dus !
Spre steaua mea pălită,
Par, pe sub bolți de neguri, sau claru-adinc de sus,
O navă-n vînt pornită ;

Cu pieptul înainte și cu plămînii plini
Ca pînzele rotunde,
Sar crestele de valuri ce spumegă-n ciorchini
Prin noaptea ce le-ascunde ;

Vibrînd resimt în mine atîtea pătimiri
Ce-n zbucium nava-și spune ;
Dar vîntul bun la fel cu furtuna-n zvîrcoliri

Pe marea lor genune
Mă leagănă. — Ce calme oglinzi îmi întindeau
Zdrobit cînd mă vedeau !

(Șerban Bascovici)

MORMÎNTUL

Pe-o noapte de catran și zgură
Dacă vreun bun creștin smerit
Pe-ascuns ling-o dărîmătură
Îngroapă trupul tău slăvit,

Aici, cînd stelele sfioase
Vor clipoci, de somn buimace,
Păianjenii vor țese plasa
Și viperele pui vor face ;

Vei auzi într-una peste
Osînda bieteii tale țeste
Hăulituri de lupi hoinari

Și vrăjitoare costelive,
Hîrjoana babelor lascive
Și sfatul sumbrilor coțcari.

(Al. Philippide)

GRAVURĂ FANTASTICĂ

E umbra despuiată a unui spectru straniu,
Purtînd, grotesc vestigiu, pe descărnatul craniu,
O falsă diademă de groaznic Carnaval ;
Goneşte, fără piteni, năluca unui cal,
Fugar apocaliptic, fantasmă a pierzării,
Cu nările-nspumate în spasmele turbării.
Se pierd, două fantome, spre zări fără sfîrşit,
În fuga lor nebună pe-un drum primejduit.
Înalţă călăreţul o-nflăcărată spadă,
Mulţimea fără nume călcînd-o în grămadă,
Şi trece ca un rege pe-ntinsele-i moşii,
Într-un apus de soare cu raze cenuşii,
Prin cimitirul unde, sub bolta îngheţată,
Zac neamurile vremii de azi şi de-altădată.

(Al. Hodoş)

MORTUL VESEL

Într-un tărîm de seve și de moluște plin
Îmi voi săpa eu însumi, cît mai adînc, o groapă,
În care mîine osul bătrîn să mi-l alin
Dormind întru uitare ca un rechin în apă.

Urăsc și testamente și lespezi de mormînt.
Decît să cer mulțimii tristețea și regretul,
Cu mult mai bine corbii îi voi pofti, pe rînd,
Să-mi curețe de cărnuri, flămînzi, întreg scheletul.

O ! viermi, tovarăși fără de văz și de auz,
Un mort voios și liber destinul v-a adus ;
Voi, fiii putrezirii și filozofi ai sorții,

Cutreierați-mi leșul cu hămesite guri
Și spuneți-mi voi : oare, mai sînt cumva tortûri
Pentru-acest trup netrebnic și mort printre toți morții ?

(Al. Andrișoiu)

BUTOIUL URUI

Precum butoiul vostru e Ura, Danaide ;
Zadarnic, Răzbunarea, cu aprigul ei braț,
Deșartă-ntr-una vedre în beznele livide, —
Noian de lacrimi, sânge de oameni răposați,

Căci Demonul, în taină, tot sfredelește găuri
Prin cari sudori de veacuri s-ar scurge în zadar, --
De n-ar ști Blestemata, cadavrele din hăuri
Să le-nvieze-ntr-una, ca să le stoarcă iar.

E Ura ca bețivul ce reazimă taverna,
Simțind cum crește setea, sorbită din licori,
Cu capete-nmulțite, ca Hydra de la Lerna.

Dar băutorii veseli și-l știu pe-nvingător,
Pe cînd, menită-i Urii o soartă ticăloasă :
De-a pururi să n-adoarmă, răzbită, jos, sub masă !

(Al. Andrițoiu)

CLOPOTUL DOGIT

Amar și dulce-mi pare ca-n nopți de iarnă stînd,
S-ascult, de lîngă focul ce-n fumu-i se frămîntă,
În depărtări puzderii de amintiri urcînd
Încet din ceața-n care lung clopotele cîntă.

Prea fericit e-un clopot cu gîtul viguros,
Ce, chiar bătrîn, tot sprinten rămîne și vibrează
Cînd rugător chemarea și-o strigă credincios,
Ca un ostaș în vîrstă din cortu-i cînd veghează.

Eu însă am un suflet zdrobit și, tînjitor,
Cînd vrea cîntări să-nalțe prin frigul nopților
Se stinge-adesea glasu-i în tînguiuri deșarte,

Părînd că-i horcăitul unui rănit, departe,
Uitat în bălți de sînge, sub morți înăbușit,
Și care moare, țeapăn, zbătîndu-se cumplit.

(Șerban Bascovici)

SPLEEN

Februarie, de-a pururi ciudos pe-ntreaga fire,
Din urna-i plină toarnă un frig întunecos
Localnicilor firavi din negre cimitire
Și moartea rece peste foburgul neguros.

Motanul căutîndu-și un loc să se întindă
Mereu își mușcă trupul bicisnic și rîios ;
Prin streășină un suflet de vechi poet colindă
Cu tristul glas al unui strigoi bolnăvicios.

Plîng clopotele-afară ; în soba răvășită
Un ciot aprins îngînă pendula răgușită
Și-n niște cărți soioase lăsate moștenire

De-o babă ce pe vremuri gogea pe lîngă sobă,
Domol, dama de verde și mîndrul crai de tobă
Vorbesc în chip sinistru de moarta lor iubire.

(Al. Philippide)

SPLEEN

Am amintiri mai multe decît un milenar.

Un scrin pe care-l umplu, sertar după sertar,
Bilanțuri, versuri, poliți, răvașe dulci, romane,
Cu bucle lungi și grele păstrate-ntre chitanțe
N-ascunde-atîtea taine cît poartă craniul meu.
E-o vastă piramidă, un larg mausoleu
Cu morți mai mulți într-însul ca-n gropnița comună.
— Sînt cimitirul muced, afurisit de lună,
În care stau la pîndă lungi viermi neadormiți
Tîrîndu-se să-mi roadă toți morții mei iubiți.
Sînt un budoar cu șterse oglinzi și flori uscate
În care zac tot felul de lucruri demodate
Și-n care doar portrete gălbui de-al vremii scrum
Din destupate sticle mai sorb un stins parfum.

Nimic nu-ntrece-amarul acelor zile șchioape
Cînd, sub ninsoarea vremii ce stă să ne îngroape,
Uritul, rod al tristei, nepăsătoarei firi,
Ia-nfățișarea unei cumplite nemuriri.

— De-acum, tu plasmă caldă și vie-odinioară,
Ești un granit pe care vagi spaime-l înconjoară,
În fundul unei tulburi Sahare adormit !
Un sfinx bătrîn, de lumea năucă ocolit,
Uitat de mult pe hartă și care nu tresare
Cîntînd decît la raza apusului de soare.

(Al. Philippide)

SPLEEN

Sînt ca un prinț pe-o țară de negură stăpîn,
Bogat dar trîndav, tînăr și totuși prea bătrîn,
Care de scîrba curții slugarnice și vane
Stă plictisit cu cîinii și alte lighioane.
Nimic nu-l mai desfată, nici jocuri, nici vînat,
Nici plebea care moare în curte la palat.
Bufonul, plin de snoave și tare-n zeflemele,
Nu poate pe-acest bôlnav pervers să-l mai înșele ;
Luxosu-i pat în rece mormînt e prefăcut
Și doamnele de-onoare, care-l găsesc plăcut,
Nu știu ce desfrîinate gâteli să mai scornească
Să-l facă pe-acest june schelet să le zîmbească.
Savantul care-i bate monezi n-a izbutit
Din trupu-i să stîrpească tot ce e pervertit
Și-n băile de sînge la Roma renumite
N-a mai putut să-nvie cu leacuri tănuite
Cadavru-acesta-n care drept sînge curg, încete
Și verzi, clocite ape ce vin din riul Lethe.

(Al. Philippide)

SPLEEN

Cînd cerul scund și negru ca un capac se lasă
Pe sufletul dat pradă urîtlui și cînd
Ne toarnă-o zi mai tristă ca noaptea și cețoasă
Întinsul cerc al zării întregi îmbrățișînd ;

Cînd lumea se preschimbă-ntr-o umedă-nchisoare
În care-n vas Speranța, biet liliac, se zbate
Lovindu-se de ziduri cu-aripi șovăitoare
Și dînd mereu cu capu-n tavanele surpate ;

Cînd ploaia își întinde șiroaiele ei dese
Ca gratiile unei imense pușcării
Și-o hoardă ticăloasă de mari păianjeni țese
În creierele noastre rețele fumurii ;

Deodată, mînioase, prind clopote să sară
Și către cer s-aruncă și urlă-ngrozitoare
Ca niște duhuri fără stăpîn și fără țară
Care scîncesc într-una cu încăpăținare.

— Și lungi și nesfârșite convoaie mortuare
Încet și fără muzici prin suflet trec mereu ;
Speranța-nvinsă plînge ; și, rea, dominatoare,
Înfige Spaima negrul ei steag în craniul meu.

(Al. Philippide)

OBSEŞIE

Păduri, ca nişte domuri mă copleşiţi de groază ;
Cu tunete de orgă în glas urlaţi profund
Şi-n inimi, hrube-n care vechi gemete vibrează,
Ecourile voastre ca un prohod răspund.

Crunt Ocean sălbatic, eu te urăsc ! În mine
Găsesc întregu-ţi vuiet şi zburcium ! Risul crud
Al omului ce-ndură ocară şi ruşine
În hohotul năprasnic al mării îl aud.

Ce dragă mi-ai fi, Noapte, când stelele s-ar stinge :
Lumina lor îngînă un cîntec cunoscut ;
Iar eu vreau tot ce-i negru şi gol şi şters şi mut !

Dar chiar întunecimea e-o pînză ce resfrînge
Fiinţe-apuse care răsar din amintiri
Şi mă ținesc statornic cu galeşe priviri !

(Al. Philippide)

DOR DE NEANT

Trist suflet, cald odată în lupta începută,
Speranța, ce c-un pinten avîntul ți-a-ntețit,
Ne-ncălecat te uită ! Poți adormi trudit,
Cal girbov, azi de cioturi copita ți-e durută.

Taci inimă-mpăcată ; dormi somnul tău de brută.

Învins și searbăd suflet, cîndva nestăvilit,
Iubirea-ți pare astăzi ca și gilceăva slută ;
Adio, cînt de trîmbiți și plîns de alăută !
Plăceri, ursuzu-mi suflet la voi n-a mai rîvnit !

Mireasma primăverii slăvite a pierit !

Și Timpul mă înghite minută cu minută,
Cum troienește neaua un trup înțepenit ;
Privesc de sus pămîntul de zare rotunjit,
Și nu mai văd colibă în calea mea pierdută !

Nămeților, mă duceți în prăbușirea mută ?

(Șerban Buscovici)

ALCHIMIA DURERII

În tine unu-și pune focul,
Natură ! altul chinu-și pune.
Ce-i pentru unu-ngropăciune
Pentru-altu-i viața și norocul.

O, Hermes tainic ce-n restriști
M-ajută, dar teamă-n mine semeni,
Lui Midas tu mă faci asemeni,
Celui mai trist dintre-alchimiști.

Cu ajutorul ce mi-l dai
Fac fier din aur, iad din rai ;
În giulgiul norilor din zare

Descopăr un cadavru drag
Și pe cereștile ponoare
Clădesc un mare sarcofag.

(Al. Philippide)

GROAZĂ PLĂCUTĂ

„Din acest vînăt cer ciudat,
Plin, ca și soarta-ți, de blesteme,
Ce gînduri, om destrăbălat,
Coboară-n tine să te cheme ?“

— Iubind tot ce-i întunecat,
Greu de-așezat în loc și vreme,
Eu ca Ovidiu alungat
Din raiul Romei, nu voi geme.

Cer sfișiat, plin de ruine,
Mîndria-mi se-oglindește-n tine !
Ți-s norii dricuri care-n ele

Duc toate visurile mele
Și în lumina-ți prind să joace
Luciri din Iad, și Iadu-mi place.

(Al. Philippide)

HEAUTONTIMORUMENOS

Lui J. G. F

Te voi lovi fără minie
Și ură — ca un măcelar !
Ca stinca Moise — și, amar,
Voi face din pleoapa-ți vie,

Ca să-mi adăp Sahara mea,
Să curgă apa suferinții.
Și doru-n vîntul năzuinții
Săratu-ți plîns mi-l va purta

Precum o navă-nfruntă marea ;
Și-n inima-mi ce-o vor răzbi
Suspinele-ți vor urui
Ca într-o toabă dînd plecarea !

Nu-s oare un acord greșit
În minunata simfonie,
Cînd nesătula ironie
Sub mușcăături m-a îndîrjit ?

Ea țipă-n glasu-mi dezmățată !
Otrava-i neagră-n sînge-o am !
Sînt ca oglinda de haram
În care-o vrăjitoare cată !

Sînt rana și cuțitul crunt !
Obraz și palmă totodată !
Sînt brațele, dar sînt și roată,
Victima și călăul sînt !

Store inima-mi ca și un gîde,
Și stau ca marii părăsiți
La rîsul veșnic osîndiți,
Cînd nu mai pot de mult surîde !

(Șerban Bascovici)

IREMEDIABILUL

I

O Ființă, o Formă,-un Gînd
Din 'nalt azur s-a prăbușit
În Styx de plumb împotmolit
În care cer nu vezi nicicînd ;

Un Înger, călător netot
Momit de tot ce-i strîmb și slut,
Într-un coșmar afund căzut,
Zbătîndu-se prin el înot,

În luptă dă din braț și gleznă,
Prins de vîltoarea colosală
Ce-și urlă tragică sminteală,
Tot învîrtindu-se prin beznă ;

Un biet năuc, vrăjit de soartă,
Cu oarbele lui pipăiri
Să fugă vrea de-ncolăciri
De șerpi, cătînd lumină, poartă ;

Un blestemat, ce n-are lampă,
Simțind adînci genuni aproape
Doar din miros clocit de ape,
Coboară-n veci scări fără rampă.

În jur, jivine îmbălate
Al căror ochi învăpăiat
Dă negrul nopții mai-noptat
Cînd ele doar se văd din toate ;

O navă-n sloi de gheață prinsă
Ca-ntr-o capcană de cleștar,
Scurmînd prin ce strîmtoare ar
Putea să-și spargă hruba-nchisă ;

— Prin ăst tablou prea cunoscut
Destinului ce nu se schimbă,
Ne-ndeamnă Dracul pe-a sa limbă
Că face bine ce-a făcut !

II

Ce întîlnire limpezită,
Un dor ce singur se-oglindește !
Fîntîni, din care-o stea pîndește
Livid Dreptatea adumbrită,

Un far ironic, blestemat,
O torță, rea înflăcărare,
Unică slavă și-alinare...
— Tu, cunoștință în Păcat !

(Ion Pillat)

CEASORNICUL

Cesornic ! zeu amarnic, nepăsător, c-un deget
Pe fiecare-ameninți, spunindu-i : *Nu uita !*
Durerile în freamăt curînd s-or împlînta
În inima-ți ca-n țînta ochită fără preget ;

Plăcerea ca un abur în zare va pieri
Cum în culise-și pierde silfida legănarea ;
Oricare clipă soarbe un strop din desfătarea
Ce tuturor ni-e dată cît timp vom mai trăi.

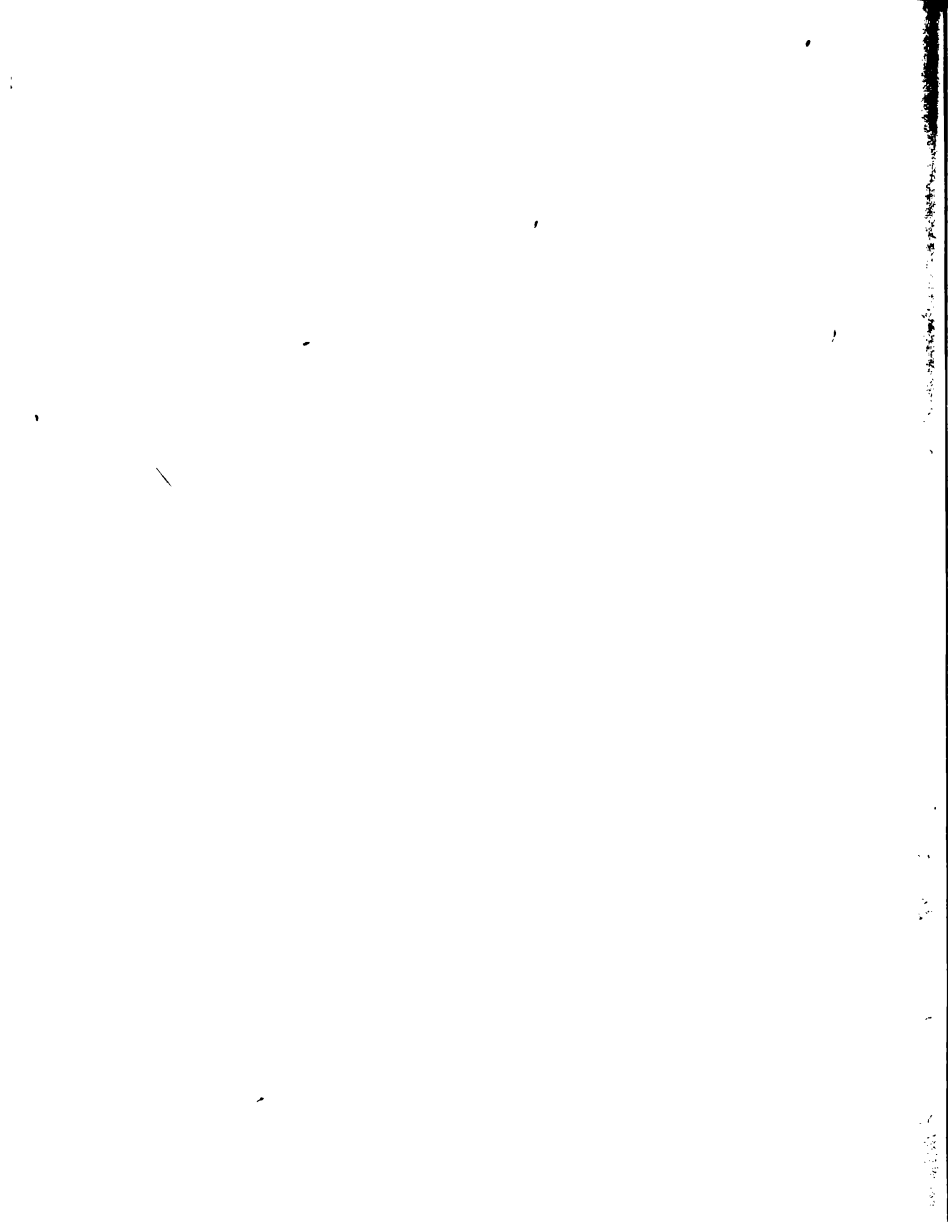
De trei mii șase sute de ori pe ceas, Secunda
Șoptește : *Ține minte !* — Cu glasul lui mărunț
De greier, spune-Acuma : Tot Altădată sînt,
Sugînd cu trompa-i hîdă viața ta ca unda !

Remember ! Esto memor ! Tu Mîină-spartă ! *Vezi !*
(Vorbește-n orice limbă gitleju-mi de metal.)
Minutele sînt scumpe, nebune !, — mineral
Al cărui dram de aur se cade să nu-l pierzi !

Adu-ți aminte : Tîmpul ce tot mai lacom joacă,
Nemăsluind, cîștigă oricînd ! e scris așa.
Dar ziua scade ; noaptea e mare ; *Nu uita* !
Genunea e-nsetată ; clepsidra tot mai seacă.

Curînd suna-va ceasul cînd și Norocul viu,
Și vrednica Virtute, soția ta fecioară,
Și chiar Căința (hanul de cea din urmă oară !)
Ți-or spune : „Mori, bătrîne mișel ! e prea tîrziu !“

(Șerban Bascovici)

IMAGINI PARIZIENE

PEISAJ

Vreau, hărăzindu-mi scrisul, neprihănit, eglogii,
Să-mi fac culcușu-alături de cer, ca astrologii ;
Vecinele clopotniți spre visuri să mă-ndemne
Cînd își trimit pe vînturi cîntările solemne ;
Bărbia-n mîini proptindu-mi, din foișorul meu,
Să văd atelierul ce zumzăie mereu
Și hornuri și catarguri de turle înălțate
Spre cerul larg ce toarnă în noi eternitate.

Plăcut e cînd prin ceață vezi cum se-aprinde-albastră
O stea-n azur și lampa de veghe la fereastră,
Cum valuri de cărbune în aer prind să zboare
Și cum revarsă luna vrăjita ei paloare.
Vedea-voi veri și toamne cum se perindă pînă
Cînd iarna monotonei ninsori e iar stăpînă.
Și-atunci lăsînd s-atîrne obloane și perdele,
Am să clădesc în noapte feerice castele ;
Și-am să visez departe un orizont albastru
Și ape țîșnitoare plîngînd pe alabastru
Și sărutări și păsări cîntînd din zorii zilei
Și toată bucuria naivă a Idilei.

Vuind cumplit afară Răscoala n-o să poată
Cu larma-i de la masa de lucru să mă scoată,
Fiindcă mie tocmai atunci îmi va plăcea,
În voie, Primăvara s-o chem în preajma mea,
Să scot cu voluptate din inimă un soare
Și-un aer cald să-mprăștii din gânduri arzătoare.

(Al. Philippide)

SOARELE

Prin vechi foburguri unde, pitit după obloane,
Desfriul se desfată în tainice cotloane,
Cînd soarele-și aruncă cumplita lui dogoare
Pe-orașe și pe sate, pe case și pe-ogoare,
De treburile-mi stranii îmi văd cu agerime,
Adulmec pretutindenî neprevăzute rime,
Prin vorbe ca prin pietre pășesc împiedicat
Și-n calea mea descopăr vrun vers demult visat.

Acest părinte darnic, disprețuind cloroze,
Trezește din țărîină la fel și viermi și roze,
Preface orice grijă în abur care pierе
Și spornic umple stupii și mințile cu miere.
Întinerind ologii ce-și duc amare zile
Îi face blînzi și veseli ca sprintene copile
Și viu belșug de roade mărinimos așterne
În inima setoasă de înfloriri eterne.
Pe stradă cînd coboară, ca un poet, el pune
În lucrurile cele mai rele raze bune ;
Regește, fără larmă și făr' alai, străbate
În orișice spitale și-n orișice palate.

(Al. Philippide)

UNEI CERȘETOARE CU PĂR ROȘ

Albă cu păr roșu fată,
Rochia ta ruptă-arată
Cît ești de sărăcăcioasă
Și de frumoasă !

Pentru mine, bard sfios,
Trupul tău bolnăvicios
Are, deși cu pistrui,
Farmecul lui.

Porți cu grație deplină,
Mai nurliu ca o regină
De roman, pantofii ei,
Saboții grei.

Dacă-n loc de zdrențe ai
Îmbrăca un falnic strai
Și o trenă ai purta
În urma ta ;

În loc de-un ciorap plesnit
Dacă, fin și aurit,
Un pumnal pe pulpă ți-ar
Străluci iar ;

Dacă-un șnur mai slab legat
Ți-ar dezveli spre păcat
Sinii veseli și sprintări
Ca doi ochi mari ;

Dacă pentru dezbrăcat
Brațul s-ar lăsa rugat
Și s-ar apăra alene
De mâini viclene ;

— Perle mari ți s-ar trimite
Și sonete măiestrite
De Belleau s-ar toț ivi
Și te-ar slăvi ;

Robi ai farmecelor tale,
Cu rimate trufandale
Cîți poeți n-ar aștepta
La scara ta !

· Mulți paji întreprinzători
Mulți Ronsari și mulți seniori
Pofticioși ar da tîrcoale
Odăii tale !

N-ai avea la pat blazoane
Dar săruturi milioane ,
Și în lanțuri ai lua
Chiar pe-un Valois !

— Acum însă, cerșetoare,
Cauți resturi de mîncare
La vreo biată cafenea
De mahala ;

Pe furiș te uiți visînd
La vreun juvaer de rînd ;
Dar, vai ! să ți-l dăruiesc
Nu izbutesc.

Perlă, diamant, parfum,
N-ai nici o podoab-acum
Decît goliciunea ta,
Frumoasa mea !

(Al. Philippide)

LEBĂDA

Lui Victor Hugo

I

La tine, Andromaca, mi-e gîndul ! Văd ca-n vis
Săracul rîu în care ți-ai plîns imensa jale
A mîndrului tău doliu, și tristul Simoïs
Ce-amăgitor crescuse din lacrimile tale,

Spre alte vremi mă cheamă, cînd pașii mei se plimbă,
Purtîndu-mă alene prin noul Carusel.
Parisul vechi se duce... (Orașul, vai ! se schimbă,
Dar inimile noastre se-nnoiesc la fel.)

Mi-aduc aminte cîmpul cu ierburi și scursuri,
Fișii de apă verde rămase după ploaie,
Întrezăream prin geamuri grămezi de vechituri,
Între barăci de scînduri și turnuri de butoaie.

Revăd menajeria din mijlocul pieții
Și retrăiesc o clipă de-atunci... Era în zori,
Cînd Munca se trezește în frigul dimineții
Și trec măturătorii stîrnind un val de nori.

O lebădă scăpase din închisoarea ei
Și se târa pe labe în praful de pe stradă,
Spre-o baltă-nchipuită ducîndu-și pașii grei,
În alba ei podoabă cu aripi de zăpadă.

Lovea pămîntul aspru, parc-ar fi vrut să spună
Tot dorul care-o-ncearcă de lacul ei natal :
— „De ce nu cazî, tu, ploaie ? De ce nu vii, furtună ?“
Mereu o vei vedea-o, mit straniu și fatal,

Cum își ridică ochii, ca omul lui Ovid,
Spre-a cerului senină și-albastră nepăsare,
Și, tremurînd din aripi, cum gîtul ei avid
Spre Dumnezeu l-îndreaptă, întins ca o mustrare !

II

Parisul se-nnoiește ! Dar toate-s neschimbate
În inima mea tristă ! Și-mi par închipuri
Bătrînele foburguri, înaltele palate ;
Mai trainice ca piatra sînt scumpele-amintiri !

Privesc în față Luvrul, dar ochii-mi tulburați
Văd lebăda cea albă zbătîndu-se de moarte,
Ridicolă și mîndră ca marii exilați,
De-un aprig dor rănită... Te văd apoi, departe,

Pe tine, Andromaca, de-un soț viteaz lipsită,
De-nfumuratul Pyrus vîndută-n trist negoț,
Mormîntul gol plîngîndu-l, de soartă osîndită
Helenus să te aibă, cînd Hector ți-a fost soț.

Văd prin noroi tîrîndu-și bolnavul trup plăpînd,
Negresa chinuită de-aleanul ce-o apasă,
Cu ochii arși de friguri, în ceață căutînd
Pierduții nuci de cocos din Africa, de-acasă.

Îi văd pe cei ce-n lacrimi își duc o grea osîndă,
Pe-un drum fără întoarceri mereu rătăcitori,
Durerea-i alăptează ca o lupoaică blîndă.
Văd pe orfanii firavi tînjind ca niște flori,

Și cornul amintirii, cu lungul lui suspin,
În sufletul meu sună ca-ntr-o pădure-adîncă...
Îmi vin în gînd luntrașii uitați pe-un țarm străin,
Ostatecii, învinșii, și-atîția alții încă !

(Al. Hodoș)

CEI ȘAPTE BĂTRÎNI

Lui Victor Hugo

Cetate-nvolburată, cetate de mistere,
În care-ți ies nainte fantome-n plin oraș !
Pe strîmtele canale, ca sîngele-n artere,
Curg tainele acestui puternic uriaș.

Treceam în zori pe strada cu ziduri întristate,
Ce-și prelungeau în ceață înalta frunte-a lor,
Ca digul unui fluviu cu ape revărsate.
Într-un decor asemeni mîhnitului actor,

Se răspîndise-n aer o negură murdară,
Iar eu, eroul scenei, strunindu-mi nervii toți,
Întîrziind la vorbă cu inima-mi amară,
Cutreieram foburgul în larma grea de roți ;

Cînd un bătrîn în cale-mi ieși, ca din vedenii,
În zdrențe rupte parcă din cerul mohorît ;
I-ar fi plouat în mină prisos de milostenii,
De n-ar fi fost veninul din ochiul lui urît.

Avea, muiată-n fiere, o uitătură crudă,
Ce îngheța pământul cu pale de polei ;
Purta o barbă lungă și țeapănă de Iudă,
Asemeni unei spade, cu ascuțișul ei.

Nu girbovit de umeri, ci frînt era de șale,
Ca un unghi drept, în care mergînd s-ar fi-ndoit ;
Se sprijinea în cirje și se tîra agale,
Cu pasul șovăielnic și mers împleticit.

Se bălăcea prin zloată — cum mi-l aduc aminte —
Evreu în trei picioare, sau patru ped olog.
Cu grelele-i ciubote călcînd ca pe morminte,
Mai mult vrăjmaș al lumii, decît un biet milog.

În urmă venea altul ! Ochi, barbă și spinare,
Îl arătau, în zdrențe, de-același iad născut ;
Și centenarii gemeni, fantomele bizare,
Mergeau tîrîndu-și pașii spre-un țel necunoscut.

Ce uneltiri infame mă prigoneau, cu gîndul
Să-și bată joc de mine ? Ce-ascuns dușman al meu ? —
De șapte ori, cu groază, am numărat de-a rîndul
Pe-acest bătrîn sinistru, ce se-nmulțea mereu !

Dar cei ce rîd de mine, voind să mă-nfioare,
Străini de duioșia oricărui gînd fratern,
Nu știu că cele șapte fapte dezgustătoare,
În trista lor ruină aveau ceva etern.

Aş fi-nfruntat şi-a opta stafie încă-odată,
Privind în faţă monstrul ironic şi fatal,
Mai rodnic decît Fenix, lui însuşi fiu şi tată, —
Dar am lăsat în urmă alaiul infernal,

Şi m-am întors în casa cu uşa zăvorîtă,
Ca un om beat ce-i pare că-s două luni pe cer,
Bolnav, cuprins de friguri, cu mintea rătăcită,
Adînc răniţ în suflet de-absurd şi de mister.

În van voia gîndirea să ţină cîrma-n mînă,
Furtuna, ca pe-o frunză, mă azvîrlea în larg,
Iar inima mea, biata corabie bătrînă,
Pe-o mare monstroasă juca fără catarg !

(Al. Hodoş)

BATRÎNELELE

Lui Victor Hugo

I

În vechile orașe cu străzi întortocheate,
Pe unde chiar urîtul suride-ncântător,
Pindesc, purtat de toane fatale, cum ciudate
Făpturi trec girbovite, c-un ce fermecător.

Aceste hîde cioturi au fost femeii odată,
Lais ori Eponina ! — Gheboase, hîrburi seci
Ori strîmbe, tot au inimi, să le lăsăm să bată !
În rochii destrămate și sub marama reci

Se-agață biciuite de vînturi nemiloase,
Cu pasu-n uruitul de roți, cutremurat,
Stringînd ca pe-o relicvă la șoldul lor, fricoase,
Un săculeț cu-o floare sau ghicitori brodat ;

Cînd trepădă, le-asemeni păpușilor pe toate ;
Cînd se tirăsc, jivine rănite parc-ar fi,
Ori, ca-ntr-un joc în care n-au vrut să fie luate,
Par clopoței ce-un Demon hain i-ar zornăi !

Dar hîrcile-au burghie în ochi, sfredelitoare,
Sau gropi cu lucii ape ce-n noapte-au adormit ;
Au ochi divini asemeni naivelor fecioare
Ce rîd şi par uimite de tot ce-i strălucit.

— Nu aţi văzut atîtea sicrie de bătrîne
Că sînt la fel aproape cu cele de copil ?
Tot ştiutoarea Moarte în racle mici rămîne
Un simbol ce te-nclină în faţa ei umil,

Şi cînd zăresc departe o şubredă-arătare
Ades prin furnicarul Parisului trecînd,
C-o văd mereu pe-această nevolnică îmi pare
Spre-un leagăn nou cu pasu-i domol alunecînd ;

Dar măsurînd cu gîndul sicrie de tot felul,
Nu ţin să ştiu, la văzul acestor oase reci,
De cîte ori dulgherul o să-şi încerce zelul
Schimbînd cutia-n care s-or legăna pe veci.

— Un milion de lacrimi în ochi fîntîni le sapă,
Ulcele-n cari metalul în fluturi a-ngheţat...
De vrăjile ne'nvinse din ochii lor nu scapă
Cel care de-o avară ursită-i alăptat !

II

Vestală-ndrăgostită era-n Frascati-odată,
Ori Thaliei slujindu-i, dar numele-i uitat
Pieri cu regizorul ; ori alta zvăpăiată
Ce-n Tivoli pe vremuri în flori s-a răsfăţat,

De toate-s prins în vrajă ! dar multe dintre ele
Făcîndu-și din durere un strop de miere-ascuns,
Au spus jertfirii care le dase aripi grele :
„Cal năzdrăvan, o, du-ne spre cerul nepătruns !“

Și una-n țara-i scumpă la pătimiri ajunsă,
O alta cărei soțul prea mari dureri i-a strîns,
Și alta, ca Madona de pruncul ei străpunsă,
Toate-ar putea să facă un fluviu cu-al lor plîns !

III

Ah, am urmat adesea pe-aceste bătrînele !
O văd și azi pe una, cînd soarele-n apus
Însîngerase cerul cu răni de purpur grele,
Pe-o bancă stînd retrasă cu gîndul tot mai dus,

S-asculte unul dintre concertele de goarnă
Ce prin grădini revarsă un marș cuceritor,
Și care în seri de aur învietoare, toarnă
Un val eroic parcă în pieptul tuturor.

Bătrîna dreaptă încă și mîndră sta deoparte,
Și cîntecul războinic și viu l-adulmeca ;
Cu ochii-i de acvilă clipind privea departe ;
De marmur fruntea-i parcă spre lauri se-nălța !

IV

Astfel vă duceți toate, răbdînd și fără plîngerii,
Prin hăul de orașe, voi, mame ce-ați trăit
Cu inimi sîngerate, voi, curtezane-ori îngeri,
Al căror nume-odată de toți era rostit.

Voi ce-ați trecut prin glorii, făcînd din grații jocuri,
Nu vă mai știe nimeni ! Cheflii neomenoși
V-aruncă-n treacăt vorbe de dragoste-n batjocuri ;
Pe-ai voștri pași fac schime copiii ticăloși.

De soartă rușinate, voi, umbre scorojite,
Ce-n tremur mergeți frînte, lungi ziduri dibuind,
Nu vă salută nimeni, amarnice ursite !
Umane vreascuri doară-n vecie înflorind !

Dar eu, eu de departe, cînd vă păzesc cu bune
Priviri îngrijorate, atunci cînd șovăiți,
Ca un părinte care v-așteaptă, o, minune,
Am o plăcere-ascunsă ce nici n-o bănuîți :

Vă văd înmugurirea întîiilor capricii ;
Simt zilele cernite ori de-aur ce-ați trăit ;
Îmi bat mai multe inimi cu ale voastre vicii !
Mi-e sufletul, de-a voastră virtute, strălucit !

Ruini ! sîntem un sînge ! și-n gînd o-ngemănare
Solemn, în orice seară vă spun adio, eu !
Dar unde veți fi mîine, voi, Eve-octogenare,
Pe cari cu mîna-i cruntă v-apasă Dumnezeu ?

(Șerban Bascovici)

ORBII

O, suflete, privește-i ! sînt triști și singuratici
Ridicoli fără voie, sinistre manechine,
Țintind spre nicăierea priviri de umbră pline,
Neștiutori de lume, cu umblet de lunatici.

Pe fața lor se stinge a cerului lumină !
Ei ochii și-i îndreaptă spre larga depărtare,
Și-așa cum trec pe stradă spre-o-nchipuită zare,
Oricît de greu li-e gîndul, ei fruntea nu și-o-nclină.

Se pierd prin noaptea soră cu veșnica tăcere...
Tu rîzi și cînți, cetate de lacomă plăcere,
Și voluptatea vieții cu frenezie-o sorbi.

Mă vezi numai pe mine, mai jalnic decît ei,
Iar inima mă-ntreabă, cînd trec cu pașii grei :
— De ce-și ridică ochii spre cer, sărmanii orbi ?

(Al. Hodoș)

UNEI TRECĂTOARE

Asurzitoare, strada în jurul meu mugea.
Înaltă și subțire, durere maiestuoasă
În voalurile-i negre de doliu fastuoasă
Și mîndră, o femeie trecu prin fața mea

Cu sprinten mers și zvelte picioare statulare.
Eu mă-mbătam privind-o și beam, ca pe-un venin,
Din ochiul ei, cer vînat de uragane plin,
Plăcerea ce ucide și vraja care doare.

Un fulger... apoi noaptea ! — Făptură fără drum,
Tu care cu-o privire m-ai fenăscut deodată,
Abia în veșnicie te voi vedea de-acum ?

În alte părți, departe ! tîrziu ! sau *niciodată* !
Căci nu-mi cunoști cărarea, nu știu spre ce mergeai,
O, tu zadarnic dragă, o, tu care știai !

(Al. Philippide)

SCHELETUL CARE SAPA

I

În planșele de-anatomie
De pe tarabe hodoroage
Cu cadaverice hîrtoage
Dormindu-și somnul de mumie,

Desene cărora noblețea
Și harul vreunui vechi artist,
Cu toate că subiectu-i trist,
Le-au dat pe vremuri frumusețea,

Se văd — făcînd și mai cumplite
Aceste stranii grozăvii —
Săpînd ca niște oameni vii
Schelete, trupuri jupuite.

II

Din țarina ce-o scormoniți,
Bieți inși ai unei lumi hidoase,
Greu opintindu-vă din oase
Sau încordînd mușchi dezgoliți,

Ce roade prea ciudate oare,
O, smulși din gropnițe ocnași,
Culegeți ? Căror arendași
Le umpleți largile hambare ?

Vreți voi (simbol cumplit și clar
Al unui crud destin mișelnic !)
Să arătați că-i îndoielnic
Promisul somn și-n groapă chiar ;

Că și Neantul ne trădează,
Că tot, chiar Moartea ne înșeală,
Că poate, prinși de-o rea tocmeală,
Pe veci vom fi siliți, cu groază,

În vreun necunoscut tărîm
Să apăsăm o grea lopată
Cu talpa noastră-nsîngerată
Și-un dur pămînt să scociorîm ?

(Al. Philippide)

AMURGUL

Și iat-amurgul molcom, amic cu ucigașii ;
Ca un complice vine înăbușindu-și pașii ;
Ca un alcov se-nchide înaltul cer de seară ;
Și omul, de neliniști împins, se face fiară.

Amurg, amurg prieten, dorit cu voie bună
De cel a cărui brațe cinstite pot să spună :
Azi am lucrat ! — Amurgul aduce mîngîiere
În spiritele roase de-o crîncenă durere,
Și-alină pe savantul ce-și simte fruntea grea,
Pe muncitorul care, trudit, să doarmă vrea.

În vremea asta demoni porniți pe stricăciune
Încep, ca niște oameni de-afaceri, să se-adune
Și bat din zbor cu-aripa în geam și-n jaluzele.
Lucesc lumini lovite de vînt și, printre ele,
Foind pe străzi Curvia își întetește jarul
Și își deschide, poartă cu poartă, furnicarul ;
Ea-și face pretutîndeni, pe nesimțite, cale
Ca un dușman ce pune blestemății la cale,
Și colcăie-n mocirla orașului, adîncă,
Ca viermele ce fură din om tot ce mănîncă.
Bucătării răsună de sfîrșială, teatre
Încep să hăulească, orchestre-ncep să lătre ;

În pensiuni cu oaspeți gustînd la cărți delicii,
Printre coțcari își află cocotele complicitii ;
Și tot așa pungașii se pregătesc și ei
Să-și facă meseria și lucrul cu temei,
Să spargă uși, casete și-ncuietori subtile,
Cu-amantele să aibă de trai cîteva zile.

•
În clipa asta gravă fii, suflet, fără teamă
Și zbieretele-acestea nu le lua în seamă.
E ceasul cînd durerea pe cei bolnavi îi scurmă !
De gît îi strînge Noaptea ; destinul lor se curmă ;
Se-ndreaptă spre obșteasca prăpastie finală ;
De-oftatul lor spitalul e plin. — Fără-ndoială
Că mulți acasă, seara, nicidec n-au să mai vină
Să afle, lîng-un suflet iubit, gustoasa cină.

Și mulți căminul pașnic nici nu l-au bănuț
Și nicidec poate că-n viață n-au trăit.

(Al. Philippide,

JOCUL

În jețuri vlăguite, bătrîne curtezane,
Palori cu fardul proaspăt și leneș ochi fatal,
Făcînd să le răsune, cu lîncede fasoane,
În clinchete, cerceii de piatră și metal ;

Sînt mutre fără buze și buze văruite
Și fălci fără dantură, la verdele postav,
Și degete în friguri de iad, umblînd pripite
În golul din poșetă și-n bietul sîn hulpav ;

Și lustrele-n tavanul murdar al spelbei ceți,
Enorme lămpi vărsîndu-și lumina ca o pată
Pe fruntea mohorîtă a marilor poeți
Veniți să-și risipească sudoarea-nsîngerată —

Era tabloul negru ce-n visul meu nocturn
Se desfăcea, sub văzul puternic, înaintea,
Eu însumi stînd alături, în golul taciturn,
În coate, mut și rece, dar pizmuind fierbinte

Adinca-mpătimire și neclintirea ei,
Funebra bucurie de tîrfă îmbătrînită,
Negustorind pe față, aici, sub ochii mei,
Și numele și vraja pe pulpe pipăită.

Și-n fața pizmei, groaza mi se păru firească
Văzînd sărmanii oameni, în zelul lor cupid,
Sătui de propriul sînge, luptînd ca să găsească
Durerea-n loc de moarte, gheena-n loc de vid.

(G. Georgescu)

DANS MACABRU

Lui Ernest Christophe

Cu flori, mănuși, batistă, — ființa omenească,
Asemeni ei de mîndră, cu bustul statuar,
Nepăsătoare, suplă, cu grație firească,
Ea pare-o curtezană cu aerul bizar.

S-au mai văzut la baluri mai strîmte talii, care ?
O rochie regală, prisos îmbelșugat,
Se surpă pe piciorul uscat, în încheștare,
De un pantof cu ciucuri frumos înzorzonat.

Dantela ce spre osul claviculei se-nspumă,
Frecîndu-se lascivă, ca un pîrîu de stînci,
Încearcă de ridicol, batjocură și glumă,
Să apere, funebre, momelile-i adînci.

Mari, ochii ei făcuți sînt din goluri și tenebre,
Și țeasta-ncununată cu flori, meșteșugit,
Se clatină pe șirul plăpindelor vertebre,
— O, vrajă nebunească, neant împodobit !

Vei trece pentru unii, drept o caricatură, —
Amanți de gloată, josnici, de carne beți mereu,
Ce n-au gust pentru zvelta, umăna armătură.
Dar mie-mi pari, schelete, croit pe placul meu !

Tu vii, schimonosită, să tulburi Vieții cîntul ?
Sau poate vechi dorințe, arzînd încă nestins,
Mormanul tău de oase cu pintenii bătîndu-l,
Credulă, spre sabatul Plăcerii te-au împins ?

În sunet de vioară, în sala luminată,
Speri să-ți alungi coșmarul tău batjocoritor,
Și inima,-n torentul orgiei cufundată,
De chin să-și răcorească infernul arzător ?

Fîntînă de prostie și de greșeli, adîncă,
Și alambic străbunei dureri, neîncetat !
Pe zăbrelita-ți coastă mai rătăcește încă,
Nesățios, 1a pîndă, un șarpe-nveninat.

La drept vorbind, silința ce-ți dai, cochetăria,
Nu vor găsi răsplata dorită, e-n zadar ;
Ce inimi sînt în stare să-ți guste ironia ? —
O, grozăvia-mbată pe cei puternici doar !

De ochii tăi cu-abisuri sinistru-amețitoare
Se tem toți dansatorii, prudenți și preacuminți,
Și nu-ți vād fără spasmi de greață și oroare
Surîsul mort al celor treizeci și doi de dinți.

Și totuși, cine-n brațe n-a strîns schelete, oare,
Hrănindu-se cu zvonul mormintelor, de jos ?
Ce mai înseamnă haine, parfumuri și odoare ?
Cel dezgustat, desigur, se-nchipuie frumos.

Dar spune-acestor tineri ce fac pe supărații,
Cuceritoare cîrnă cu dinții dezveliți :
„Voi, mărunței, în pudre muiați și plini de grații,
Cu tot dichisul vostru, a moarte mirosiți !

Voi, Antinouși veștezi, crai spîni, cu fața pală,
Voi, hoituri lustruite, cărunți seducători,
A dansului macabru mișcare-universală
Spre locuri neștiute vă spulberă, ușori !

Din malurile Senei la Gangele ce arde,
Sar veșnic muritorii, în turme, și se zbat,
Trompeta îngerească n-o văd, prin ziduri sparte,
Căscată-asemeni puștii cu ochi întunecat.

Te-admiră veșnic Moartea, o, lume caraghioană,
În zvîrcolirea-ți timpă, sub orice soare-ai sta,
Și-ades, asemeni ție, în smirună se-mbăiază,
Mijindu-și ironia în nebunia ta.“

(Grigore Hagiu)

DE DRAGUL MINCIUNII

În fața mea cînd luneci, o, scumpă lenevoasă,
În cîntece de-arcușuri ce de tavan se frîng,
Plutind cu o mișcare domol armonioasă,
Plimbîndu-ți plictiseala din ochiul tău adînc ;

Cînd tot privesc, sub focul de gaz ce-i dă viață,
Și fruntea-ți pală, plină de-un vino-ncoa morbid,
Pe care facla serii aprinde-o dimineată,
Și ochii tăi ca ochii icoanei de pe zid,

Îmi spun : Cît de frumoasă ! Ce gingașă și dreaptă !
Cunună, amintirea îi stă, domnesc prîdvor,
Și inima, pătată ca piersica prea coaptă,
I-așteaptă, ca și trupul, un încercat amor.

În toamnă, ești tu rodul desăvîrșit de raze ?
Ești urna funerară cu plîns aromitor,
Parfumul ce ne fură spre depărtate oaze,
Mîngîietoarea pernă sau coșul plin de flori ?

Știu gene încărcate de lacrimi suverane,
Ce nu ascund secrete și tănuiri nu au ;
Sînt scrinuri fără pietre, pustii medalioane,
Mai goale-n adîncire ca voi, o, Ceruri, stau !

Dar ca să-ncînți un suflet setos de înșelare,
I-ajungi tu, lui ce fuge de adevăr lumesc,
Prostia ta nu-mi pasă, nici greaua-ți nepăsare !
Salut, decor sau mască ! Iubirea ți-o slăvesc.

(Ion Pillat)

(EU N-AM UITAT-O ÎNCĂ...)

Eu n-am uitat-o încă, în marginea cetății,
Căsuța noastră albă, sălaș singurătății,
Pomona ei de ipsos și Venera-nvechită,
Ferindu-și după ramuri făptura-i dezgolită ;
Nici soarele, spre seară, în mantie superbă,
Cum își sfărma pe sticlă a razelor lui jerbă,
Părînd — un ochi la pîndă în cerul curios —
Că ne contemplă prînzul tăcut și tacticos
Și răspîndind frumoase reflexe de făclii
Pe masa-ne frugală și peste draperii.

(Perpessicius)

(MAI ȚI-AMINTEȘTI, MĂICUȚĂ...)

Mai ți-amintești, măicuță, de buna mea dădacă,
Rivala ta, ce doarme sub pajiștea săracă ?
S-ar fi căzuț să-i ducem vreo două flori la groapă.
Cei răposați, sărmanii, de chin în veci nu scapă
Și cînd octombre-ncinge, plivînd crengi veștejite,
Cu vîntul lui de jale, mormintele cernite,
Cei vii le par, desigur, ingrați peste măsură
Cum dorm în așternuturi, la molcomă căldură,
În timp ce roși de visuri și negre meditații,
Fără de soț în paturi și fără conversații,
Schelete înghețate, muncite de toți viermii,
Ei simt cum se destramă omăturile iernii
Și veacul cum se scurge și nici o rudă bună
Nu vine să le pună pe cruci altă cunună.

Cînd șuieră buștenii în sobă și-nserează,
Dacă-aș vedea-o calmă, în jilț cum se așează
Sau dacă în decembrie pe-o noapte prea geroasă
Aș da de ea, pitită, în vre un colț prin casă,
Tăcută și venind din culcușul ei etern
Să apere, pe tînăr, cu-același ochi matern,
Ce i-aș putea răspunde acestei vieți smerite,
Văzînd că-i pică lacrimi din goalele-i orbite ?

(Perpessicius)

CETURI ȘI PLOI

Sfârșituri lungi de toamnă, de ierni, de primăvară,
Cu zloată și-amăgire ! Mult vă am dragi, că iară
Mi-nvăluți și minte, și inimă, și drumuri,
C-un giulgi de mucegaie, c-un vag mormînt de fumuri...

Pe cîmpuri unde vîntul se zbenguie ori zbiară,
Sau răgușesc în noapte moriști, de frig, afară,
Își va desface gîndu-mi, mai cald ca sub parfumuri
De primăvară,-aripa-i de corb : un corb de scrumuri.

Căci inima în doliu și ninsă lung de brume,
O ! palidă-anotimpuri, din toate mai auguste,
Nimic nu îndrăgește cu-atît nesaț să guste

Ca molcomele bezne ce-ați tot întins pe lume
— Decît, în doi, să-și doarmă, sub naltul fără lună,
Pe-un pat, în noapte, toată durerea sa nebună.

(Ion Caraion)

VIS. PARIZIAN

Lui Constantin Guys

I

Acea privesc ciudată,
Cum nimeni n-a putut vedea,
În dimineața asta, iată,
Vrăjește încă mintea mea.

Ce plin e somnul de miracol !
Dintr-un capriciu-original
Gonisem din acel spectacol
Iregularul vegetal,

Și-acum vedeam, plin de mândrie,
Cum în tabloul meu încap
O molcomă monotonie
De marmură, metal și ape.

Un Babilon de scări și-arcade
Se întindea la nesfârșit ;
Havuzuri improșcau cascade
Pe aur mat sau șlefuit ;

Și mari șuvoaie-apăsătoare,
Ca lungi perdele de cristal,
Se povîrneau, strălucitoare,
Pe niște ziduri de metal.

Nu arbori, albe colonade
Domoale lacuri îngrădeau,
Unde gigantice naiade,
Ca niște fete, se-oglindeau.

Pe lingă maluri viorii
Albastre pînze de-apă mare
Se așterneau în zări pustii
Către-ale lumilor hotare ;

Erau comori nebănuite
Și valuri magice ; erau
Nemăsurate-oglinzi orbite
De tot ce ele răsfrîngeau !

Gangi taciturni, cu nepăsare,
Pe coama cerului gigant,
Turnau din urna lor în zare
În văgăuni de diamant.

Zidar de visuri minunate,
Călăuzeam meșteșugit
Printr-un tunel de nestemate
Un ocean domesticit ;

Lucios și clar se-nfățișa
Orice, chiar cele-ntunecate ;
Lichidul slavă-și încrusta
În razele cristalizate.

Dar nici un soare și nici stele
De nicăieri nu se-arătau
Minunățiilor acele
Care din ele luminau !

Și peste-acest tărîm vrăjit
Plutea (cumplită noutate !
Vis de văzut, nu de-auzit !)
O pace de eternitate.

II

În păcătoasa-mi locuință
Din nou cu groază m-am trezit,
Cu blestemata suferință
În inimă ca un cuțit ;

Un ornic cu rostiri funebre
Suna amiaza, îndirjit,
Și ceru-mprăștiia tenebre
Peste pămîntul amorțit.

(Al. Philippide)

ZORII ZILEI .

Sunase deșteptarea pe la cazărmi, și-o boare
Din vîntul dimineții sufla în felinare.

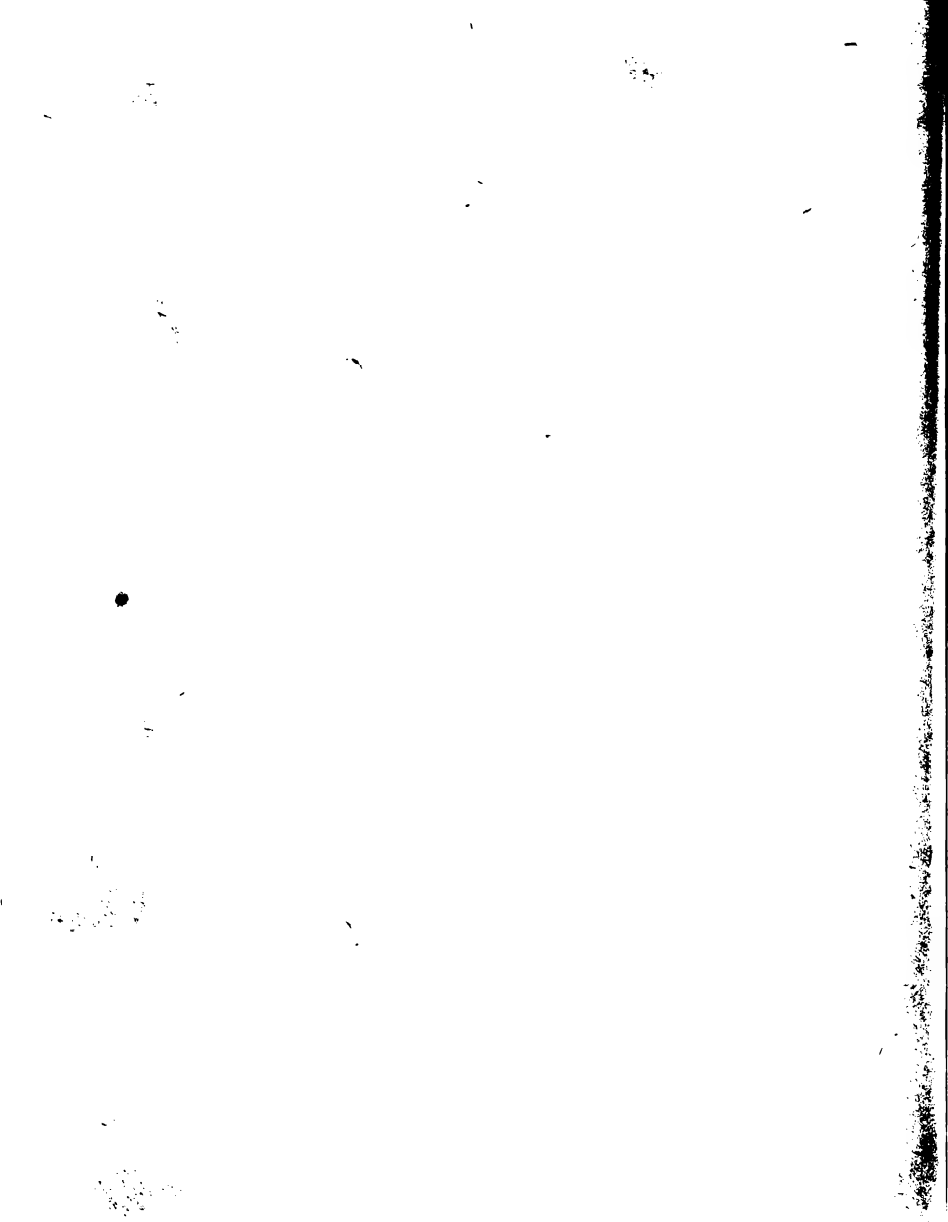
La vremea asta visuri cu jocul lor drăcesc
Pe-adolescenții oacheși în pat îi răsucesc ;
Și lampa, ochi cu rană, începe să se zbată,
Punînd pe luciul zilei o sîngerie pată,
Iar sufletu-n robie dat trupului și silei
Imită lupta lămpii cu strălucirea zilei.
Cum un obraz în lacrimi e șters de vînt, văzduhul
E-nfiorat de lucruri ce-și dau în umbră duhul,
Și-i frînt de scris bărbatul, femeia de iubit.

Prindeau ici, colo, hornuri să fumege grăbit.
Femeile de stradă cu-nvinețite pleoape,
Plecaseră în somnul lor timp să se îngroape,
Calicele, tirîndu-și uscații, recii sîni,
Suflau s-ațițe focul și își suflau în mîini.
Sosise ceasu-n care de frig și griji hursuze
Se-nrîncenă durerea femeilor lehuze ;
Ca un oftat ce-l curmă un val de sînge roș
Tăia departe picla un cîntec de cocoș ;

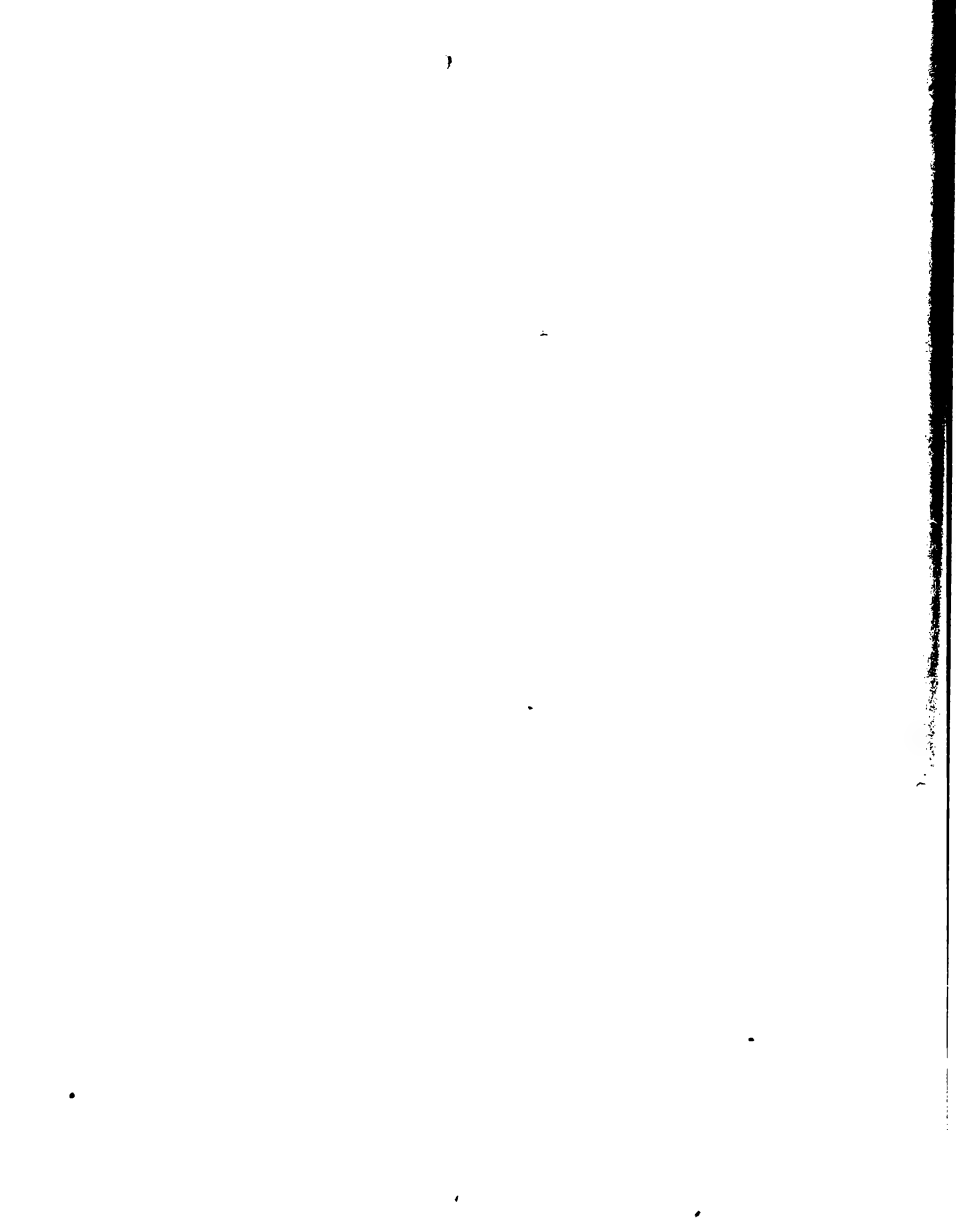
Mormane mari de ceață zăceau pe edificii,
Și muribunzii jalnici prin funduri de ospicii
Își horcăiau suflarea din urmă-necăcioasă.
Stricații, frânți de munca lor grea, veneau acasă.

Și-n timp ce aurora, de-a lungul Senei goale,
În rochie roză-verde, prin frig pășea agale,
Sărind din somn Parisul își aduna în grabă
Uneltele și, harnic bătrîn, pornea la treabă.

(Al. Philippide)

VINUL

SUFLETUL VINULUI

Cînta-n butelii vinul, duh pașnic, într-o seară :
„Om urgisit, eu ție cu dragoste-ți închin,
În temnița-mi de sticlă cu-acoperiș de oeară,
Un cîntec, de lumină și de frăție plin.

Știu truda, știu sudoarea, știu arzătorul soare-
De care e nevoie pe-un dogorit colnic
Ca eu să capăt viață și suflet și vigoare ;
De-aceea nu-s mișelnic cu tine, ci amic.

Cad în gitlejul unui biet om, de muncă frînt,
Și-o bucurie fără de margini mă petrece,
Și pieptu-i cald e-un molcom și minunat mormînt
Ce-mi place mult mai tare decît o hrubă rece.

Auzi tu cum răsună refrene de dumineci,
Cum ciripind Speranța în pieptul meu zvîcnește ?
Slăvindu-mă, te bucuri cu mine să cumineci,
Cu coatele pe masă proptiț prietenește.

Soției fermecate vreau ochii să-i aprind,
Pe fiul tău cel firav să-l fac voinicul vieții,
Să-i rumenesc obrajii, cu vlaga să-l deprind,
Cum își mlădie mușchii cu untdelemn atleții.

Semănătorul veșnic, știindu-mi frenezia,
Ca pe-o sămință scumpă în tine mă strecoară,
Din dragostele noastre să iasă Poezia
Și-naltă către Ceruri să crească, floare rară !“

(Al. Philippide)

VINUL PETICARILOR

În mahalaua veche, un labirint de glod,
Unde-ncolțesc grăunții răscoalei în norod,
Sub roșia lumină a unui felinar
Smucit de vînt, răsare, ades, un peticar

Mișcînd din cap, cu mersul șovăitor și-ncet,
Izbindu-se de ziduri mereu, ca un poet,
Și fără să-i mai pese de vreun vardist, în gînd
Își varsă focul, planuri mărețe depănînd.

Legi noi înscăunează, cu jurămînt, pe cei
Năpăstuiți i-alină, doboară pe mișei,
Și sub cereasca boltă cu naltu-i baldachin,
Îl ametește fala puterii, ca un vin.

Da, oamenii aceștia, sărmani printre sărmani,
Și deșelați de trudă, împovărați de ani,
Sub maldărul de zdrențe cu trupul frînt, diform,
Murdară vărsătură-a Parisului enorm,

Se-ntorc duhnind a doagă și a balerci din vii
Cu frații lor de arme albiți în bătălii, —
Le spinzură mustața ca un străvechi stindard.
Flori, arcuri triumfale și prapure ce ard,

Ca-ntr-o solemnă vrajă, răsar în fața lor.
Și prin virteju-acesta pestriț, amețitor,
De surle, tobe, soare și strigăte, aduc
Poporului izbînda, de dragoste năuc !

Tot astfel, aur cară spumegătorul vin
Prin vana Omenire, tezaur pururi plin ;
Gîtlejuri faima-i cîntă, vădînd-o lumii-ntregi,
Prin harul său domnește ca cei mai falnici regi.

Ca să aline ciuda acestor blestemați
Bătrîni și-n neputință, care se sting uitați,
Cel Veșnic le-a dat somnul, căindu-se amar ;
Și Omul le-a dat vinul, sfințitul fiu solar !

(Virgil Teodorescu)

VINUL ASASINULUI

Sint liber, mi-a murit nevasta !
Pot trage-n voie la masea.
Cînd mă-ntorceam fără-o pară,
Țipa de sta să-mi crape țeasta.

Un rege nu-i mai fericit ;
E soare, e frumos afară...
La fel era și-atunci, în vară,
De ea cînd m-am îndrăgostit !

Ca setea asta rea să-mi treacă,
Ar trebui să mi se dea
Vin mult, cam cît ar încăpea
În groapa ei ; — și nu-i de joacă !

I-am dat brînci într-un puț, ba chiar
I-am prăvălit apoi în spate
Pietroaiele din ghizduri, toate.
— Aș vrea s-o pot uita, măcar !

De dragu-atitor jurămintе,
De care nu ne-om dezlega,
Și pentru a ne împăca
Așa, ca-n vremea dinainte,

I-am spus să iasă pe-nserat
În drumul vechi, ferit de lună.
Și a venit ! — dacă-i nebună !
— Cam toți sîntem buni de legat !

Tot mîndră arăta la față,
Deși muncită de corvezi !
Prea o iubeam ! și de-asta, vezi,
I-am spus : Desparte-te de viață !

Nu-s înțeles, cît de puțin,
Din toți bețivii, stînd de snoave, —
Visat-a vreunu-n nopți bolnave
Să facă-un giulgiu chiar din vin ?

Golanii ăștia, tari din fire
Cum sînt mașinile de fier,
Niciicînd, în ierni sau blînde veri,
N-au înțeles ce-i o iubire,

Cu tot întunecatu-i sbanț
Și-alaiul ei drăcesc de spaimă,
Otrăvi și lacrimi ce îngaimă
Cu zvon de oase și de lanț !

— Acum sînt liber — eu, cu mine !
Voi fi deseară mort de beat ;
Nepăsător și ne-nfricat,
Atunci m-oi tolăni, în fine,

Ca un dulău, pe vreun maidan !
Și carul, cu-a lui roate grele,
Împovărat de toate cele,
Vagonul năpustit avan,

De-mi crapă capul greu de ură,
Sau de mă taie-n două, eu
Oi rîde ca de Dumnezeu,
De Drac sau Cuminecătură !

(Vladimir Colin)

VINUL SINGURATICULUI

Ocheadele femeii ce pururea te-mbie
Ca alba rază-a lunii alunecînd spre noi,
Cînd vrea să-și scalde-n lacul cu vălurele moi,
Trufașa frumusețe trindavă, din tărie ;

Sărutul Adelinei plăpînde, dezmățat ;
În palma năvălită la joc, un gologan ;
Tulburătorul cîntec de dor și de alean
Ca omenescul strigăt de chin îndepărtat ;

O, și adînc, n-au prețul balsamului aprins
În inima-nsetată-a poetului, prelins
Din rodnicul tău pîntec rotund, adeseori :

Tu, viață, tinerețe, nădejdi îi dai și-un pic
De tainică mîndrie — comoară de calic,
Care ne face-asemeni cu zeii-nvingători.

(Virgil Teodorescu)

BETIA AMANȚILOR

Frumos e azi văzduhul ! Sprinteni,
Fără căpăstru, fără pinteni,
Să ne-avîntăm călări pe vin
Spre-un cer feeric și divin !

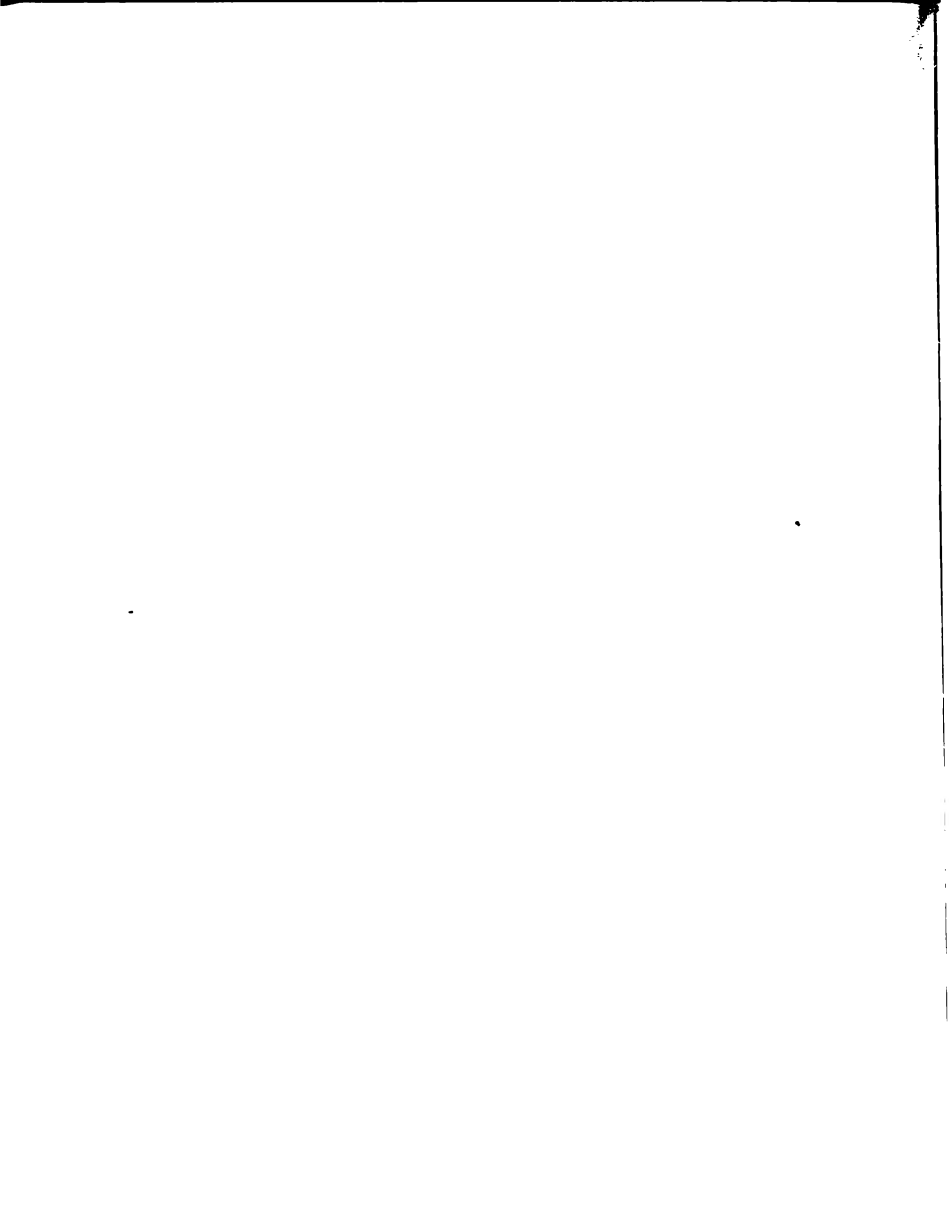
Ca unor îngeri arși de jarul
Lungoarei, iată, în cleștarul
Albastru-al dimineții vraja
Mirajului ne-aruncă mreața !

Domol alunecînd împinși
De mult isteața volburare,
De-un paralel delir cuprinși,

O, sora mea, fără-ncetare
Vom alerga, scăpați de rele,
Spre raiul visurilor mele.

(Al. Philippide)

FLORILE RĂULUI

PIERZANIA

În jurul meu într-una se-nvîrte Necuratul ;
Mă-mprejmuie ca boarea ce nu se poate prinde ;
Îl sorb și simt în pieptu-mi, ca jarul, cum aprinde,
Umplîndu-mă cu pofte de neînvins, păcatul.

Adesea, cunoscîndu-mi iubirea pentru artă,
Mi-apare-î chipul unei femei ispititoare,
Și, născocind fățarnic vreo pricină deșartă,
Îmi năvălește buza cu zămi otrăvitoare.

Departe de privirea lui Dumnezeu, mă duce
Astfel, răpus de trudă și gîfîind, pe unde
Uritul își desface cîmpiile profunde,

Și-mi zvîrle înaintea privirilor năuce
Veșmintele pătate, grea tăietura răni
Și scula sîngerînd a veșnicei pierzării !

(Mihai Beniuc)

O MARTIRA

Desenul unui pictor necunoscut

Printre sticlute, stampe-agățate pe pereți,
Covoare moi, perdele,
Îmbălsămate rochii și țesături de preț
Căzînd în falduri grele,

În aerul de seră, mocnit, ucigător,
Din calda încăpere,
Unde-n sicrie scumpe de sticlă, jerbe mor,
Pălite, prin unghere,

Un leș, lipsit de țeastă, revarsă pe sofa,
Ca un izvor, într-una,
Un sînge crud și roșu, iar pînza-l soarbe-n ea
Avidă ca țărîna.

Ca năluciri ce-n umbră răsar, în ochi pătrund
Și-adînc rămîn săpate,
Cu-ntunecata-i coamă de păr, morman rotund
Gătît cu nestemate,

Pe masă zace țeasta, sălbatic trandafir ;
Holbatul ochi trimite,
Ca tulburea lumină în asfințit, priviri
De gânduri pustiite,

Cu nepăsare trupul ne-nsuflețit din pat
Și-arată, dezgolite,
Minunile de taină, cu farmec blestemat
De fire hărăzite ;

Ciorapul roz, cu pulberi de aur, pe picior,
E-acum o amintire,
Și jartiera zvîrle, ochi tainic, lucitor,
Aprinsa ei sticlire.

Zăcînd în părăsire pe patul răvășit
Te cheamă și te-mbie
Și ochilor vădește un foc nepotolit,
Ascunsă bucurie,

Plăcerea vinovată, neistovitul jînd,
Ucigătoarea sete,
Care desfată îngerii răi, ușor plutind
Printre perdele,-n cete.

Zărindu-i, însă, șoldul și mijlocu-ncordat —
Reptilă ațîțată —
Și gingașul ei umăr, sub piele sfărîmat,
Pare-o plăpîndă fată.

Cu răscolite simțuri, să-și fi ieșit din minți
De lungă așteptare ?
Căzut-a pradă haitei flămînde de dorinți
Pierdute și fugare ?

Hainul, cărui, vie, tu nu i-ai răsplătit
A dragostei dogoare,
În carnea ta supusă, inertă, și-a-mplinit
Dorința arzătoare ?

O, cap de spaimă ! oare săltîndu-te în sus
De chica fără viață,
Sărutul cel din urmă, răspunde-mi, și l-a pus
Pe buzele de gheață ?

Departe de mulțime, de juzi iscoditori
Și de huliri scutită,
În tihnă dormi, făptură ciudată, somn ușor,
În cripta tănuită ;

Răzleț îți este soțul și-n somnul lui vegheat
De veșnica-ți ființă,
Ca tine, pîn-la moarte, și el, neștrămutat
Îți va păstra credință.

(Virgil Teodorescu)

FEMEI OSÎNDITE

Pe țărmul mării-ntinse, îngîndurat ciopor,
Privirile-și anină de zare și-al lor braț
Își caută pereche, picioarele se vor
Cu blîndă lîncezeală și dureros nesaț.

Trec, unele, spre crîngul cu zvon de ape vii,
Și-acolo, ascultîndu-și al inimii îndemn,
Silabisesc iubirea sfîoaselor pruncii
Și scrijelesc în coaja lăstarilor un semn.

Ca maicile, solemne trec altele, domol,
Spre stîncile, pe unde vedenii dau colind,
Și unde Sfintu-Antoni, zări, cu sînul gol
Și-mpurpurat, ispita, ca lava izbucnind.

Un cîrd, la licăritul rășinei, foc topit,
În amuțite scorburi, păgîne văgăuni,
Te-alătură, o, Bachus, zăltatului lor rit,
Tu, care-adormi păcate rămase din străbuni.

Iar altele, pe spate cu glugi, unesc ciudat,
Sub lungile veșminte ținînd girbaciul, strîns,
De noapte ocrotite în codru-ntunecat,
A desfătării spumă cu-al suferinței plîns.

O, voi, fecioare, monștri, martire, demoni, — voi
Care-nfrunțați natura, rîvnind spre infinit,
Asemeni cu satirii, cucernice apoi,
Cînd izbucnind în lacrimi, și cînd în chiuit,

Pătrund în iadul vostru, surori de nenoroc
Vă plîng și dragi îmi sînteți, deopotrivă-atunci,
Pentru osînda cruntă, nepotolitul foc
Și urnele iubirii din inimile-adînci.

(Virgil Teodorescu)

CELE DOUĂ SURORI

Orgia și cu Moartea sînt două bune fete,
Prea darnice-n săruturi, cu trup de vlagă plin,
Al căror pîtec veșnic virgin, drapat în zdrențe
N-a cunoscut vreodată al nașterilor chin.

Poetul crunt, dușmanul vieții familiare,
Favorit al gheenei, curtean cam scăpătat,
Găsește în morminte precum și-n lupanare
Un pat de remușcare în veci necercetat.

Și racla și alcovul, adînc blestemătoare,
Ne dau pe rînd, ca două amabile surori,
Plăceri îngrozitoare și gingașe orori.

Cînd mă îngropi, Orgie cu brațele murdare ?
O, Moarte, cînd veni-vei și tu să-ți altoiești
Pe mirții ei scîrbelnici chiparoșii funești ?

(Al. Philippide)

IZVORUL DE SÎNGE

Îmi pare cîteodată că sîngele din vine
Ca un izvor țîșnește, cu ritmice suspine.
I-aud prea bine valul și murmurul prelung,
Dar în zadar mă pipăi, la fană să ajung.

Ca printr-un cîmp el trece, în taină, prin cetate,
Pavajul prefăcîndu-l în insule ciudate,
Astîmpărînd pojarul oricărui însetat
Și colorînd în roșu natura,-n lung și-n lat.

Adeseori, cerut-am vreunui vin virtos
Măcar o zi să-mi stingă ori să-mi adoarmă chinul, —
Dar văzul și auzul parcă se-ascut, cu vinul !

Am căutaț uitarea-n iubire : ce folos !
Căci dragostea mi-e numai un pat cu spini, făcut
Să dea acestor fete cumplite de băut !

(Petre Solomon)

ALEGORIE

Frumoasa mea, cu pieptul de antică sculptură,
Își moaie zilnic părul, la chef, în băătură,
Iar gheara voluptății și viciul otrăvit
Alunecă pe pielea ei dură, de granit.
Ea-și bate joc de Moarte și de Desfriu, și-acești
Oribili monștri, care strâng omenirea-n clești
Și-n jocuri dezmățate o macină, respectă
În trupul ei splendoarea și linia perfectă.
Cu mersul de zeiță și lene de sultană,
Plăcerilor le-nchină credința musulmană
Și-n brațele-i deschise, îmbie să poftească
Spre sinii ei întreaga suflare omenească.
Ea știe,-această stearpă și falnică fecioară,
Ce pentru mersul lumii e-atît de necesară,
Că frumusețea cărnii e minunatul dar
Prin care smulgi iertarea oricărui fapt murdar.
De Iad și Purgatoriu n-a auzit, nu știe,
Și cînd va bate ceasul să intre-n veșnicie,
Ea va privi în față al Morții rînjat slut
Fără tristeți și ură, precum un nou-născut.

(Mircea Pavelescu)

BEATRICE

Prin locuri arse, fără verdeață, pradă zgurii,
Odată cînd în taină mă tot plîngeam naturii
Și-n vreme ce încoace și-ncolo rătăceam
Pe inimă pumnalul gîndirii ascuțeam,
Văzui namiaza mare deasupra-mi cum se-adună
Un nour des, funebru, care-asmuțea furtună,
Purtînd cu el o droaie de demoni vicioși,
Iscoditori ca niște pitici răutăcioși.
Spre mine cu răceală privirea-și ațintiră,
Și-așa cum trecătorii de un nebun se miră
Tot şușoteau într-una cu chiote-nfundate,
Mereu făcîndu-și semne din ochi și dîndu-și coate :

„Uitați-vă la dînsul, e chiar caricatura
Lui Hamlet ; îi imită și felul și figura,
Cu părul în răscoală și ochii în pustiu.
Să mori de ris nu alta cînd vezi pe-acest chefliu,
Comediant pe drumuri, zevzec și mină spartă,
Fiindcă-și joacă rolul cu oarecare artă,
Că-și ia părtași în cîntec la multele-i necazuri
Pe vulturi și pe greieri, pîraie, flori și iazuri
Și chiar și nouă, maiștrii acestor rechizite,
S-apucă lungi tirade zbierînd să ne recite.“

Aş fi putut — mîndria-mi mai 'naltă ca un munte
Îşi bate joc de demoni şi-nnourări mărunte —
Doar să-mi întorc privirea şi fruntea-mi suverană,
Dar am văzut deodată în şleahta grosolană
— De crima asta cerul cum nu s-a-ncrîncenat ? —
Pe zîna vieţii mele, chip neasemănat,
Care rîdea cu dinşii de neagra mea-ntristare
Şi-i dăruia cu cîte-o murdară dezmierdare.

(*Al. Philippide*) .

O CALĂTORIE ÎN CYTHERA

Înaripatu-mi suflet zbura netulburat
Și s-agăța zburdalnic de funii și catarguri ;
Corabia sub cerul senin plutea în larguri
Asemeni unui înger de soare îmbătat.

— Ce-i insula aceasta așa posomorită ?
— Cythera, țară veche cîntată-n poezii,
Eden banal pe placul holteilor tîrzii.
În fapt, cum vezi, e-o stîncă mîhnită și urîță.

— Tărîm de blinde taine, domol și visător !
A Venerii antice puternică fantomă
Pe țărmurile tale plutind ca o aromă
Fiori revarsă-n inimi de dragoste și dor.

Tărîm de flori și visuri, slăviț de-apoteoze,
Pe veci în lumea-ntreagă iubit și venerat,
În care-un molcom murmur plutește neîncetat
Ca fumul de tămîie pe-o pajiște de roze

Sau uguitul unui hulub înamorat,
— Cythera, tulburată de-un zgomot ca de ceartă,
Era doar o cîmpie pustie și deșartă...
Zăream departe, totuși, un vag obiect ciudat :

Dar nu era un templu de umbră și răcoare
În care preoteasa lui Venus, printre flori,
Se furișa cu trupul ars de fierbinți flori,
Cu rochia desfăcută de adieri ușoare ;

Ci, iată, lângă țărături ajunși, nepăsători
Dînd iureș printre păsări cu pînza navei noastre,
Văzurăm, ca un straniu copac în zări albastre,
Scheletul unei negre și mari spînzurători.

Sălbăticate păsări pe prada lor urcate
Rupeau cu-nversunare un puhav spînzurat
Ca un cuțit băgîndu-și murdarul plisc turbat
În cărnurile-acestei putreziciuni spurcate.

Largi găuri erau ochii ; din pîntecul scobit
Pe coapse mațe grele i-alunecau cleioase ;
Călăii lui, cu pliscul, plini de plăceri scîrboase,
Făcuseră dintr-însul un straniu hoit scopit.

Jos, niște patrupeze adulmecînd delicii
Priveau spre el cu ciudă și se-nvîrteau în loc ;
O fiară mai voinică se tot foia-n mijloc
La fel c-un gîde care-și strunește ucenicii.

Fiu al Cytherei sfinte, tăcut și torturat,
Tu sufereai aceste jigniri drept ispășire
A riturilor care ți-au stors întreaga fire
Și care-acum nici dreptul la groapă nu ți-au dat.

Biet spânzurat ridicol, eu îți cunosc durerea !
Văzîndu-ți trupul putred simții din nou, venin,
Cum urcă-n mine vechiul și nesfîrșitu-mi chin
Ca un sughiț de scîrbă greu și amar ca fierea.

În fața ta, sărmane ins, de-amintire plin,
Simții, cu mii de pliscuri și crîncene măsele,
Toți corbii răi și hulpavi și negrele cățele
Ce-odinioară carnea mi-o sfîșiau din plin.

— De vrajă era cerul și marea potolită ;
Dar pentru mine totul era venin și scrum
Știînd că în această alegorie-acum
Mi-i inima ca într-un lințoliu învelită.

În insula ta, Venus, atît doar am găsit :
Figura mea în ștreangul simbolic atîrnată.
— O, Doamne ! dă-mi curajul și vloga minunată
Să-mi pot privi și gîndul și trupul, nescîrbit !

(Al. Philippide)

AMORUL ȘI CRANIUL

Pe țeasta Lumii stă amorul
De nimeni tulburat,
Și pe-acest tron neștiutorul,
Cu risul lui sfruntat,

Suflînd voios bășici rotunde
Le-nalță către cer,
Ca să ajungă-n lumea unde
Ard stele ce nu pier.

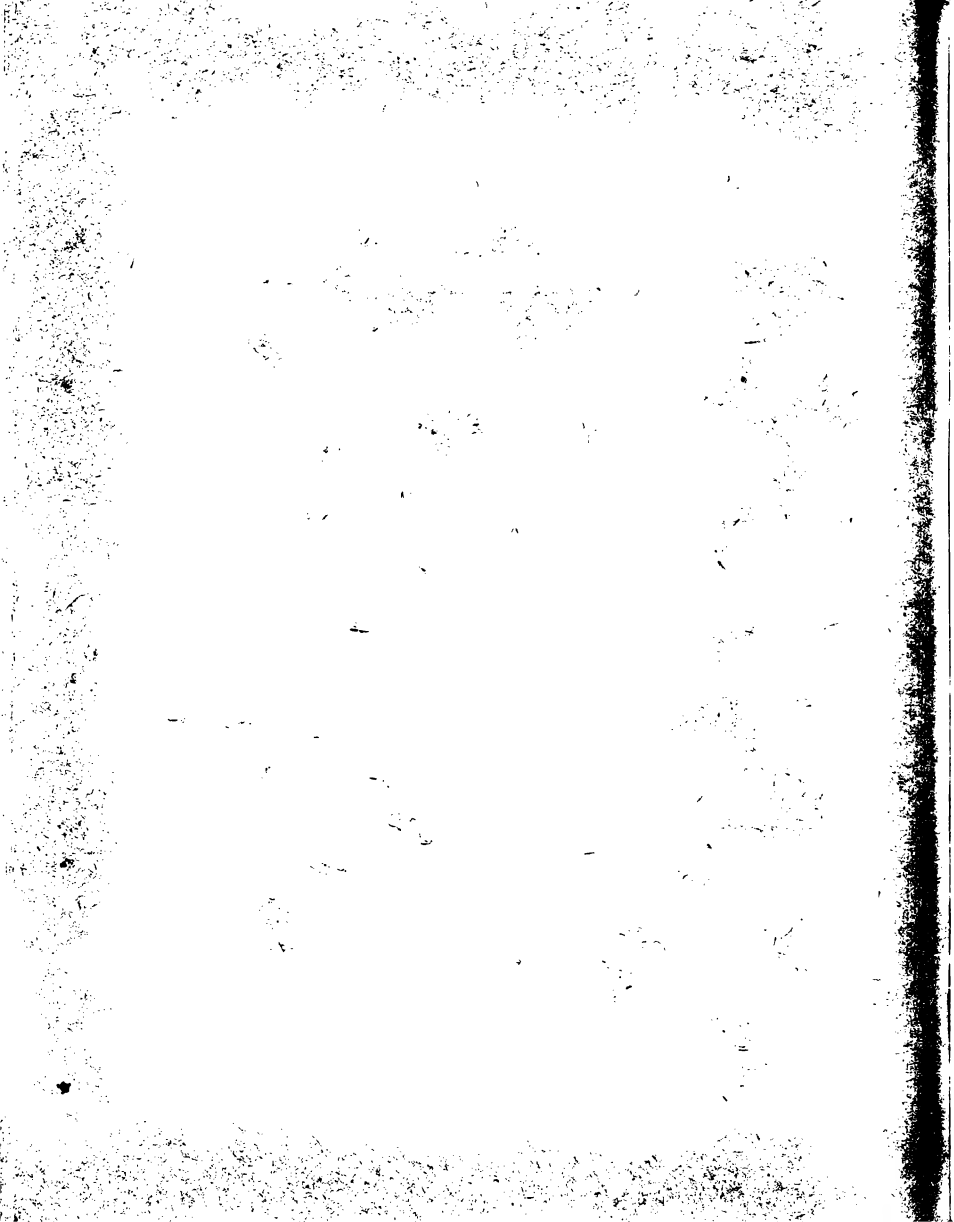
Plăpîndul glob de strălucire
Pornind în mare zbor,
Își sparge sufletul subțire
De vis nălucitor.

La orice glob, se-aude țeasta
În ruga ei gemînd :
— „Cruzimea-n jucăria asta
Va ține pînă cînd ?

Căci ceea ce cu gura-ți treieri
 Și-n aer tu distrugi,
Crunt ucigaș, sint ai mei creieri,
 Și sîngele ce-mi sugi !“

(Șerban Bascovici)

RĂZVRĂTIRE

LEPĂDAREA SFÎNTULUI PETRU

Ce face Domnul oare cu valul de-anateme
Ce suie către scumpii lui îngeri zi de zi ?
Ca zbirii ce de pofte și vin s-ar ghiftui,
Dormind aude-n susur grozavele blesteme.

Suspinele atitor martiri și schingiuiți
Îi par o simfonie mereu amețitoare,
Căci stropii lor de sînge vărsat în desfătare,
Nesățios e cerul să-i soarbă aburiți !

— Christ, adu-ți de grădina măslinelor aminte !
Cînd în genunchi acolo cucernic te rugai
De-acela care-n ceru-i rîdea cînd ascultai
Cum îți băteau călăii piroane-n palme sfinte.

Cînd tu vedeai că-ți scuipă făptura-n străluciri
Străjerii și rîndașii, mînjind a ta lumină,
Și cînd simțeai cum spinii se-nfig în fruntea-ți plină
De mintea-ntruchipată a-ntregii omeniri ;

Cînd din a ta spinare de greutate frîntă
În lături două brațe lungeai, cînd șiroind
Curgeau sudori de sînge pe chipul tău pălind,
Și stai ca ținta-n care toții ochii răi se-implintă,

Visai atunci la ziua cu zori strălucitori,
Cînd împlinind cuvîntul ce ți-a lăsat destinul,
Mergeai călăuzindu-ți supus și blînd asinul,
Pe drumuri presărate cu ramuri și cu flori,

Cînd îți fierbeau în suflet nădejdi și vitejie,
Și negustorii josnici cu biciul i-ai gonit,
Și cînd ai fost stăpînul ? Mustrarea n-a-ncolțit
În pieptu-ți mai-nainte ca lancea să-l sfișie ?

— Desigur, eu pleca-voi, de-acum satisfăcut,
Din lumea-n care fapta nu-i soră cu visarea ;
Putea-voi trage spada cînd spada mi-e pierzarea !
S-a lepădat și Petru de Christ... bine-a făcut !

(Șerban Bascovici)

ABEL ȘI CAIN

I

Neam al lui Abel, bea și mănincă,
Ți-e Domnul îngăduitor.

Neam al lui Cain, în groapă-adîncă
Tîrăște-te pe brînci și mori.

Neam al lui Abel, tu Serafimul
Cu jertfe mari l-ai amăgit.

Neam al lui Cain, aspru ți-e chinul,
Și-n veci nu-și va găsi sfîrșit.

Neam al lui Abel, numai spre bine
Îndeamnă-ți turma, cîmpu-arat ;

Neam al lui Cain, pîntecu-n tine
Să urle, cîine-nfometat.

Neam al lui Abel, caldă ți-e vatra
Căminului patriarhal ;

Neam al lui Cain, tremuri pe piatra
De peșteră, sărman șacal !

Neam al lui Abel, stirpea ți-o-ntinde,
Plodește și-auru-ți, bogat !

Neam al lui Cain, duh ce se-aprinde,
Tu fugi de pofte și păcat.

Neam al lui Abel, crești, huzurește,
Ca ploșnițele, nesfârșit !

Neam al lui Cain, tu rătăcește,
Cu-ai tăi, pe drumuri, hăituit.

II

Neam al lui Abel, hoitul tău, glia
O s-o îngrașe-n viitor !

Neam al lui Cain, tu datoria
Nu ți-o sfirșești așa ușor ;

Neam al lui Abel, ruşinea, vie,
Iată-ţi-o : fierul, de țeapă-nfrînt !

Neam al lui Cain, suie-n Tărie,
Pe Domnul zvîrle-l pe pămînt !

(Grigore Hagiu)

LITANII CĂTRE SATAN

O, tu, cel mai de seamă și mai frumos din îngeri,
Zeu neslăvit, cu-o soartă trădată de înfrîngerî,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Print exilat, ce veșnic ai fost năpăstuit,
Și care-nvins, de-a pururi te-nalți dezlănțuit,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu ce știi totul, rege în țări subpămîntene,
Lecuator al lumii-ngrozite de cangrene,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu care, și leprosul, și pe-un hulit proscris,
Iubindu-i le insufli un dor de paradis,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu ce cu Moartea, vechea-ți și marea țiitoare,
Născare-ai dat Speranței — nebuna-noîntătoare !

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu care-l faci să cate de sus pe osîndit
La eșafod, în juru-i norodul pedepsit,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu ce cunoști în care tărîmuri mult rîvnite
Gelos ascunde Domnul comori neprețuite,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu care-n arsenale adînci pătrunzi și vezi
Cum dorm înmormîntate metalele-n grămezi,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu ce cu larga-ți mîină ascunzi o ripă rece
Lunaticului care visînd pe streșini trece,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu care, magic, vechile oase le-nmălădii
Cînd e stîlcit chefliul pe străzi în nopți tîrzii,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu care, pe-omul șubred ce și-a pierdut cîrmaciul,
Îl faci să-mpace praful de pușcă cu trăgaciul,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu care-ți pui pecetea, tovarăș iscusit,
Pe fruntea unui Cresus mîrșav și ne'mblînzit,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Tu care-ascunzi în ochii și-n inimi de fecioare,
Îubirea-n despuiere, credința-n sîngerare,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Toiag de-exil și lampă lucind la născociri,
La spînzurați duhovnic ca și la uneltiri,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

Părinte nou al celor ce Domnul scos din fire
Îi lasă-n pămîntescul lor rai în părăsire,

Satan, să-ți fie milă de-a mea nefericire !

RUGĂ

Mărire, slavă ție, Satan, în înălțimi
De ceruri, unde rege ai fost, și-n adâncimi
De iad, în care-acuma învins, visezi în tihnă !
Ia-mi sufletul aproape de tine, spre odihnă,
Sub arborele științei, când fruntea-ți de erou
Sub crengile-i luci-va ca într-un templu nou !

(Șerban Bascovici)

MOARTEA

MOARTEA AMANȚILOR

Vom avea divanuri molcom parfumate
Și profunde paturi largi ca un mormînt
Iar pe etajere vor fi flori ciudate
Pentru noi crescute sub un cer mai sfînt.

Inimile noastre, facile minunate,
Pîn-la fund vor arde cu suprem avînt
Și-n oglinda minții noastre-ngemănate
Focul pîn-la capăt va trăi resfrînt.

Într-o sfîntă seară roză și albastră
Vom schimba un fulger din iubirea noastră,
Încărcat de-adio, ca un lung suspin ;

Și pe urmă-un Înger, crainic de departe,
Va aprinde iarăși, vesel și senin,
Ștersele resfrîngeri, flăcările moarte.

(Al. Philippide).

MOARTEA SĂRMANILOR

Doar moartea consolează și-ndeamnă a trăi ;
E idealul vieții și e nădejdea toată,
E elixirul care ne-animă și ne-mbată
Și care dă puterea să mai trăim o zi ;

Prin brumă și zăpadă, în zarea-ntunecată,
E unca lumină de raze argintii ;
E cîrciuma vestită în care vom găsi
Și somnul și ospățul și liniștea visată ;

E îngerul ce ține în mînă strîns închis
Eternul somn și darul extaticului vis
Și care dă culcușul de veci sărmanilor ;

E-a zeilor minie, e-un adăpost tăcut,
E avuția celor săraci, e țara lor,
E poarta-ntredeschisă spre-un cer necunoscut !

(Al. Westfried)

MOARTEA ARTIȘTILOR

Cît, oare, zurgălăii, să mi-i mai sun de zor
Și să-ți sărut obrazul posac, Schimonosire ?
Ca să țintesc în miezul din tănuita fire,
Săgețile din tolba-mi pieriră fără spor !

Vai, armături greoaie vom fringe, în sudori,
Vom roade-al nostru suflet în mută convorbire
Nainte să dăm ochii cu marea Plăzmuire,
Al cărei dor sălbatic ne umple de plînsori.

Sînt fauri cu pecete de-osîndă și-de doliu :
Zeîta niciodată lor nu li s-a ivit —
Își bat cu pumnii fruntea și pieptul chinuit,

Iar singura speranță li-e sumbrul Capitoliu !
Doar Moartea, ca un soare mai nou și mai fierbinte,
Le va deschide-n floare toți mugurii din minte.

(Letiția Papu)

SFÎRȘITUL ZILEI

Sub palidul amurg se zbate
Viața, fără de muștrări,
Cu strigăte nerușinate,
Și tot atunci, pe cînd din zări

Desfătătoare noaptea vine
Și-adoarme chiar pe flămînzit,
Ștergînd și zarvă și rușine,
Poetu-și spune : „În sfîrșit !

Tu, suflet, oase călătoare,
Odihna-mi cereți arzător ;
Pătruns de-a morții grea visare,

Pe spate m-aș culca ușor,
Cu-al vostru vâl să mă-nfășor,
Întunecimi răcoritoare !”

(Șerban Bascovici)

VISUL UNUI CURIOS

Lui F. N.

Cunoști tu ca și mine plăcuta chinuire
Și-i faci pe toți să spună uimiți : „Ce om sucit !“
— Muream. Simțeam în firea mea plină de iubire
Dorință, dar și groază, un chin deosebit ;

Și spaimă și speranță, dar fără răzvrătire.
Cu cât fatalul ornic mergea tot mai grăbit
Cu-atît simțeam în chinu-mi o aspră mulțumire
Și mă smulgeam din ceea ce-i vechi și-obișnuit.

Eram cum e copilul cînd, dornic de spectacol,
Cu ciudă vede-n pînza cortinei un obstacol...
Deodată adevărul cuprinse duhul meu :

Murisem fără veste și zorile cumplite
Mă-nvăluiau. — Cum, asta e tot ? Pe nesimțite
Cortina se-nălțase ; eu așteptam mereu.

(Al. Philippide)

CĂLĂTORIA

Lui Maxime du Camp

I

Copilul ce-și nutrește cu hărți și stampe-avîntul
Măsoară lumea după întinsele-i porniri.
O, la lumina lămpii ce mare e pămîntul !
Cît e de mic pămîntul văzut în amintiri !

Cîndva pornim cu mintea arzînd de idealuri,
Cu suflet plin de ciudă și crîncene chemări,
Și ducem, legănată domol în ritm de valuri,
Nemărginirea noastră pe mărginite mări :

Unii fugind să scape de patrii ticăloase ;
Alții priviți cu groază de-ai lor ; și alți cițiva,
Magi înecați în ochii unei femei frumoase,
Primejdioasa Kirke ce i-a robît cîndva.

De teamă să nu fie schimbați în dobitoace
Se-mbată cu lumină, văzduh și-aprinse zări ;
Vifornița ce-i bate și soarele ce-i coace
Șterg urmele lăsate pe-obraji de sărutări.

Drumeții neaoși însă sînt numai cei ce pleacă
Doar ca să plece ; inimi umplute cu pustiu,
Destinul lor haotic neconținut îi joacă
Și haide ! spun într-una, de ce, nici ei nu știu ;

Cei cu dorinți fugare ca hîrpii și care
Visează, cum visează asaltul un recrut,
Plăceri necunoscute, imense, schimbătoare,
Al căror nume mintea în veci nu l-a știut !

II

Sîntem, ce groaznic lucru ! asemeni cu-o sfirlează
Care se-nvîrte-ntr-una ; ba chiar, de multe ori,
Și-n somn curiozitatea ne chinuiește, trează,
Ca un sălbatic înger ce biciuiește sori.

Ciudată soartă-n care mereu se mută țelul
Și poate fi oriunde căci nicăirea nu-i ;
Și omul cu speranța mai tare ca oțelul
Tot caută odihnă umblînd mereu hai-hui.

Ni-i sufletul o navă spre Utopii pornită ;
„Deschide ochii !” strigă pe punte-o voce-adîncă ;
Sus pe catarg o voce răsună-nnebunită :
„Noroc... iubire... slavă !” Blestem ! e doar o stîncă !

O insulă pe care catargul o vestește
Ne pare-un Eldorado de soartă hărăzit ;
Închipuirea care orgia-și pregătește
În zori abia o stîncă pustie a găsit.

Îndrăgostit sărmanul de țări și țărmi himerici,
De ce să-l pui în lanțuri sau să-l arunci în mare
Pe-acest bețiv fantastic născocitor de-Americi
Al căror vis sporește abisurile-amare ?

Așa și vagabondul ce prin noroi pășește
Cu nasu-n vînt, visează splendori fără temei ;
Privirea lui vrăjită o Capuă găsește
Oriunde lumînarea lucește-ntr-un bordei.

III

Ciudați drumeți ! Ce multe și nobile istorii
Citim în ochii voștri adînci ca niște mări !
Deschideți-vă-acuma bogatele memorii
Cu stranii juvaeruri de aștri și de zări.

Vrem să purcedem fără vapori și fără vele !
Ni-s cugetele-ntinse ca niște mari năframe ;
Ca să-alungăm uritul, resfrîngeți larg pe ele
Picturile-amintirii cu vaste zări drept rame !

Ei ce-ați văzut pe unde-ați umblat ?

IV

„Văzut-am stele
Și valuri ; și nisipuri de-asemeni am găsit ;
Și-n ciuda multor piedici neprevăzut de grele,
Adesea ca și-aicea la fel ne-am plictisit.

A soarelui splendoare pe marea viorie
Și în amurguri larga orașelor splendoare
În inimile noastre sădeau dorința vie
Să ne-afundăm în cerul cu-ademeniri solare.

Cele mai mari priveliști și cele mai bogate
Orașe n-aveau vraja de vis pe care-o dau
Cetăți de nouri, de vânturi alungate ;
Și veșnic tot mai multe dorinți ne chinuiau !

— Dorința împlinită zbugnește tot mai tare.
Dorință, tu, vechi arbor cu voluptăți hrănit,
Cînd scoarța ta într-una se-ngroașă, către soare
Puternicele-ți ramuri se-ntind neconținut !

Mereu vei crește, arbor mai rodnic în mlădițe
Decît stejarul ? — Totuși, cu grijă noi am scos
Pentru albumul vostru flămînd cîteva schițe,
Frați ce gîndiți că tot ce-i departe e frumos !

Am salutat în cale divinități cu trompă
Și tronuri înstelate cu pietre de lumină ;
Palate mari a căror miraculoasă pompă
Pe bogătașii voștri i-ar duce la ruină ;

Veșminte care pentru priviri sînt o beție ;
Femei cu zugrăveală pe unghii și pe dinți
Și vrăjitori c-un șarpe la gît drept salbă vie.“

Pe urmă ? Mai departe ?

„Copilăroase minți !

Spre-a nu uita un lucru de mare-nsemnătate,
Văzut-am pretutindeni, fără-a fi căutat,
La fiecare treaptă a scării blestемate
Eterna plictiseală a vechiului păcat ;

Femeia, sclavă proastă și plină de trufie,
Slăvindu-și fără scîrbă un farmec mașinal ;
Bărbatul, dеспot hulpav și spornic la curvie,
El însuși sclav al sclavei, mocirlă în canal ;

Călăul care rîde, martirul care plînge ;
Otrăvile puterii ce-ațiță pe tiran ;
Petrecerea sporită cu-adulmecări de sînge ;
Mulțimea-ndrăgostită de biciul suveran ;

O seamă de religii la fel cu-a noastră, toate
Năvală dînd în ceruri ; Sfînțenia găsind
În cuie și-n păr aspru o nouă voluptate
Așa cum delații pe-un pat de puf se-ntind ;

Flecara Omenire de-a pururi îmbătăta
De geniul ei, la ceruri strigînd spre Dumnezeu
Cu mintea rătăcită acum ca și-altădată :
«Stăpîne, seamăn mie, fii blestemat mereu !»

Și-apoi cîțiva, statornici amanți ai Nebuniei,
Fugind din marea turmă împinsă de Destin
Și-n opiul vast găsindu-și odihna veșniciei !
— Acesta este-al lumii statornic buletin.“

VII

Amară-nțelepciune scoți din călătorie !
Banală, monotonă și mică, lumea, ieri,
Azi, mini, mereu, ne-arată oglinda noastră vie :
O tristă oază într-un deșert de neplăceri !

Să pleci ? Să stai ? Stai dacă poți ; pleacă dacă cere
Nevoia. Unul fuge și altul stă pitit,
Să-nșele pe vrăjmașul cel care-n veci nu piere,
Timpul ! Sînt însă alții ce merg neconținut,

Ca Ahasvèr pribeagul și-apostolii, și care,
Fugind de retiarul cu ticăloasa-i plasă,
Aleargă toată viața în trenuri și-n vapoare ;
Iar alții îl omoară fără-a porni de-acasă.

Cînd în sfîrșit va pune picioru-n ceafa noastră,
Putea-vom iar să prindem nădejde și avînt.
Și cum plecam odată spre India măiastră
Cu ochii țintă-n larguri și pletele în vînt,

Porni-vom pe întinsa Întunecimii mare,
Voioși ca niște tineri drumeți neîncercați.
Nu auziți voi glasuri zglobii și funerare
Ce spun : „Veniți voi care de mult vreți să mâncați

Din parfumatul Lotus ! Aici culegeți, iată,
Fantasticele poame pe care le-ați dorit ;
Veniți să vă îmbete cu liniștea-i ciudată
Această după-amiază ce-i fără de sfârșit !“

Am și ghicit că-s stăfii din felul întrebării ;
Pilazii noștri-n zare tind brațele spre noi.
„Găsește-ți iar Electra !“ ne spune-aceea cării
Îi sărutam pe vremuri genunchii amîndoi.

VIII

O, Moarte, căpitane bătrîn, e vremea, du-ne
Din țara asta unde ne plictisim, străini !
Și apele și cerul acum sînt de cărbune
Dar inimile noastre sînt pline de lumini.

Otrava ta ne-o toarnă drept bălsam și ne lasă
Să ne-afundăm în hăul cel fără de ecou !
Și dacă va fi raiul sau iadul, nu ne pasă !
Un singur gînd ne arde : să dăm de ceva *nou*.

(Al. Philippide)

PIESE OSÎNDITE

PODOABELE

Iubita era goală, și după-a mea dorință
Asupra ei păstrase sonorele podoabe,
Purtându-le cu-n aer semeț, de biruință,
Ce-l au, în zile bune, a' maurilor roabe.

Risipa de metaluri și pietre, ce se-mbină
Și-n scînteieri de raze tresar în joc și cîntă,
Îngemănarea-aceasta de sunet și lumină
Privirea mi-o vrăjește și inima mi-o-ncîntă.

Culcată între perne, ea se lăsa-ndrăgită
Și surîdea, plăcîndu-i cum se-nălța s-o scalde
Iubirea mea tăcută, ca marea liniștită
Cînd vrea să prindă țărnul în brațele ei calde.

Mă urmărea cu ochii tigroaicei îmblinzite,
Și încercînd alele atrăgătoare poze,
Dădea candoare pură lascivelor ispite
Și-un farmec nou acestor trupești metamorfoze.

Și umerii, și brațul, și pulpele rotunde,
Mi se-mbiau privirii cu luciul lor de piele ;
În mlădierea lină a lebedei pe unde,
Și pîntecul, și sinii — ciorchinii viei mele —

M-ademeneau mai dulce ca îngerii pierzării,
Smulgîndu-mi bietul suflet din liniștea adîncă,
Unde-l lăsasem singur, pe-o culme a uitării,
Să doarmă în cristalul palatului din stîncă.

Mi se părea că-n voie, un meșter desenase
Pe trunchiul Antiopei un bust ca de băiat,
Și mijlocul, pe șolduri, ușor i-l subțiasse...
Ce splendiđ era fardul pe chipul ei bronzat !

— Apoi cu-ncetul lampa se stinse, și-n odaie
Zăream numai căminul cum flacăra-și răsfrînge,
Iar focul, trimițîndu-și suspinul în văpaie,
Tot trupul ei de ambră i-l îmbăia în sînge.

(Al. Hodoș)

UITAREA

Vin' lingă mine, suflet veninos,
Molatec monștri, fiară adorată !
Vreau să-mi înfășur mîna-nfiorată
În coama părului tău greu și gros ;

În rochia ta cu falduri parfumate
Vreau capu-ndurerat să mi-l scufund
Și ca pe-un stîns buchet să sorb profund
Mireasma dulce-a dragostei uitate.

Nu să trăiesc, să dorm aș vrea mereu !
În somn îți voi așterne fără teamă
Pe trupul tău cu străluciri de-aramă
Un nesfîrșit sărut prelung și greu.

În patul tău, abis de desfătare,
Se stinge orice gînd chinuitor
Și gura ta e-un nêsecat izvor
De sărutări și aprigă uitare.

Robit acestui crud și drag destin,
Voi asculta poruncile-i perfide
Și, mucenic blajin care-și deschide
El însuși' rănilor, de rîvnă plin,

Voi suge-otrava binecuvîntată,
Adormitoare-a vechilor torturi,
Din vîrfu-acestor sîni rotunzi și duri
În care n-a fost suflet niciodată.

(Al. Philippide)

CELEI PREA-VESELE

Un peisaj încântător
E-ncântătoarea ta făptură ;
Îți joacă zîmbetul pe gură
Ca boarea unui vînt ușor.

Drumețul trist ce-ți iese-n cale
Își simte sufletul vrăjit,
În clipa cînd i-a răsărit
Splendoarea sănătății tale.

În armonia de culori
Ce trupul tău îl înveșmîntă,
Poetii-închipuirii cîntă
Un grațios balet de flori.

Veșmîntul tău multicolor
Cu inima ți-l potrivești ;
Nebună, tu mă-nnebunești,
Și te urăsc, cum te ador !

Tînjeam în vesela grădină,
Cînd soarele, bătîndu-și joc,
M-a sfișiat cu lănci de foc
Din arzătoarea lui lumină.

M-au umilit ca pe-un martir,
Grădina, primăvara, Firea,
Și pentru-a-mi răzbuna jignirea,
Am pedepsit un trandafir !

Ascuns în umbrele tăcerii,
Aș vrea să mă strecor la fel,
În preajma ta, ca un mișel,
La ceasul tainic al plăcerii,

Să-ți pedepsească frumosul trup,
Să-ți sînger carnea-nspăimîntată,
Nevinovatul sîn de fată,
Și-o rană-n coapsa ta să rup,

Apoi, cu dulce voluptate,
Înfrigurat aș căuta,
În astă nouă gură-a ta,
Să torn veninul meu — de frate.

(Al. Hodoș)

LESBOS

Cuib de latine jocuri și voluptăți eline,
O, Lesbos, cu sărutul fierbinte,-mbietor,
Cu-mbrățișări domoale sau vii, de soare pline,
Ce-mpodobesc și zile și nopți cu harul lor ;
Cuib de latine jocuri și voluptăți eline ;

Săruturile-ți, Lesbos, sînt aprige cascade,
Vuind, neînfrîinate, spre hăuri fără fund,
Și gilgiie și țipă sub nevăzute-arcade
Cu glas de vijelie, necunoscut, profund.
Săruturile-ți, Lesbos, sînt aprige cascade !

Lesbos, tărîm în care Phryneele se cheamă ;
Și, suspinînd, nasc alte suspine pe pămînt ;
Sus, stelele, cu Paphos te prețuiesc de-o seamă,
Iar Venus pizmuiește pe Sapho și-al ei cînt ;
Lesbos, tărîm în care Phryneele se cheamă ;

Lesbos, tărîm de calde sfîrşeli şi voluptate,
Pe unde, cu-ochii vineţi, fecioarele-şi privesc
Molaticele trupuri nubile, minunate,
A' căror roade-n pîrgă le-alintă şi-ndrăgesc ;
Lesbos, tărîm de calde sfîrşeli şi voluptate.

Şi dacă bietul Platon e supărat, ce-ţi pasă ?
Iertarea ta e-n însuşi belşugul de-alintări.
Regină peste-aceste limanuri de mătasă,
Cu mîngîieri subtile şi-ascunse încîntări ;
Şi dacă bietul Platon e supărat, ce-ţi pasă ?

Iertarea ta e-n chinul ce necurmat pîndeşte.
Pe cei ce se avîntă, viteji şi îndrăzneţi,
Spre-un chip frumos ce-n zare, duios, i-ademeneste,
Ca dintr-o altă lume, cu alte dimineţi.
Iertarea ta e-n chinul ce necurmat pîndeşte

Ce zei din ceruri, Lesbos, severi, îţi pot da ţie
Osîndă ? Frunţii tale, ce-n munci s-a ofilit ?
Cînd pe cîntarul de-aur ai pune-n terezie
Şuvoaiele de lacrimi ce-n mări le-ai risipit ?
Ce zei din ceruri, Lesbos, ţi-ar da osîndă ţie ?

Ce-nseamnă nedreptate şi drept, în lumea noastră,
Fecioare-a căror faimă cîinsteşte-al vremii vad ?
Ca orice crez, e sfîntă aici credinţa voastră,
Iar dragostea nu ştie de ceruri şi de iad !
Ce-nseamnă nedreptate şi drept, în lumea noastră ?

Ci eu am fost de Lesbos ales, și am putere
Fecioarele-i nubile să cînt, cum se iubesc ;
Și încă din pruncie știu negrele mistere
În care ris și lacrimi țîșnind se împletesc.
Ci eu am fost de Lesbos ales, și am putere.

De-atunci eu stau de veghe pe vîrful Leucatei,
O sentinelă trează ce cată împrejur
Să deslușească-n zare catargele fregatei
Ce, poate, se arată sub cerul de azur ;
De-atunci eu stau de veghe pe vîrful Leucatei.

Să aflu dacă marea-i prielnică și bună
Și-n apele-i aduce, pe valul înspumat,
Prin geamătul de piatră al stîncilor ce sună,
Pe mindra Sapho, moartă, ce-n zări s-a avîntat.
Să aflu dacă marea-i prielnică și bună

Cu bărbătoasa Sapho, poetă și iubită,
Și-atîta de frumoasă precum nici Venus nu-i, —
Ai cărei ochi albaștri se-ntunecă-o clipită,
Cînd lingă ochii negri și-ncercănați îi pui,
Cu bărbătoasa Sapho, poetă și iubită.

Mai mîndră decît Venus, cînd trece peste lume
Ca să-și reverse darnic seninele culori,
Pe marea încîntată de fiica ei din spume,
Ce-și zburdă tinerețea bălaie printre nori ;
Mai mîndră decît Venus, cînd trece peste lume !

Cu trista Sapho, moartă în ziua blestemată,
Cînd, lepădîndu-și crezul și ritul născocit,
Își dăruise trupul frumos, necugetată,
Acelui ce păcatul, rizînd, i-a răsplătit,
Cu trista Sapho, moartă în ziua blestemată.

Din ziua-aceea, Lesbos, nemîngîiată, plînge ;
Deși o lume-ntreagă o cîntă-n melodii,
Iar noaptea se îmbată cu țipătul ce-l frînge
Spre ceruri, țărnul mării și dunele-i pustii.
Din ziua-aceea, Lesbos, nemîngîiată, plînge !

(Lazăr Iliescu)

FEMEI BLESTEMATE

Delfina și Ipolita

Sub palida lumină a lămpilor sfirșite
Și printre perne-n care parfumul s-a-îmbibat,
Culcată, Ipolita visa nesăbuite
Iubiri, smulgînd perdeaua din sufletu-i curat.

Ea căuta, cu ochii pătrunși de tulburare,
Al nevinovăției blînd orizont, pierdut,
Ca un drumeț ce-ntoarce privirile în zare,
Să vadă iar seninul pe unde a trecut.

Și leneșele lacrimi, pe genele-i răsfrinte,
Mirarea, voluptatea, sfîrșeala ce-o-nveleau,
Și brațele învinse, ca două arme frînte,
Plăpînda-i frumusețe mai mult i-o-mpodobeau.

Delfina, bucuroasă, la poalele-i întinsă,
Sorbea făptura-i toată, adînc, cu ochii săi,
Ca fiara ce veghează la prada ei învinsă,
Pe care a crestat-o cu dinții, mai întii.

Vinjoasă frumusețe, îngenunchind umilă
În fața frumuseții firave, își sorbea
Trufașă, biruința,-ntinzînd înspre copilă
Întregu-i trup ce parcă răsplată își cerea.

În ochii jertfei sale cerca să deslușească
Tăcutul imn de slavă plăcerii închinat
Și-acea recunoștință, adîncă și cerească,
Ce iese de sub pleoape ca un prelung oftat.

— „O, spune, Ipolito ! Ai înțeles tu bine ?
De ce nu trebuiește, o, spune, oare știi —
S-aduci ca jertfă floarea dintii ce crește-n tine
Amarnicelor vînturi ce mi te-ar veșteji ?

Săruturile mele sînt fluturi mici, de seară,
Ce-și oglindesc în lacuri senine zborul lor ;
Iubitul, el, sărutul și-nfige ca o gheară
De plug, săpîndu-și urma adînc, răscolitor,

Așa cum trec prin țărână copite nemiloase
De boi și cai, trăgîndu-și prin brazde drumul greu...
O, Ipolito,-ntoarce-ți privirile duioase,
Tu, inimă, tu, suflet, tu, trup din trupul meu,

Întoarce-ți înspre mine privirile-nstelate !
Balsam divin, cu-n zîmbet de m-ai împărtăși,
Ți-aș dezveli ascunse plăceri, întunecate,
Și într-un vis ce n-are sfîrșit te-aș adormi.“

Lin, Ipolita fruntea senină și-o ridică :
„Nu-mi pare rău, Delfino, și nu te osîndesc,
Dar parcă o vâpaie mă arde, și mi-e frică,
Așa, ca după-un groaznic și trist ospăț drăcesc.

Simt spaime peste mine cum năvălesc, amare,
Și cîrduri de fantasme, ca negre remușcări,
Ce vor să mă gonească pe drumuri călătore
Închise pretutîndeni de-nsîngerate zări.

Făcut-am noi vreo faptă cumva nelegiuită ?
De ce înfiorarea îmi stăruie în gînd ?
Cînd tu îmi spui : «O, înger !», mi-e inima-ngrozită,
Și totuși îmi simt gura spre gura ta zburînd.

De ce înfrigurarea privirile-ți aprinde ?
Tu, sora mea aleasă, mereu te voi iubi,
Chiar dacă tu în cale o cursă mi-ai întinde,
Și chiar dacă-nceputul pierzaniei mi-ai fi !“

Ci, scuturîndu-și coama ce fruntea îi apasă,
Izbînd în trepiedul de fier de lîngă ea,
Cu ochi hain, Delfina răspunde mînioasă :
„Vorbești de iad atuncea cînd ai iubirea mea ?

Blestem pe visătorul stupid, fără de lege,
Și care, fără noimă, de nimeni îndemnat,
Onestitatea vrut-a de dragoste s-o lege ! —
Enigmă cruntă, stearpă, ce nu-i de rezolvat !

Cel care vrea dogoarea cu umbra s-o împace,
Și bezna cu lumina, într-un acord bizar,
Nu-și va-ncălzi făptura beteagă, orice-ar face,
La-al soarelui iubirii însîngerat fanar.

Te du, de vrei, în lume și-ți caută un mire
Năîng, să-ți muște sînii frumoși, neprihăniți ;
Cu remușcări în suflet, sătulă de iubire,
Te vei întoarce stoarsă, cu sînii pîngăriți...

Nu poți sluji pe lume la doi stăpîni deodată !
Copila, pradă însă durerii, se zbătea
Strigînd : — „Îmi simt făptura zvîcnind înfiorată,
Și, neagră, o genune brăzdînd inima mea !

Nimic nu stinge focul din monstrul care plînge
Și care-adînc ca vidul, e un vulcan aprins ;
Nici setea Eumenidei, ce-l arde pîn-la sînge
Cu torța ce o poartă în brațul ei întins.

Perdelele lăsate, de lume să ne-ascundă !
Ne-om odihni pe urmă, cu trupul stins și frînt !
Vreau să mă pierd în sînul și gura ta profundă,
Și să găsesc răcoare și pace de mormînt !“

Duceți-vă-n adîncuri, voi, jertfe-nsîngerate,
Prin funduri de prăpăstii, spre veșnicul infern,
Pe unde, biciuite de vînturi necurate,
Păcatele, zvîrlite de iureșul etern,

Urlînd ca o furtună, dospesc, şi fierb, şi cîntă ;
Zadarnic, negre umbre, mereu vă străduiţi
Să stingeţi vîlvătaia ce firea v-o frămîntă :
Căci însăşi în plăcere pedeapsa v-o găsiţi.

În peşterile voastre nu intră nici o rază,
Dar, printre ziduri frînte, miasmele pătrund,
Apoi, ca felinare, se-aprind şi luminează
Şi-n trupurile voastre parfumul greu şi-ascund.

Plăcerea aspră, cruntă şi stearpă vă-ndirjeşte,
V-a strîns pe oase pielea şi setea v-a-nteţit,
Iar vîntul desfrînării, nebun, vă biciueşte
Ca pe o cîrpă veche din steagul zdrenţuit.

Departe de viaţă, pierdute, rătăcite,
Ca lupii, prin deşerturi, pribege, alergaţi
Şi vă-mpliniţi destinul, voi, suflete-osîndite,
Fugind de infinitul ce-n inimi îl purtaţi !

(Lazăr Iliescu)

METAMORFOZELE VAMPIRULUI

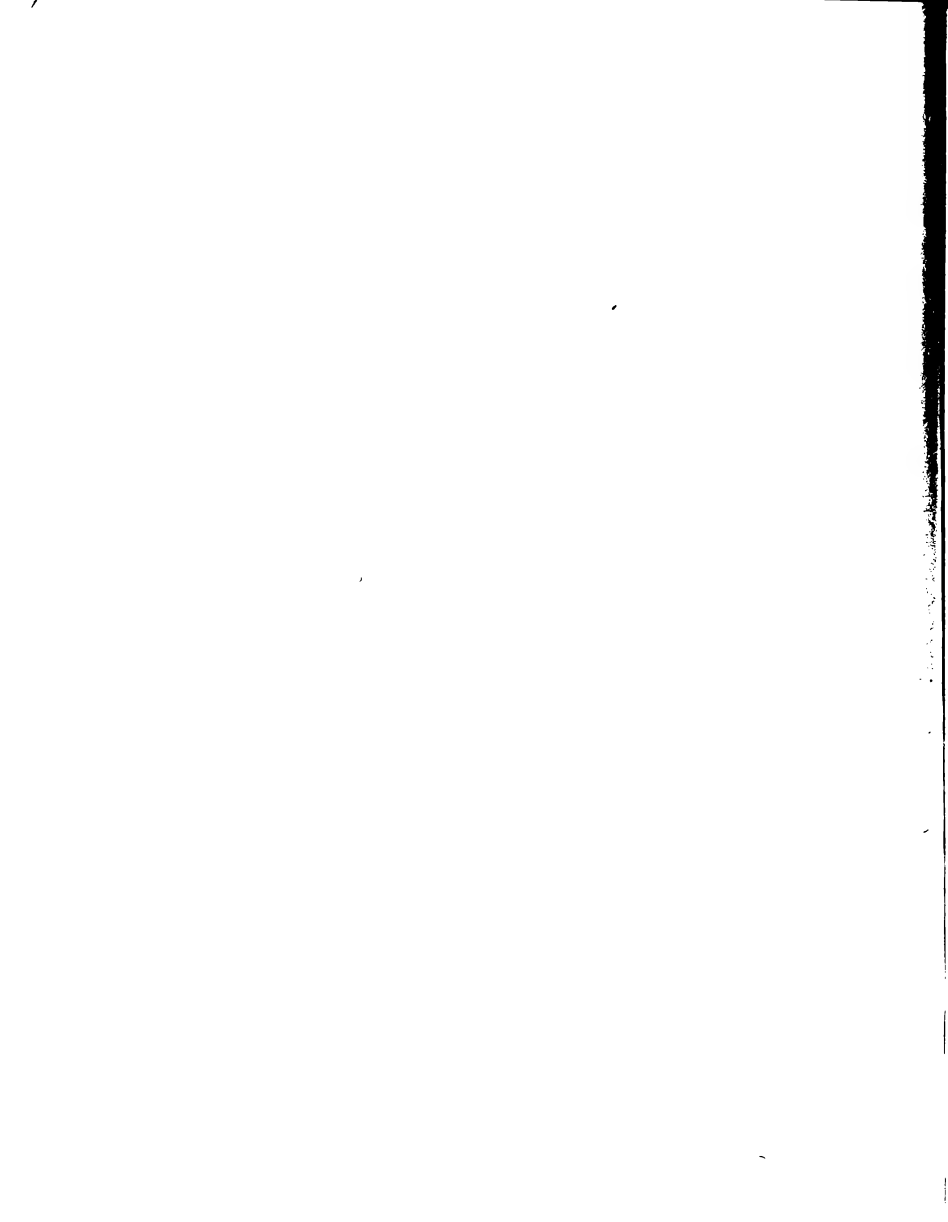
Femeia lîngă mine se zvîrcolea sălbatec
Asemeni unui șarpe zvîrlit pe un jăratec
Și frămîntîndu-și sîinii molatec și barbar
Cu gura ei de fragă rosti dulceag și rar :
— „Am buze moi și-n ele am tainica știință
De-a pierde-n orice clipă, pe-un pat, o conștiință.
Adorm orice durere pe sîinii mei zglobii.
Bătrînii vin la mine cu zîmbet de copii.
Și pentru-acela care mă vede-o dată goală
Sînt cer, sînt soare, lună și liniște astrală !
În voluptăți atîta de pricepută sînt
Cînd pe-un bărbat în brațe îl strîng și îl frămînt
Sau cînd îmi dărui sîinii să-i muște și să-i sugă,
Timidă sau lascivă, puternică sau slugă,
Că-n patul care geme de-ncolăciri feline
Toți îngerii nevolnici s-ar pierde pentru mine !“

Cînd din ciolane vlaga și măduva mi-a stors
Iar eu cu lenevie spre dînsa m-am întors
Să-i dau o sărutare de dragoste, zării
Dear un burduf cu pîntec umflat de murdării !

O clipă-am închis ochii cuprins de-o spaimă mare,
Și cînd i-am deschis iarăși spre zărilor solare,
În locul unde monstrul, cu-o clipă mai-nainte,
Stătea-mbibău de sînge, puternic și scîrbos,
Văzui acum un maldăr de mucedde-oseminte
Scoțînd din ele-un sunet scrișnit și fioros,
Un scîrțîit de tablă strident, ca de morișcă
Pe care vîntul, iarna, în nopți pustii o mișcă.

(Al. Philippide)

POEME ADĂUGATE

UNEI MALABAREZE

Ai glezna, ca și mîna, subțire, șolduri pline
Ce chiar pe cea mai mîndră din albe-ar prinde-o bine ;
De trupul tău artiștii se-ndrăgostesc nebuni ;
Mai negri decît pielea ți-s ochii, mari și buni,
În țara ta albastră și caldă ești deprinsă
Să ții mereu luleaua stăpînului aprinsă,
În sticle apă rece și-arome dulci să torni,
De lingă pat țințarii zburdalnici să-i întorni
Și cînd în zori platanii foșnesc în vîntul moale
De la bazar să cumperi banane și curmale.
Desculță toată ziua în voie pleci și vii.
Și-ngîni domol vreun cîntec ce numai tu îl știi.
Iar cînd coboară seara cu haina purpurină
Îți culci alene trupul mlădiu pe-o rogojină
Și visurile tale de colibri sînt pline
Și veșnic înflorite și gingașe ca tine.
De ce te-ndeamnă gîndul, copilă fericită,
Să vii în Franța noastră de suferinți muncită

Și dîndu-ți viața-n grija matrozilor voinici
Pe veci să-ți lași iubiții tăi tamarini de-aici ?
Abia-mbrăcată-n văluri de muselină-ușoare,
Pierind de frig acolo în ploaie și ninsoare,
Ce mult ai plînge traiul tău liber și senin
Cînd, prinsă în strînsoarea corsetului meschin,
Prin glodurile noastre ar trebui vreodată
Să vinzi pe-o pîine vraja ta simplă și ciudată,
Privind cum se destramă pe-nneguratul cer
Fantoma tristă-a unui absent cocotier !

(Al. Philippide)

IMN

Frumoasei, scumpei care-mparte
În inima-mi lumină vie,
Icoană, înger fără moarte,
Salutul meu în veşnicie !

În viaţa mea e risipită
Ca sarea-n aerul uşor,
Şi-n duhul meu, mereu rîvnită,
Revarsă-al nemuririi dor.

Balsam ce umple cu parfumul
Văzduhul unui scump ungher,
Cădelniţă nălţîndu-şi fumul
Furiş, în noapte, către cer.

Iubire neclintită, haină
Să-ţi aflu-n vorbe aş putea ?
Tu, fir de mosc zăcînd, în taină
Şi-adînc, în nemurirea mea !

Frumoasei, buneii, care-mparte
Puterea-n mine, bucurie,
Icoană, înger fără moarte,
Salutul meu în veşnicie !

(Virgil Teodorescu)

RĂSCUMPĂRAREA

Spre-a căpăta răscumpărare,
Doar două miriști omul are,
Pe amîndouă să le are
Cu fierul minții gînditoare ;

Să dea bobocul cel mai mic,
Să lege spicul din nimic,
Îi trebuie lacrimi sărate
Pe țarinele desfundate.

Le cheamă : Arta și Amorul.
— Spre-a îmblînzii judecătorul,
Cînd pe-al dreptății strict cîntar
Sosi-va ziua de hotar,

Vor trebui atunci hambare
Îmbelșugate, flori așa
De rare-n formă și culoare,
Că Îngerii părtași să-i stea.

(Ion Pillat)

VOCEA

Lîngă bibliotecă sta leagănu-mi. Știință,
Romane — sumbru Babel — zăceau care-ncotro ;
Cenușile latine, eline,-ntr-o ființă,
Mă-nconjurau. Eu însumi — cît un in-folio.
Și două voci. Iar una, insidioasă,-mi spuse :
„De-ai ști tu cît de dulce e fructul pămîntesc
Eu pot (și-atunci trăi-vei în desfătări nespuse)
Cu-o poftă pe măsură să te împodobesc.“
Iar cealaltă : „O, vino, călătorind prin vise
Ce-ntrec tot ce-i posibil și tot ce-i cunoscut !“
Cînta această voce — de unde se ivise ? —
Ca vîntul, ca stafia cu foșnet nevăzut
Ce-ți mîngîie urechea și totuși o-nspăimîntă.
Am spus : „Ah ! dulce voce !“ De-atuncea, vai, s-a tras
Fatalitatea-mi toată, și-această rană sfîntă,
Cum o numesc. În dosul decorului, retras
De existență,-n stranii abise-ntunecate,
Văd limpede un astfel și singular făgaș
Și, victimă acestei priviri ce vede toate,
Eu însumi tîrîi șerpîi mușcîndu-mă de pași.
De-atuncea, ca profeții, ador severa mare,

Iubesc atît de tandru pustiul plin de har,
Și rîd în timp de doliu, și plîng la sărbătoare,
Și aflu gustul gingaș în vinul cel amar.
De-atuncea iau drept bune mirajele minciunii
Și, tot privind la stele, mă prăbușesc sub roți —
Dar vocea mă alină spunîndu-mi că nebunii
Au vise mai frumoase ca înțelepții toți.

(Nina Cassian)

MADRIGAL TRIST

De ești sau nu cuminte, mi-e totuna !
Fii tristă și frumoasă, draga mea !
Învie-n zvon de rîu și văgăuna,
În ochii plînși e farmec, și furtuna
Din orice floare face cîte-o stea.

Cînd în restrîște fruntea ți se pleacă,
Iubirea mea își încordează dorul
Simțind că-n groază inima-ți se-neacă
Și peste viața ta de azi, săracă,
Trecutul hîd își desfășoară norul.

Mi-ești dragă mult, cînd ochiul tău prelung
O undă caldă ca de singe-l doare,
Cînd alintîndu-te nu pot s-alung
Prea grele chinuri care te străpung
Ca un suspin adînc de om ce moare.

Îți sorb-dumnezeiască voluptate,
Lăuntric imn cu mlădieri suave
Din pieptul dornic gemetele toate,
Și inima-ți când plîngi, s-aprinde, poate,
Străluminînd de perlele jilave !

Știu bine eu că inima ta plină
Și-acum de vechile iubiri jertfite
Se mistuie-n jeratic de lumină,
Și că-n gîtlejul tău dospești cu vină
Trufiiile femeii osîndite ;

Dar, pînă cînd în visurile tale
Nu se va oglindi fără zăbavă
Iubito, Iadul tot, în vis de jale,
De groază și de fum și de pumnale,
Înamorată vajnic de otravă,

Cu frică deschizînd oricui și-n toate
Descoperind ce-i rău și ce-i bolnav,
Zbătîndu-te cumplit cînd ceasul bate,
De nu te-or prinde brațele-ncordate
Ale ne-nfrîntului dezgust puhav,

Nu vei putea, regină în robie,
Iubindu-mă cu spaima ta mereu,
În noaptea-ngrozitoare de orgie
Să-mi spui, cu țipetele ce te-mbie :
„Sînt pe potriva ta, stăpînul meu !“

(M. D. Ioanid)

RUGA UNUI PAGIN

Ah ! flacările nu-ți opri ;
În inimă să-mi lași căldură,
O, voluptate ! o, tortură !
Diva ! supplicem exaudi !

Zeită-n aer răspîndită,
Văpaia-ți din pămînt mă cheamă !
Înalță-mi vlaga umilită,
Ce-ți dă un cîntec de aramă.

Fii, voluptate, doamnă-n noi !
Și masca de sirenă pune,
De carne sau de catifea ;

Ori varsă-mi adormire grea
În vinuri mistice, străbune,
O, voluptate, zvelt strigoi !

(Ion Pillat)

VESTITORUL

Om, vrednic de chemarea ta,
Un șarpe-n inima-ți domnește,
Și stă pe tron și-ți poruncește,
Și spune : „Nu“, cînd tu zici : „Da !“

Cînd ochii ți i-ai cufundat
În ochi de vrajă, speriat
Auzi : „Fă-ți datoria ta !“

De faci copii și-ți vezi de treabă,
Scriind, sîdind, el te întreabă :
„Diseară vei mai fi cumva ?“

Și în nădejdi, și în ispită,
În nici o clipă omul nu-i
Scutit vreodată-n viața lui
De Vipera nesuferită.

(Lazăr Iliescu)

RAZVRĂTITUL

Un Înger ca un vultur coboară drept din cer,
Înșfacă strâns pe omul necredincios de chică
Și-i spune zgâlțâindu-l : „De-acum vei ști de frică,
Și, pentru că sint bunul tău Înger, vreau și cer :

Să îndrăgești statornic și-n veci ascultător
Sărării și schilozii, nerozii și viclenii,
Și lui Isus în cale, cu-a tale milostenii,
Să-i poți așterne astfel un triumfal covor.

Așa-i iubirea ! Deie-ți dar inima răgazul
Să-ți reaprinzi la slava lui Dumnezeu extazul :
Plăcere-adevărată ce poate mult dura !“

Și îngerul muștrîndu-l, din dragoste, firește,
Pe-afurisit cu pumnii lui grei îl chinuiește.
Dar veșnic osînditul răspunde că nu vrea.

(Al. Philippide)

ÎNSENINARE

Durere, fii cuminte și nu-ți ieși din fire.
Doreai să vină seara — privește-o, a venit ;
În vînată-noptare orașul s-a-nvelit,
Dînd unora odihnă și altora mîhnire.

În vreme ce mulțimea de muritori mișei,
Sub bicele Plăcerii, călău fără-ndurare,
Culege Remușcarea, la josnica serbare,
Durerea mea, dă-mi mîna — noi să fugim de ei,

Hai să fugim. Privește cum anii morți se pleacă,
În straie-mbătrînite, pe-al cerului pridvor,
Din apă cum se-nalță Regretul zîmbitor

Și soarele cum scade, sub boltă să se culce...
Și ca un lung lințoliu din Orient cînd pleacă,
Auzi, auzi tu, scumpo, cum vine noaptea dulce ?

(Barbu Nemțeanu)

APUSUL SOARELUI ROMANTIC

O, soarele, pe boltă, ce mindru-i cînd răsare,
Țîșnind ca o văpaie, în semn de bun-venit !
— Ce fericit e omul cînd poate, mulțumit,
Să-i vadă și apusul, frumos ca o visare.

Îmi amintesc !... Departe, flori, holde și izvoare
Palpită și oftează sub ochiul lui vrăjit...
— Se-ntunecă. Să mergem grăbiți spre asfințit,
Să mai vedem o rază piezișă, trecătoare !

Zadarnic vrem să prindem pe zeul care pleacă ;
Deasupra noastră noaptea imperiul și-l apleacă,
Plin de fiori, trist, umed, cu ochii lui sticloși ;

Plutește-n întuneric duhoare de morminte,
Cînd trec pe lîngă mlaștini, cu teamă, înainte,
Călcînd pe melci de gheață și pe broscoi rîioși.

(Lazăr Iliescu)

CAPACUL

În orice loc s-ar duce, pe mări sau pe uscat,
Într-un tărîm de flăcări, ori sub un palid soare,
Slujind-o pe Cythera, sau lui Isus plecat,
Bogat precum un Cresus, ori fără nici o stare,

Din tîrg sau de la țară, pribeag sau așezat,
Avînd o minte vie, ori una tîritoare, —
E omul pretutindeni de taine apăsător
Și cată-n sus cu spaimă, lipsit de apărare.

Zid de cavou e cerul, peste făptura-i vie,
Plafon feeric pentru o operă hazlie
În care-actorii calcă pe sînge, în neștire.

Speranță pentru schivnic, iad pentru păcătos,
Capac smolit e cerul peste cazanul gros
În care fierbe vasta, mărunta omenire.

(Petre Solomon)

GENUNEA

Pascal și-avea abisul cu dinsul mișcător,
— Viltoare, vai ! e totul, — dorință, gest; visare,
Cuvînt ! și peste păru-mi stînd drept, în clătinare,
Am resimțit adesea cum trece groaza-n zbor.

Sus, jos, și pretutindeni, adîncul, larga zare,
Tăcerea, nesfirșitul mă țin în gheara lor...
Și Dumnezeu pe noaptea-mi cu-n deget știutor
Schițează lungi coșmaruri, mereu renăscătoare.

De somn m-alungă spaima ca de un puț profund,
Plin de nelămurite orori și fără fund ;
Văd numai veșnicie prin geamurile toate.

Și duhul meu, de-a pururi cu ameteți luptînd,
Rîvnește-a neființei insensibilitate.
— Din Numere și Forme, nu pot ieși nicicînd !

(Ion Pillat)

LUNA JIGNITA

O, Lună adorată de-ai mei părinți în taină,
Din slăvi albastre, unde alaiul radios
Al stelelor te poartă cu-mpodobită haină,
O, Cyntia, tu, lampă pe-un colț întunecos,

Mai vezi îndrăgostiții sleiți, de nopți prospere,
Cu gura descleștată, pe patul lor dormind,
Cu fruntea grea, poetul, la lucru stăruind,
Sau pe sub ierbi uscate, legîndu-se vipere ?

Sub dominoul galben, tăcutul tău picior,
Ca-n vremuri te aduce, din seară pînă-n zori,
La Endymion, să-l mîngîi cu grații de-altădată ?

— „Pe maică-ta, copile al unui veac slăbit,
O vîd cum în oglindă cumpliții ani și-arată,
Întinerind cu artă un sîn ce te-a hrănit !“

(Ion Pillat)

PLÎNSUL UNUI ICAR

Iubiții-atîtor desfrîdate
Sînt fericiți, sătui, ușori ;
Eu, brațele, ce-au strîns doar nori
Le simt acuma sfărîmate.

Și din toți aștrii neatinși,
Ce mi-au sclipit din înălțime,
Prin ochii-mi stinși de-ntunecime
Trec amintiri de sori aprinși.

Zadarnic bolta nesfîrșită
Crezui s-o vîntur cu noroc ;
Sub nu știu care ochi de foc
Aripa mi-a căzut topită ;

Și ars de dorul de frumos,
N-am fost măcar slăvit ca unii,
Să-mi dărui numele genunii
Ce mi-a deschis mormîntul jos.

(Șerban Bascovici)

NEPREVĂZUTUL

Cind Harpagon pe tatăl său îl văzu murind,
La buzele lui albe privind căzu pe gânduri
Și se-ntrebă cu grijă, în minte socotind :
„Sînt oare-n pod destule scînduri ?“

S-alintă Celimena : „Inima mea-i curată
Și Dumnezeu frumoasă m-a făurit, firește“.
— Inima ei ! Răscoaptă ca șunca și uscată
La focul veșnic se prăjește !

Un scrib, opaiț care făclie se socoate,
Săracului pe care în umbră l-a-necat
Îi spune : „Unde vezi tu pe cel ce-ndreaptă toate
Pe Creatorul venerat ?“

Dar decît toți mai bine cunosc pe-un desfrinat
Ce cască zi și noapte, se tinguie și spune,
Bicisnicul și prostul : „Da, vreau neapărat
S-apuc și eu pe căi mai bune !“

Ceasornicul șoptește și el : „E putred tare
Nemernicul ! Zadarnic previn infectul trup.
Orb, șubred, surd e omul, ca zidul vechi pe care
Insectele îl rod și-l rup.“

Pe urmă vine Unul, de toți tăgăduit,
Spunîndu-le, sarcastic și mîndru : „Mi se pare
Că-n liturghia neagră voioși m-ați proslăvit
Sorbînd din cupele-mi murdare !

În sufletele voastre mi-ați ridicat altar ;
Ați sărutat în taină spinarea mea spurcată !
Aflați că sînt Satana cu rîsul temerar,
Enorm și slut ca lumea toată !

Cum ați putut voi crede, fățarnici demascați,
Că-l înșelați pe maistru cu-o cacialma meschină
Și că-i firésc o dublă răsplată să luați,
Un loc în Cer și-o pungă plină ?

Vinatul răsplătește pe vechiul vînător
Ce-a stat de mult la pîndă să prindă prada vie.
Pe cruntele deșisuri am să vă duc în zbor,
Ciraci de tristă bucurie,

Prin cruntele deșisuri de lut întunecos,
Printr-al cenușii voastre morman făcîndu-mi cale,
Într-un palat cît mine de mare, bloc vînjos,
Și care nu-i de piatră moale ;

Căci e făcut din plasma obștescului Păcat
Și-n el mi-am pus mîndria și slava și osînda !“
— În acest timp, pe coama văzduhului urcat
Un Înger sună lung izbînda

Acelor ce spun : „Biciul să-ți fie-n veci slăvit,
O, Doamne ! Și durerea pe veci slăvită fie !
În mîna ta purtată de-un gînd nețărmurit
Omul nu-i vană jucărie !“

Trompeta umple dulce cu sunetele ei
Amurgurile-acestui cules de vie sfîntă
Și glasul ei strecoară extaz în toți acei
A căror laudă o cîntă.

(Al. Philippide)

EXAMEN LA MIEZUL NOPTII

Cînd miezul nopții a bătut
În ris ne punem o-ntrebare :
Anume ce-ntrebuințare
I-am dat noi zilei ce-a trecut.
Azi, vineri, treisprezece, dată
Predestinată, pe cît știm,
Din cîte ne mai amintim
Am dus o viață blestemată.

Pe Crist, pe el, cel mai curat
Din dumnezei, fără-ndoială,
L-am atacat cu îndrăzneală ;
Apoi la Cresus am mîncat
Și-aici, ca bestia robustă
Să ridă și pe plac să-i fim,
Am înjurat tot ce iubim
Și-am lăudat tot ce dezgustă.

Noi celui slab i-am fost călău,
I-am arătat, ca toți, trufia
Și-am salutat adînc Prostia
Cu fruntea ei de taur rău.

Am sărutat stupida tină,
În față i-am ingenuncheat
Și-apoi am binecuvîntat
A lupanarelor lumină.

Ca rătăcirea, în sfîrșit,
S-o înecăm în nebunie,
Noi, slujitori de poezie,
Ce lucruri pure am slăvit,
Băurăm fără sete,-oriunde,
Și fără foame am mîncat...
— Să stingem lampa, a ne-ascunde
În negură ne-ntîrziat !

(Tudor Măinescu)

OCHII BERTEI

Nu luați în seamă ochii mult lăudați, faimoși,
Voi, ochi ai dragei mele, prin care-o adiere
Mai lină ca-nșerarea se tulbură și pierе !
Vărsați asupra-mi noaptea vrăjită, ochi frumoși !

Ochi ai copilei mele, voi adorate-arcane,
Cu magicele peșteri v-asemui într-adins
Unde comori de nimeni știute joacă stins,
De umbre-acoperite,-n letargice mormane !

Adinci și mari sînt ochii copilei și ascund,
Ca tine, Noapte-ntinsă, lungi scăpărări de foc
Cu Dorul și Credința-mpletite la un loc,
Ce, pățimaș ori cîndid, scînteie în străfund.

(Virgil Teodorescu)

DEPARTE MULT DE-AICI

Știu, tainic, un iatac în care,
Gătită și fermecătoare,
E-o fată-n veșnică-așteptare.

Pe sîn își face vînt cu-o mină,
În pat culcată pe o rînă,
Ascultă plînsul de fîntînă :

E casa Doroteii, unde
S-o legene pe răsătată,
Din depărtări ușor pătrunde
Suspîn de briză și de unde.

De sus în jos, cu grijă mare,
Uleiuri ung fragilul trup,
Rășini frumos mirositoare. —
Leșină într-un colț o floare.

(Veronica Porumbacu)

HAVUZUL

Ți-s ochii osteniți, iubită !
Închide-i, și pe-adâncul pat
Rămii culcată, toropită,
Cum desfătarea te-a lăsat.
Havuzul murmură afară
Zi, noapte, și-mprumută glas
Iubirii care-n astă seară
M-a prins în dulcele-i extaz.

Clarul snop desfoaie
Mii de flori,
Phoebe le înmoaie
În culori,
Lacrimi ca o ploaie —
Stropi sonori.

Așa și duhul tău, văpaie
De pătimașe fulgerări,
Cutezător o cale-și taie
Spre vaste și vrăjite zări.

Apoi, astîmpărată undă,
Ca un izvor care-a scăzut
În inimă mi se cufundă
Pe pîvnîșul nevăzut.

Clarul snop desfoaie
Mii de flori,
Phoebe le înmoaie
În culori,
Lacrimi ca o ploaie —
Stropi sonori.

O, tu, care-mi răesai divină
În noapte, dulce mi-e-n auz
Să simt, la sînu-ți, cum suspină
Eterna șoaptă din havuz !
Foșniri de arbori, noapte, bură
Ce sună, lună ce colinzi,
Melancolia voastră pură
Încheagă dragostei oglinzi.

Clarul snop desfoaie
Mii de flori,
Phoebe le înmoaie
În culori,
Lacrimi ca o ploaie —
Stropi sonori.

(Virgil Teodorescu)

EPIGRAF PENTRU O CARTE OSÎNDITĂ

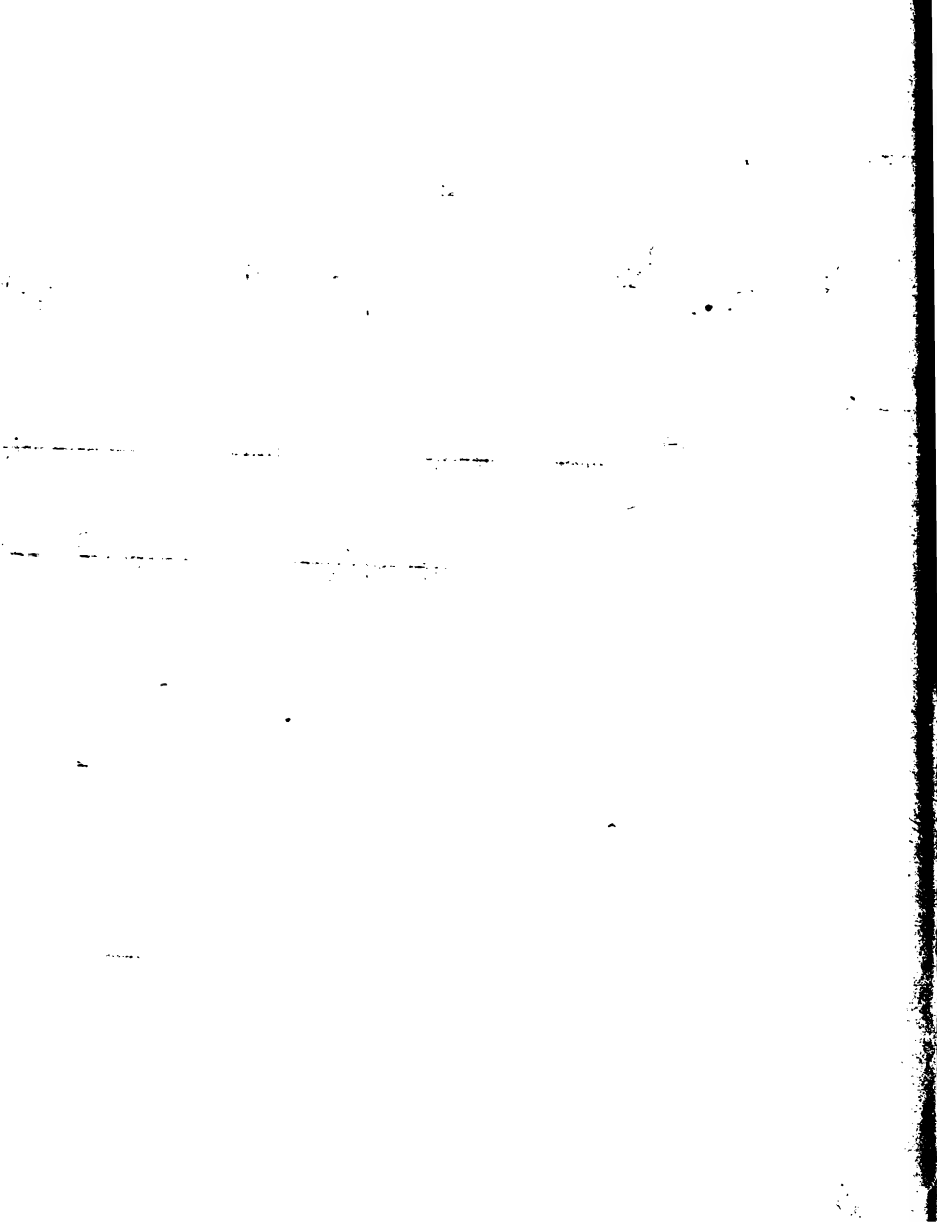
Tu, cititor, tăcut, bucolic,
Naiv și sobru om de munci,
Această carte s-o arunci,
Cu tot desfrîu-i melancolic.

De nu știi slova și vorbirea
De la dibaciul mag, Satan,
Arunc-o ! vei citi-o-n van,
Sau îmi vei crede slută firea.

Dar dacă, vrednic scormonești
Cu ochiu-n ripi adînci, de freamăt,
Citește, și-ai să mă iubești ;

Tu, suflet, iscodind c-un geamăt
Un rai ce deopotrivă-l vrem,
Mă plînge !... Altfel, te blestem !

(Șerban Bascovici)

C U P R I N S U L

<i>Introducere</i>	V
<i>Tabel cronologic</i>	XXIII
<i>Notă asupra ediției</i>	XXXVII
 <i>Prefață</i>	 3

SPLEEN ȘI IDEAL

<i>Binecuvîntare</i>	7
<i>Albatrosul</i>	11
<i>Pornire-n sus</i>	12
<i>Corespunderi</i>	14
<i>(Mi-aduc aminte timpul...)</i>	15
<i>Farurile</i>	17
<i>Muza bolnavă</i>	20
<i>Muza venală</i>	21
<i>Călugărul nevrrednic</i>	22
<i>Dușmanul</i>	23
<i>Nenorocul</i>	24
<i>În altă viață</i>	25
<i>Tigani la drum</i>	26
<i>Om și mare</i>	27
<i>Don Juan în infern</i>	28
<i>Pedeapsa trufiei</i>	30

Frumusețea	32
Isvodul	33
Uriașa	34
Masca	35
Imn frumuseții	37
Parfum exotic	39
Părul	40
(Eu te slăvesc...)	42
(Tu ți-ai aduce lumea...)	43
Sed non satiata	44
(Purtînd învălurate...)	45
Șarpele care joacă	46
Un hîit	48
De profundis clamavi	51
Vampirul	52
(Cum stam în noapte...)	54
Mustrare postumă	55
Pisica	56
Duellum	57
Balconul	58
Bîntuitul	60
O fantomă	61
I Tenebrele	61
II Miresme	62
III Chipul din ramă	62
IV Portretul	63
(Îți las aceste versuri...)	65
Semper eadem	66
Frumusețe deplină	67
(Deseară ce vei spune...)	69
Făclia vie	70
Retrăire	71
Confesiune	73
Zori spirituale	75
Armonie în amurg	76
Sticluța	77
Otrava	79

Cer tulbure	81
Motanul	82
Frumoasa navă	84
Invitație la călătorie	86
Zadarnică așteptare	88
În intimitate	91
Cîntec de toamnă	92
Unei madone	94
Cîntec de după-amiază	96
Sisina	98
Laudă Franciscăi mele	99
Unei creole	101
Moesta et errabunda	102
Strigoiul	104
Sonet de toamnă	105
Tristețea lunii	106
Pisicile	107
Bufnițele	108
Pipa	109
Muzica	110
Mormîntul	111
Gravură fantastică	112
Mortul vesel	113
Butoiul urii	114
Clopotul dogit	115
Spleen	116
Spleen	117
Spleen	119
Spleen	120
Obsesie	122
Dor de neant	123
Alchimia durerii	124
Groază plăcută	125
Heautontimorumenos	126
Iremediabilul	128
Ceasornicul	130

IMAGINI PARIZIENE

Peisaj	135
Soarele	137
Unei cerșetoare cu păr roș	138
Lebăda	141
Cei șapte bătrâni	144
Bătrânelele	147
Orbii	151
Unei trecătoare	152
Scheletul care sapă	153
Amurgul	155
Jocul	157
Dans macabru	159
De dragul minciunii	162
<i>(Eu n-am uitat-o încă...)</i>	164
<i>(Mai ți-amintești, măicuță...)</i>	165
Cețuri și ploii	166
Vis parizian	167
Zorii zilei	170

VINUL

Sufletul vinului	175
Vinul peticarilor	177
Vinul asasinului	179
Vinul singuraticului	182
Beția amantilor	183

FLORILE RĂULUI

Pierzania	187
O martiră	188
Femei osîndite	191
Cele două surori	193
Izvorul de sânge	194

Alegorie	195
Beatrice	196
O călătorie în Cythera	198
Amorul și craniul	201

RĂZVRĂTIRE

Lepădarea sfintului Petru	205
Abel și Cain	207
Litanii către Satan	210

MOARTEA

Moartea amanților	217
Moartea sărmanilor	218
Moartea artiștilor	219
Sfârșitul zilei	220
Visul unui curios	221
Călătoria	222

PIESE OSÎNDITE

Podoabele	231
Uitarea	233
Celei prea-vesele	235
Lesbos	237
Femei blestемate	241
Metamorfozele vampirului	246

POEME ADAUGATE

Unei malabareze	251
Imn	253
Răscumпărarea	254
Vocea	255
Madrigal trist	257

Ruga unui păgîn	259
Vestitorul	260
Răzvrătitul	261
Înseninare	262
Apusul soarelui romantic	263
Capacul	264
Genunea	265
Luna jignită	266
Plînsul unui Icar	267
Neprevăzutul	268
Examen la miezul nopții	271
Ochii Bertei	273
Departe mult de-aici	274
Havuzul	275
Epigraf pentru o carte osîndită	277

Lector : ELENA MURGU
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

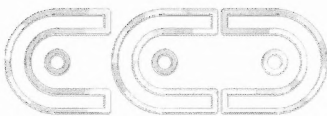
Bun de tipar 25. I. 1978. Tiraj 120.000 ex. broșate.
Coli ed. 8,85. Coli tipar 10,50

Tiparul executat sub comanda nr.
5242/977 la Întreprinderea poligrafică
Bacău, str. Eliberării nr. 63.
Republica Socialistă România

Lucrarea a fost tipărită pe hîrtie
fabricată de C.C.H. Letea Bacău.

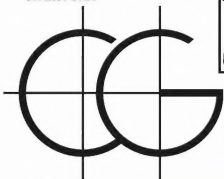
Scanare și prelucrare digitală

EM

de
Anonim

și
CAT Graur

Antwerpen
2025

